

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK — OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIA 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNIA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z „BORBO“

OB ZAKLJUČKU XI. ZASEDANJA GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Trdnjava mednarodnega miru na temeljih načel ustanovne listine in ne oportunizma

Skupščina z zadovoljstvom ugotovila pomirjenje na Bliznjem vzhodu, vendar se bo nemudno znova sestala, če bi nastale spet kakšne nove težave

New York, 9. marca (AP) — Generalna skupščina OZN se je sinoči sestala, da bi proučila vprašanje sprejema nove afriške države Gane, zaključila debato o Bliznjem vzhodu in začasno zaključila svoje zasedanje.

V začetku se je predsednik skupščine Vajtajakon poudaril, da so članice OZN z zadovoljstvom sprejele vest o soglasnem predlogu Varnostnega sveta, naj bi Gano sprejeli v članstvo mednarodne organizacije. Po govorih delegatov dežel Commonwealtha in še nekaterih dežel je skupščina soglasno sprejela Gano v OZN. Delegat Gane Seta Kobla Antoni je takoj potem zasedel svoje mesto v skupščini. Gana, ki je bila 6. marca razglašena za neodvisno državo, je 81. član OZN.

Potem je začela Generalna skupščina obravnavati položaj na Bliznjem vzhodu. Hammarskjöld je poročal, da je Izrael umaknil svoje čete za demarkacijsko črto in tako v celoti izpolnil zahtevo Generalne skupščine z dne 2. februarja. Hkrati je opozoril skupščino na naslednji ukrep za stabilizacijo položaja, da bi tako ustvarili pogoje za mir na Srednjem vzhodu. Storjeno bo vse, kar je potrebno, da bodo mednarodne čete prevzele kontrolo nad področjem, ki jim je zaupano. Ko je govoril o funkcijah komisije za nadzorstvo nad premirjem na področju Gaze, je poudaril, da bo njeno sodelovanje z OZN odštet bolj neposredno, da pa se status komisije ne bo spremenil. Poudaril je tudi potrebo po sodelovanju med mednarodnimi četami in agencijo OZN za pomoč beguncem.

Delegat ZDA Cabot Lodge je pozdravil izraelski umik iz Gaze in Akabskega zaliva. Zdaj je od-

prta pot k izpolnitvi resolucije Generalne skupščine z dne 2. februarja. Varnostne čete OZN bi bilo treba zdaj razporediti tako, da bi oborožene sile Izraela in Egipta ločili, kakor zahteva sporazum o premirju.

Ponoči se je razprava nadaljevala. Burmanec U Pe Kin, ki je izrazil zadovoljstvo z uspehi OZN, da je zaustavila agresijo in dobila, čeprav samo začasno, pod kontrolo kraja, kjer so nastajale mnoge težave. Indonezijski dr. Sudarno Kjongdronegoro je izjavil, da so bile varnostne čete OZN sredstvo za doseg cilja in da lahko ostanejo v Gazi in Akabi samo s privolitvijo Egipta. Kana-dec Mackay je pojasnil gledišče svoje vlade, naj bi se Egipt in Izrael strogo ravnala po pogodbi o premirju iz leta 1949, mednarodne čete pa naj bi zasedle demarkacijsko črto na obeh straneh. Rekel je tudi, da je napočil čas, ko bi morale arabske dežele priznati obstoj Izraela kot naroda. Češkoslovaški delegat Ulrich je dejal, da svetovna javnost pričakuje popolno likvidacijo napada na Egipt in njenih posledic. V tej zvezi je pripomnil, da varnostne čete OZN nikakor ne smejo postati okupacijska sila in da je nujno potrebno vrniti Egiptu vse njegove suverene pravice. Jordanec Abdel Monem Rifaj je opozoril na stališče nekaterih delegatov, da bi v prihodnje uveljavili spremembe v upravnem mehanizmu Gaze. Nobena teh sprememb pa ne bi smela presežati okvirov sporazuma o premirju.

Jugoslovanski delegat dr. Dju-ra Ninčič je izjavil, da mora ostati uporaba mednarodnih čet OZN strogo v okviru resolucije Generalne skupščine in da bi lahko te čete uporabili samo s privolitvijo tiste dežele, na katere ozemlju naj opravljajo svojo nalogo. V tej zvezi je poudaril, da te čete nikakor ne bi smele prevzeti vloge okupacijskih čet.

Danec Karl Eskelunde je izrazil upanje, da bodo sporazum o premirju odslej strogo izpolnjevali in omogočili svobodno plobo skozi Tiransko ožino in po Sueškem prekopu. Izraelec Aba Eban je izjavil, da pomeni umik izraelskih čet konec izraelske akcije, začete pred 4 meseci »za obrambo in suverenost Izraela«. Znova je razglasil, da bodo Izrael in ostale pomorske dežele uveljavile svojo pravico do svobodne plobe skozi Tiransko ožino in po Akabskem zalivu. Izrael nikoli ne bo zahteval nobenega egiptijskega ozemlja in tudi ne ogroža koristi Egipta. Zahvalil se je predsedniku Eisenhowerju, zunanjemu ministru Dullesu in francoskim državnikom za njihovo pomoč in podporo Izraelu.

Egiptski zunanji minister Mahmud Fawzi se je v imenu svoje vlade in ljudstva zahvalil predsedniku Generalne skupščine, generalnemu sekretarju OZN in včlanjenim deželam za pomoč. S tem je bila debata o položaju na Bliznjem vzhodu zaključena.

Potem je Generalna skupščina obravnavala osnutek resolucije šestih dežel, po kateri naj bi sklenila, da se začasno razide, predsednika pa pooblastila, da po posvetovalni z generalnim sekretarjem in člani generalnega odbora skliče novo zasedanje, če bi bilo potrebno znova proučevati vprašanje Bliznjega vzhoda in Madžarske. Sovjetski delegat Solbojev je nasprotoval delu resolucije, ki se nanaša na Madžarsko, češ da pomeni sleherna intervencija OZN v madžarskem vprašanju vmešavanje v njeno notranje zadeve. Cabot Lodge pa je dejal, da se mora skupščina ukvarjati z madžarskim vprašanjem, »dokler ne bo zadovoljivo urejeno«. Tudi angleški delegat Nobel je zavrnil sovjetsko gledišče, češ da »mora Generalna skupščina nadaljevati svoja prizadevanja, dokler Sovjetska zveza ne bo razumela, da je njena

politika z intervencijo doživela neuspeh«. Govorili so še francoski, irski, italijanski in češkoslovaški delegati.

Sledilo je glasovanje. Del resolucije, ki se nanaša na Madžarsko, je bil sprejet z 59 proti 6 glasovom, dve delegaciji pa sta se glasovanja vzdržali. V ostalem pa je za resolucijo glasovalo 65 delegatov in 16 se jih je vzdržalo glasovanja. Proti ni glasovala nobena delegacija.

Potem je predsednik princ Vajtajakon zaključil enajsto zasedanje Generalne skupščine z izjavo, da je skupščina zaustavila vojno in da gradi trdnjavo miru na podlagi načel ustanovne listine, ne pa oportunizma.

Ljubljana, 9. marca. Danes ob 9.20 so prispeli iz Beograda s posebnim vlakom podpredsedniki Zveznega izvršnega sveta tovariši Edvard Kardelj, Aleksander Ranković in Rodoljub Čolaković ter zvezni državni sekretar za blagovni promet dr. Marjan Brecej. Na ljubljanski železniški postaji so jih dočakali predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko, predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kraigher in državni sekretar za notranje zadeve Mitja Ribičič.

MACMILLAN IN SELWYN LLOYD V PARIZU

TRI VRSTE TEŽAV

Bliznji vzhod, vojska v Nemčiji in zahodnoevropski trg

Pariz, 9. marca (AFP). Sem sta danes prispela predsednik britanske vlade Macmillan in zunanji minister Selwyn Lloyd. Na letališču v Orlyu sta ju sprejela francoski zunanji minister Pineau in britanski veleposlanik v Parizu Gladwin Jebb.

Razgovori med britanskimi in francoskimi državniki so se začeli danes popoldne. Macmillan, Selwyn Lloyd, Guy Mollet in Pineau razpravljajo o vsleditvi svoje politike v vrsti mednarodnih vprašanj. Glavno vprašanje, o katerem razpravljajo, je vprašanje trgovinske svobodnosti in njene zveze s področjem skupnega trga, ki ga nameravajo ustanoviti Francija, Zahodna Nemčija, Italija in beneluške države. Na dnevnem redu je tudi vprašanje Bliznjega vzhoda. Tukajšnji krogi se ne dajejo, da se bodo sporazumeli o nadaljnji skupni politiki glede svobodne plobe po Sueškem prekopu. Mollet je bržkone načel tudi zmanjšanje britanskih čet v Zahodni Evropi in obvestil britanskega državnika o Eisenhowerjevi objavi, da ameriške čete v Evropi ne bodo zmanjšane. Državniki so bržda podrobneje govorili o nedavnem Molletovem obisku v Washingtonu, kakor tudi o sestanku ame-

riških in britanskih prvakov, ki bo na Bermudskih otokih.

O razgovorih, ki bodo trajali dva dni, niso uradno ničesar objavili, vendar tukajšnji opazovalci sklepajo, da so vprašanja, ki so na dnevnem redu sestanka, precej razsežna, velike pa so tudi razlike v glediščih o medsebojnih odnosih in o enotni politiki v Evropi in na Bliznjem vzhodu.

Francoski uradni in politični krogi so hudo v skrbeh sprbi britanskih načrtov o zmanjšanju vojaške moči v Evropi za 30.000 vojakov. Na drugi strani pa so francoska prizadevanja za vključitev francoskih kolonij v Afriki v zahodnoevropski trg naleteli na ostre kritike britanskih predstavnikov, ki se s svojimi protipredlogi zavzemajo za ustanovitev trgovinske »svobodne cone« znotraj skupnosti 17 zahodnoevropskih dežel. Mollet in Macmillan si zdaj prizadevata predvsem premostiti razlike v glediščih o tem vprašanju. Sprbi belgijske zahteve, naj Belgijskega Konga ne vključijo v skupni trg, se Franciji še manj obeta, da bo prepričala svojo britansko sosedo o nujno potrebni ustanovitvi »Evrafrike«.

Britanski predstavniki so pred nekaj dnevi potrdili svoje namerave, da umaknejo del čet iz Za-

hodne Evrope, čeprav je Zahodna Nemčija konkretno privolila, da prispeva za vzdrževanje atlantskih sil na svojem ozemlju. Menijo tudi, da bodo štirje državni govorniki o sodelovanju obeh dežel v proizvodnji usmerjenih izstrelkov. Podobne razgovore je namreč Velika Britanija že sklenila z ZDA.

Francoski krogi izražajo pričanje, da bodo sedanji razgovori vsekakor etapa na poti k enotnosti in prijateljskem vzdušju med tremi zahodnimi velesilami, češur naj bi prispeval pravkaršnji Molletov obisk v Washingtonu in bližnji Macmillanov sestanek z Eisenhowerjem na Bermudih.

Ameriški senator pri predsedniku republike

Beograd, 9. marca (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes dopoldne sprejel posebnega odposlanca zunanje političnega odbora ameriškega Senata Allana Klinea in se z njim zadržal v razgovoru. Na sprejemu sta bila ameriški veleposlanik v Beogradu James Riddleberger in svetovalec za gospodarska vprašanja Lloyd Larson.

IZ POROČILA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA O NOTRANJJI POLITIKI

Neposredno sodelovanje državljanov

v upravljanju notranjih poslov je lani mnogo prispevalo k uspešnemu izpolnjevanju nalog

Beograd, 9. marca (Tanjug) — Razen prizadevanja Zveznega izvršnega sveta, da bi na področju notranje politike zagotovil pogoje za uspešnejši nadaljnji razvoj družbene skupnosti, je bilo njegovo prizadevanje usmerjeno tudi na to, da bi se službe, ki opravljajo te posle, uveljavile kot sposoben aparat socialistične države za zaščito državne varnosti, javnega reda in miru, družbene lastnine in pravic državljanov ter da bi se v delu organov za notranje zadeve še bolj krepila zakonitost in razvilo družbeno upravljanje. Družbeno upravljanje te panoge je že rodilo lepe sadove. Neposredno sodelovanje državljanov v upravljanju notranjih poslov je lani omogočilo organom, da so še uspešneje izpolnjevali svoje naloge.

Zvezni izvršni svet je že poudaril, da je zadevala služba državne varnosti lani na razne že prej znane oblike in metode sovražne dejavnosti. Sprično notranje čvrstosti našega sistema in aktivnega sodelovanja naših delovnih ljudi v mehanizmu socialistične demokracije mora seveda da ostati brez posledic sleherna dejavnost, ki je bila naperjena neposredno proti državnemu in družbenemu redu. Zato so skušali razni sovražni usmerjeni elementi izkoristiti v propagandi proti socialistični izgradnji in naši družbeni ureditvi nekatere mednarodne dogodke, ki zastrujejo odnose na svetu ali nekatere gospodarske težave, na katere zadeva naša dežela in ki jih moramo premagovati.

Zadnje čase se je povečala tudi dejavnost nekaterih tujih obve-

ševalnih služb in njihovih središč, naperjena proti naši državi. Tudi del katoliške duhovščine zlorablja vero in verski čut državljanov v politične namene ter skuša pri tem širiti narodno in versko nestrpnost. K temu škodljivstvu nedvomno prispeva tudi stališče Vatikana in njegova propaganda proti naši državi.

Kakor doslej, je tudi lani naša kriminalistična služba uspešno izpolnjevala svoje naloge. Od januarja do decembra 1956 so kriminalistični organi sodelovali v 70 % vseh kazenskih postopkov. Upostavili so tesno sodelovanje tudi z ustreznimi inšpekcijskimi in drugimi kontrolnimi službami. Lani se je znatno skrdilo število kaznivih dejanj tihotapstva in razpečevanja posameznih predmetov široke potrošnje. Večja proizvodnja in večji uvoz čedalje

bolj izpodrivata ilegalni trg, tako da je ilegalna trgovina z mnogimi predmeti skoraj že onemogočena. Lani smo posvetili posebno pozornost izbiranju kadrov za vzgojitelje v kazensko-poboljševalnih domovih. Uveljavili smo tudi druge ukrepe, da bi zboljšali sistem prevzgoje obsojencev. V kazensko-poboljševalnih domovih se posebni strokovnjaki, psihologi, psihiatri itd. ukvarjajo z znanstvenimi kriminološkimi raziskavami. Ti in drugi ukrepi bodo ne le znatno pripomogli k zboljšanju sistema prevzgoje obsojencev, marveč so tudi nov prispevek k humanizaciji prestajanja kazni, kar je ena glavnih značilnosti našega kazenskopravnega sistema.

V PRIHODNJE SE NADALJNJA KREPITEV ZAKONITOSTI

V delu zveznega javnega tožilstva in pravonarilstva si je Zvezni izvršni svet prizadeval, da bi ti pravosodni organi, ki jim daje smernice, izpolnjevali svoje naloge v skladu z zakoni ter z zaščito in krepitvijo pravnega reda, pravic državljanov, imovinskih koristi federacije in splošne družbene lastnine.

Razen nadaljnjega obravnavanja teh preventivnih in drugih ukrepov na področju notranjih zadev bo politika Zveznega izvršnega sveta tudi v prihodnje

usmerjena na nadaljnjo demokratizacijo in krepitev državnega in družbenega sistema in zakonitosti v deželi. Zato bo Zvezni izvršni svet med drugim proučil in predlagal nove zakonske in druge predpise s področja združevanja in zborovanja, državljanstva, tiska, prekrškov, odnosov med Cerkvijo in državo in drugih, ki so zlasti važni za razvijanje političnega življenja.

Poročilo ZIS obsega nadalje obširen pregled o delu rednih in gospodarskih sodišč, o stanju in gibanju kriminalitete, o sodni zaščiti in civilnopravnih odnosih, o sodni kontroli, zakonitosti upravnih aktov in o delu ostalih pravosodnih organov. ZIS meni, da bi bilo treba letos revidirati kazenski zakonik ter uveljaviti nove predpise o gospodarskih prestopkih in o postopku za njihovo obravnavanje pred gospodarskimi sodišči, kakor tudi zakon, ki bo vskladal advokaturu s splošnimi načeli našega družbenega in političnega reda.

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 10. marca 1957

Ponoči pretežno oblačno z manjšimi padavinami, deloma sneg. Čez dan precej hladno z zmerno oblačnostjo. Temperatura med -1 in 5, na Primorskem do 12 stopinj C.

Razgovori v Bruslju

Uspešna izmenjava misli o mednarodnem socialističnem gibanju in mednarodnih vprašanjih nasploh

Bruselj, 9. marca (Tanjug). — Razgovori med delegacijo SZDLJ in Socialistično stranko Belgije so se danes v Bruslju nadaljevali. Udeleženci so izrazili zadovoljstvo z izmenjavo mnenj o vprašanjih, važnih za mednarodno socialistično gibanje, in so se spoznavali, da bosta SZDLJ in Socialistična stranka Belgije tudi v prihodnje nadaljevali takšno praksu občasnih srečanj za obravnavanje splošnih problemov.

Sestanek obeh delegacij v Bruslju je četrti po vrsti, odkar

Naše sočustvovanje z žrtvami potresa v Grčiji

Beograd, 9. marca (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal grškemu kralju Pavlu brzojavko naslednje vsebine:

»Ganjen zaradi vesti, da je potres v Tesaliji ponovno povzročil hudo razdejavanje, želim izraziti Vašemu Veličanstvu svoje najiskrenejše sočustvovanje in Vas prepričati, da narodi Jugoslavije globoko sočustvujejo z bolečino prijateljskega grškega naroda.«

Potresno razdejavanje med Lariso in Volosom

Atene, 9. marca (Tanjug). — Kar je objavila grška vlada, je bil v večeršnjem potresu v Tesaliji ubit en človek, 71 ljudi pa je bilo ranjenih. Razdejanj ali poškodovanih je 3350 hiš. Brez strehe je ostalo, kakor računajo, 9850 ljudi, malone 20.000 prebivalcev pa trpi pomanjkanje živil. Največja škoda je bila prizadejana naseljem med Volosom in Lariso. Mestece Velostino je popolnoma razdejano. Od okrog 3000 hiš jih bo moč obnoviti samo kakih 1000. Celotna škoda še ni ocenjena. Oblasti so ukrenile vse potrebno za pomoč prizadetemu prebivalstvu. V prizadete kraje so poslali živila, zdravila, šotore in skupine zdravnikov. Davi so nastali novi potresni sunki.

Poziv ameriških Alžircev Hammarskjöldu

New York, 9. marca (AFP). — Mulaj Merbah, sekretar alžirskega nacionalnega gibanja v ZDA, ki ga vodi izgnani Mesali Rifaj, je poslal generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu pismo, v katerem se zavzema za ustavitev vojaških operacij v Alžiru in za to, da bi se začeli pogajati o ureditvi alžirskega vprašanja. Kakor pravi Mulaj Merbah, je Mesali Rifaj pripravil takoj začeti pogajanja za ustavitev sovražnosti in za demokratično ureditev alžirskega vprašanja v duhu ustanovne listine OZN.

Nove možnosti za pomoč družini

Iz govora tovarišice Vide Tomšičeve na republiškem posvetovanju o vzgajanju staršev

Pred dnevi je bilo v Ljubljani tridnevno republiško posvetovanje »O vzgajanju in izobraževanju staršev«, ki ga je organizirala Zveza prijateljev mladine Slovenije. Ob zaključku posvetovanja, na katerem so sprejeli pomembne sklepe za bodoče delo, je govorila tudi tovarišica Vida Tomšič, ki je takoj ob začetku dejala, da bi k predlaganim sklepom še nekaj dodala, čeprav je menila, da smo lahko zelo zadovoljni s podanimi poročili.

»Predlagala bi,« je nadaljevala Vida Tomšič, »da bi se v zaključnih konferenca odzvali pozivu resolucije Zvezne skupščine, naj družbene organizacije podpo- stanovitve stanovanjskih skupnosti. Stanovanjske skupnosti bo- lahko urejale vprašanja iz- boljšave življenja naših družin, ki jih sedaj ne moremo dovoljno rešiti. To je važno še iz drugega razloga. Večkrat smo se spraševali, kje dobiti materialna sredstva za to. Bistveno za družbeno upravljanje je, da materialna sredstva, s katerimi upravljajo posamezni organi družbenega upravljanja, ne prihajajo od zgoraj, niso dotacije, ampak da je državljanom jasno, da imajo tem več, čim več napravijo. Tako je zamišljeno, da bi v okviru občine stanovanjske skupnosti upravljale stanovanjski sklad, da bi imele za to na razpolago del sredstev, ki ga družba za to do- loči. Razen tega pa bodo stano- vanjske skupnosti lahko organi- zirale tudi samopomoč državlja- nov posamezne skupnosti, da se bodo dogovorili in s svojimi sred- stvi uredili marsikatero stvar, predvsem za razbremenitev v go- spodinjstvu, za čuvanje otrok in podobno.

STANOVANJSKA SKUPNOST — IZHODISČE ZA PRAVILNO GOSPODARENJE Z DružBE- NIMI SREDSTVI

Za materialno osnovo občinske samouprave in stanovanjske skupnosti pa bo posebej važen nov način zbiranja proračunskih sredstev. Le-ta naj bi se v bo- doče stekala v določenem odstot- ku od dohodkov prebivalstva ob- čine, tako da bodo večja v občin- ah in okrajih, kjer bo večji odstotek prebivalstva gospodarsko aktiven. Čim večja bo storilnost dela, tem večji bodo zaslužki po- sameznikov, pa tudi odstotki, ki jih bo na individualne dohodke posameznikov sprejemala občina v svoj proračun. Torej ne po šte- vilu prebivalstva, ampak po vlo- ženem delu. Tako bomo imeli v gospodarsko močnejših občinah tudi večja sredstva za urejanje socialnih, zdravstvenih in pro- svetnih vprašanj. Resda bodo za- radi tega gospodarsko šibkejšje občine prikrajšane, zato bomo morali najnujnejše probleme reševati še z dotacijami. Toda jas- no nam je, da dnevno nastajajo socialna vprašanja v gospodarsko se razvijajočih krajih — to velja tudi za večino problemov dru- žine — in je prav, da so večja sredstva prav tu na razpolago. Prav je, da kot socialni delavci vemo za tako usmeritev našega gospodarskega planiranja, ker bo- mo potem lažje razumeli, kako je treba usmerjati državljane na te- renu: ne več na zahtevo dotacij od zgoraj, ampak na ustvarjanje čimveč v svoji tovarni in na po- lju, na svojem delovnem mestu, in iz tega — čimveč sredstev za občino in stanovanjsko skup- nost. Stanovanjske skupnosti bo- do stonole na lastnih materialnih sredstvih in na samopomoči državljanov. Tovariš Kardelj je v Skupščini obširno govoril o mož- nostih, ki jih za izboljšanje živ- ljenja družin nudi stanovanjska skupnost. Tu je izhodišče za pravil- no gospodarjenje z družbenimi sredstvi in za urejanje življenj- skih vprašanj družine.

IZOBRAŽEVANJE STARŠEV NAJ BO VTKANO V CELOTNO NASO DružBENO AKTIVNOST

Zelela bi reči še nekaj besed o izobraževanju staršev. Strinjam se, da so za nas starše zelo dra-

V TAM so izdelali desetisoči kamion

Maribor, 9. marca. — Danes dopoldne je bila v Tovarni avtomobilov v Mariboru pomembna slovesnost. Delovni kolektiv je proslavil izdelavo desetisočega vozila. Proslave so se udeležili član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, podpredsednik Izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj, član Izvršnega sveta LRS Tone Bole, general Levinič kot zastopnik JLA in predstavniki mariborskih političnih organizacij ter ljudske oblasti. Kolektiv sta govorila predsednik DS Srečko Jezovnik in direktor inž. Stojan Perharc. V imenu Izvršnega sveta LRS je zbrane pozdravil tovariš Tone Bole. Gostje so se dlje zadržali v prisrčnem razgovoru s predstavniki delav- skega upravljanja v tovarni ter si ogledali razstavljene kamione in avtomobile.

goceni napotki, ki jih dobivamo od zdravnikov in pedagogov za svoje ravnanje z otroki. Vendar, kakor pri vzgoji otroka odklanja- mo verbalizem, velja isto za vzgo- jo staršev. Če ne bi cenili aktiv- nosti roditeljev v socialistični družbi kot dragoceno pot za nji- hovo oblikovanje kot staršev, bi zagrešili veliko napako. Le pod pogojem, da so starši vključeni v družbo, bo njihova beseda pri otrocih tehtna. Saj je za socializ- em bistvena enotnost interesov družbe in posameznika — torej družine. Imamo včasih tudi pri nas bolj ali manj glasna mnenja o tem, češ da je v družini treba najti zatočišče in uteho pred raz- očaranji človeške družbe. Tako pojmovanje kaj malo koristi staršem in otrokom. Danes, v možnostih, ki nam jih daje so- cialistična demokracija, je treba razviti boj za prave tovariške družbene odnose v javnosti, v vseh organih družbenega uprav-

ljanja. Tako bomo dnevno boljšali svoje življenjske pogoje in ne bomo dvoživke z dvojno mo- ralo — z eno za doma in z drugo za javno življenje. Zato se mi zdi izredno važno, da Društvo prijateljev mladine ne gleda lo- čeno na izobraževanje staršev, ampak ga vte v celotno našo družbeno aktivnost.

Z OBČNEGA ZBORA DIT GOZDARSTVA IN LESNE INDUSTRIJE LRS

NAČRT ZA ORGANIZACIJO GOZDARSKE SLUŽBE

V dvorani novega Inštituta za gozdno in lesno gospodar- stvo Slovenije v Ljubljani so včeraj na obnem zboru Dru- štva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije LRS razpravljali o perečih vprašanjih stroke. V ospredju je bilo vprašanje strokovnih kadrov.

Poročilo ugotavlja, da je v gozdarski in lesni stroki razmerje med strokovnjaki v osrednjih ustanovah in na terenu dokaj ugodno, saj je le 20 % inženirjev zaposlenih v centralnih ustano- vah (v zveznem merilu 43 %) in le 6 % tehnikov (v zveznem me- rilu 25 %). Napredek je bil do- sežen glede strokovne kvalifika- cije logarjev, saj je v zadnjih dveh letih polovica logarjev, ki niso dovršili nižje gozdarske šole, opravilo po dovršenem te- čajju predpisani izpit. Temeljito se je Društvo v zadnjem letu ukvarjalo z vprašanjem gozdnih delavcev. Z načelom, da je goz- darstvu potreben stalen in kvali- ficiran gozdni delavec, ne pa se- zonski delavec, je Društvo v glav- nem prodirlo tudi na zveznem posvetovanju v Banja Luki.

GOZDARSKO OPERATIVNO NAJ BI PRENESELI NA GOZDNO GOSPODARSKO ORGANIZACIJO

Društvo se je lani zlasti mnogo ukvarjalo z vprašanjem bodoče organizacije gozdarske službe v Sloveniji. O referatu k temu vprašanju je Društvo razpravlja- lo na dveh plenirih, v pone- deljek pa bosta to vprašanje ob- ravnavala odbor za gospodarstvo in odbor gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS. Društvo je v glavnem osvojilo teze iz referata, po katerih naj bi vsi gozdarsko operativni prenesli na gozdno go- spodarsko organizacijo. V zaseb- nih gozdovih naj bi gospodarje- nje opravljale zadrugne gozdar- ske poslovne zveze, ki bi izvajale zlasti pospeševalne in gojitvene ukrepe. Okrajne uprave za goz-

S POSVETOVANJA PREDSEDNIKOV OKRAJNIH KOMISIJ ZA DELAVSKO IN DružBENO UPRAVLJANJE

Najvažnejše so politične priprave na kongres

V razpravi je govoril tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS Stane Kavčič

Včeraj dopoldne je bilo v Ljubljani v Klubu poslancev posvetovanje predsednikov komisij za družbeno upravljanje pri okrajnih odborih SZDL. Posvetovanju, ki ga je vodil predsednik komisije za družbeno upravljanje pri Predsedstvu SZDL Slovenije Vladimir Krivic je prisostvoval tudi pod- predsednik Izvršnega sveta LRS Stane Kavčič. Razpravljali so o pripravah delavskih svetov na kongres in o ustano- vitvi osrednje šole za kadre, ki delajo v organih delavskega in družbenega upravljanja.

Iz poročil predsednikov komi- sij povzemamo, da so delavski sveti v glavnem šele začeli s pri- pravami za kongres, predvsem pa, da so vse politične organiza- cije SZDL, ZK in sindikati vzeli priprave za kongres delavskih svetov kot svojo trenutno naj- važnejšo politično nalogo. O tem so že razpravljale na svojih plenirih ali pa bodo to storile v prihodnjih dneh.

Tovariš Stane Kavčič je v razpravi opozoril na nekaj neraz- čiščenih vsebinskih vprašanj, ki se čutijo iz poročil o pripravah, ki pa nam morajo biti jasna, če hočemo, da bodo priprave v osnovnih političnih vprašanjih tekle enotno po vseh okrajih. Predvsem nam mora biti jasno, čigavi delegati gredo na kongres, kakšne so njihove naloge, katera vsebinska vprašanja delavskega upravljanja bodo obravnavali in kako jih bodo zastavili ter kakš- na je naloga Socialistične zveze v pripravah na kongres.

To so delegati delavskih svetov podjetij. Zato naj na kon- gresu obravnavajo probleme svoj- jih podjetij in komun. Nikakor pa ne moremo zahtevati od njih, da bodo poznali probleme n. pr. celotnega področja industrije in dajali široke analize o tem. De- legati delavci bodo govorili na kongresu o enem problemu delav- skega upravljanja v podjetju, drugi ga bodo dopolnjevali, tretji bodo nakazali nov problem in zahtevali, da ga kongres razčisti itd. Tako velikih elaboratov in analiz celotnega področja gospo- darstva, kot so si jih zamislili ponekod, pa kongres sploh ne bo osvojil.

Kakere probleme bodo dele- gati obravnavali na kongresu in kako jih bodo postavili, pa je odvisno od politične zrelosti in razgledanosti delovnih kolektivov in njihovih delegatov, je nadalje- val tov. Kavčič. Ne moremo iz- ključevati možnosti, da bi dele- gati, ko bodo razpravljali o ma-

terialni osnovi za nadaljnji raz- voj delavskega upravljanja, po- stavili zahtevo po povečanju in- vesticijskih sredstev, zahtevo po

višjem standardu, da se bodo iz- gubljali v tarnanju, da ni denarja za nabavo novih strojev, da so previsoki faktorji za uvoz suro- vin in izvoz proizvodov itd., po- sebnost, ker je znano, da mno- ga podjetja pričakujejo zboljša- nje gospodarskega stanja samo v novi delitvi dohodkov, to je predvsem od ukrepov od zgoraj, ne računajo pa na še neizkorišče- ne rezerve v podjetju samem. Malokateri delovni kolektiv pa gleda stvar realno in računa, da bomo imeli več le takrat, če bomo bolje gospodarili in več proizva- jali. In samo tako je realno gle- danje na stvar.

Drugo področje pa so notranji odnosi v kolektivih, ki so pone- kod dokaj slabi. Pojavljajo birokratizma so bili opazni zlasti pri sprejemanju tarifnih pravilnikov in delitvi 5 do 10 % poviškov plač. Pri tem so si nekateri di- rektorji povišali plače tudi do 50 % za druge pa ni ostalo nič. Tu bi bilo treba postaviti širše materialne osnove delavskega upravljanja.

Glede ustanovitve šole za kadre, ki delajo v organih delav- skega in družbenega upravljanja, so se vsi navzoči strinjali, da je taka ustanova nujno potrebna za nadaljnji razvoj delavskega in družbenega upravljanja. J. C.

LETNA SKUPŠČINA ZVEZE KOMUNALNIH BANK LRS

Okrajne komunalne banke

se najbolj smotno prilagajajo potrebam

Celje, 9. marca. — Po enoletnem plodnem delovanju Zveze komunalnih bank LRS je bila danes v Celju letna skupščina, na kateri je sodelovalo 46 delegatov iz vse Slo- venije ter peče število gostov.

Na področju LRS je zdaj šest okrajnih komunalnih bank z 42 poslovnimi enotami ter štiri ne- okrajne komunalne banke. V na- slednjih mesecih bodo tudi neka- tere podružnice Narodne banke (le-teh je v Sloveniji še 20) spre- menili v okrajne komunalne ban- ke, ozir. v poslovne enote komu- nalne banke. Izkušnje kažejo, da se lahko le okrajne komunalne banke smotno prilagajajo gospo- darskim potrebam okrajev. Šte-

vilne odgovorne naloge lahko laže izvajajo v korist celotnega okraja.

Družbeno upravljanje v ko- munalnih bankah se je doslej uspešno uveljavljalo kot glavni nosilec kreditne politike. To je prav, vendar kaže v bodoče se- stav upravnih odborov v komu- nalnih bankah nekoliko spreme- ni, in sicer predlagajo, naj bi bile dve tretjini članov iz vrst predstavnikov gospodarskih orga- nizacij, ena tretjina pa iz ostalih okrajnih združenj. S tem bodo vsestransko upoštevana načela delavskega in družbenega upra- vljanja.

V poročilu na skupščini Zveze komunalnih bank LRS ter v raz- pravi je bilo poudarjeno neure-jeno razmerje med NB in komu- nalnimi bankami glede kreditnih odnosov. Vsekakor naj bi bil v bodoče osnova za kreditno politiko družbeni plan. Udeleženci skupščine so razpravljali še o notranjem poslovanju, o statistič- ni službi, ki je preobila, o vzgo- ji kadrov, o varčevanju itd. Ome- nimo naj še, da so komunalne banke na področju LRS konec lanskega leta imele v obtoku 31 milijard 280 milijonov dinar-jev skupnih sredstev. Na današnji skupščini so poleg ostalega spre- jeli tudi statut Zveze komunalnih bank LRS ter izvolili novo vo- dstvo Zveze.

F. K.

SEJA ZBORA ZA PROSVETO ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Sprejem študentov na fakultete

in drugi problemi, ki zadevajo prosveto

Na dvodnevem zasedanju odbora za prosveto Zveznega izvršnega sveta so sprejeli predlog o vpisu študentov na fa- kultete. Učenci, ki so končali srednje šole za splošno iz- obrazbo, ki so maturirali, se lahko vpisujejo kakor doslej na vse fakultete v državi, učenci, ki so končali srednje stro- kovne šole, pa se lahko vpisujejo na ustrezne fakultete, razen v izjemnih primerih, ki jih bodo določile same fakultete.

Na fakultetah, kjer bo sprejem študentov omejen, bodo nove študente sprejmali prek natečaja. O tem bodo sklepali republiški izvršni sveti na podlagi predlo- gov univerzitetnih svetov. Na fa- kultetah, kjer bodo sprejmali študente prek natečaja, se bodo lahko izven natečaja vpisali tisti učenci gimnazij in srednjih stro- kovnih šol, ki so maturirali z od- ločnim uspehom. Ostale kandidate bodo sprejmali glede na njihov splošni uspeh na zaključnem iz- pitu, kakor tudi glede na uspeh, ki so ga pokazali v zadnjih raz- redih v tistih predmetih, ki so posebnega pomena za študij na določeni fakulteti.

Na seji so posebej razpravljali o načinu vpisa učencev, ki so končali strokovne šole s praktič- nim poukom, in učencev mojstr- skih šol na ustrezne strokovne

fakultete, pri čemer bodo morali opraviti kvalifikacijske izpite, in sicer začeti s šolskim letom 1958/59. Nadalje so razmotrili osnutek uredbe o komisiji za kul- turne stike s tujino, ki bo dala tej naši ustanovi večje upravne pravice v okviru federacije. Do- sedanje sodelovanje naše dežele in naših ustanov s tujino bo tako bolj enotno in bolj povezano.

Ko so obravnavali republiške zakone o umetnostnih akademi- jah, so poudarili, naj bi te aka- demije upravljali sveti kot druž- beno upravljani, vse aka- demije pa naj bi imele skupni svet akademij umetnosti. Na seji so med drugim razpravljali še o dopolnitvah predpisov o filmu, ki bi se nanašali na snemanje tujih producentov pri nas, na kopro- dukcije, snemanje amaterskih fil- mov, prikazovanje filmov in delo Jugoslovanske kinoteke.

Kulturne

VESTI

SEJA KOMISIJE ZA REFORMO ŠOLSTVA

Na včerajšnji seji Zvezne ko- misije za reformo šolstva so spre- jeli elaborate o reformi predšol- skih vzgojnih ustanov in o šola- nju predavateljev za srednje šole ter predavateljev za strokovne šole.

V razpravi o reformi ustanov predšolske vzgoje je bilo največ govora o mestu predšolskih usta- nov v sistemu izobraževanja, o statusu teh ustanov in o njihovem materialnem položaju. Da bi se položaj teh ustanov izboljšal, so predlagali, naj bi dobile status šolskih ustanov in da bi jih okrajni ljudski odbori materialno in strokovno podprli. Na seji je bilo poudarjeno, da dosednji pouk na filozofskih fakultetah ne ustreza stvarnim potrebam šol- stva, zlasti pa ne intencijam raz- voja reformirane srednje šole. Na večini fakultet dobe študenti temeljito znanje le iz enega pred- meta. Razen tega predavateljem v srednjih šolah v veliki meri primanjkuje tudi pedagoško zna- nje.

V razpravi o šolanju predava- teljev strokovnih šol je bilo po- uduarjeno, da je sestav predava- teljskega kadra po šolski izobraz- bi in po splošni kulturi hetero- gen in da bi bilo treba ustanoviti posebne institucije, v katerih bi se ti predavatelji šolali. Šolali pa bi se tako za teoretični kot za praktični pouk. Hkrati bi bila dva tipa šol: za pouk v industrijskih šolah in za pouk v gostinskih, tr- govskih, gospodarskih, gospodinj- skih in podobnih šolah.

PRIPRAVE ZA OTVORITEV GLEDALIŠČA NARODOV V PARIZU PRED ZAKLJUČKOM

Milan Bogdanović, upravnik Narodnega gledališča v Beogra- du, ki je hkrati tudi predsednik izvršnega komiteja Mednarodne- ga inštituta za gledališče, je te dni predsedoval sestanku izvrš- nega komiteja, na katerem so raz- pravljali o dokončnih pripravah za otvoritev Gledališča narodov v Parizu. Otvoritev bo konec tega meseca. Gledališče narodov bo le- tos odprla beograjska Opera, ki bo nastopila, kot je bilo na tem sestanku dokončno sklenjeno, s opero »Don Kihot« in z baleti Ba- ranoviča ter Bele Bartoka. Na se- stanku v Parizu so izpolnili tudi Visoki komisariat Gledališča na- rodov, v katerem je razen pre- stavnikov Francije šest predstavi- kov Mednarodnega inštituta za gledališče, med njimi tudi Milan Bogdanović.

SOFIJSKO GLEDALIŠČE V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji bo ta mesec go- stovalo Narodno gledališče iz So- fije, najstarejše in najbolj znano gledališče Bolgarije. Bolgarski umetniki pridejo k nam 18. mar- ca in s tem vračajo obisk Beo- grajskemu dramskemu gledališču, ki je lani gostovalo v Bolgariji. Znano je že, da bo sofijsko Na- rodno gledališče uprizarilo v Beo- gradu štiri predstave in gostova- lo tudi v Sarajevu, Kreki in v Nišu. Za sedaj dela, s katerimi bodo nastopili, še niso znana, ome- njajo pa Schillerjevo dramo »Don Carlos«, Johnsonovo satiro »Vol- pone«, eno sovjetsko dramo in ne- kaj bolgarskih dramskih del.

GALERIJA SODOBNE JUGOSLOVANSKE UMETNOSTI

Ideja o galeriji sodobne jugo- slovanske umetnosti, ki naj bi bila v Beogradu, je stara, pred tremi leti pa jo je Ljudska skup- ščina Srbije legalizirala z odo- britvijo proračunskih sredstev za nakup umetniških del. Odbor, ki pripravlja ustanovitev galerije, navaja, da ne bo niti moderni- stična in ne realistična, ampak da bo skušala biti reprezentativna galerija sodobne jugoslovanske umetnosti, ki bo predstavljala vse pomembne likovne struje in umetnike Jugoslavije. Galerija bo prikazovala tri obdobja jugo- slovanske umetnosti: v prvem bo- do dela do prve svetovne vojne, v drugem med obema vojnama, v tretjem pa likovna dela, nastala po osvoboditvi. Predvidevajo, da bodo zbrali dela okrog 140 jugo- slovanskih slikarjev in 40 kipar-jev.

SLOVENSKI DOKUMENTARNI FILMI V TUJINI

Udruženje filmskih proizva- jalcev Jugoslavije je pred krat- kim poslalo v Belgijo seris ko- pije starih slovenskih kratkih fil- mov, ki jih je izdelalo podjetje Triglav film v Ljubljani. Ti filmi so: Kratki kulturno-umetniški film »Ples čaropnice«, ki ga je po- sel in režiral Milan Kumar, kul-turni film Borisa Režka in Vi- kija Pogačarja »Pomlad v gor- skem lovišču«, ter dva kratka fi- lma Metoda in Milke Badure; kulturni film o belokranjskih običajih »Pomlad v Beli krajini« in dokumentarni film »Naši lip-čanci«.

Preizkušnja zrelosti

Po zapletenih, dramatičnih in v glavnem zakulisnih pogajanjih, se je središnji Ben Gurionova vlada pokorila kategetični skupini Generalne skupščine OZN in umaknila svoje čete iz Egipta. S tem je bila nedvomno odpravljena glavna ovira, da bi lahko začeli z več perspektive iskati trajnejšo rešitev za vprašanje, ki je odprto že skoraj vsa poletna leta in ki je bolj kot nje dni berlinske krize, pa tudi kot korejska vojna, ogrozila mednarodni mir in varnost. Seveda ni pričakovati, da bi kaj kmalu razvzneli izredno zapleteni srednjezhodni klobček, ker arabske dežele ne bodo nikoli slišali o sklenitvi mirovne pogodbe z Izraelom, medtem ko so v Tel Avivu gluhi za zahteve, da bi pravno poravnali škodo milijonov arabskih beguncev, ki so jih Izraelci poglajali z njihovih domov. Prva naloga je torej zdaj utrditi mir na razmerljivi črti in ustvariti primerno ozračje, ko bi se bilo moč stvarno in ne, kot je bila doslej navada, propagandistično lotiti tudi omenjenih dvuh, osrednjih vprašanj.

Umik s Suez in mir na izraelsko-arabskih mejah je nedvomno najpomembnejši uspeh, ki ga je zabeležila XI. redno zasedanje Generalne skupščine OZN. Potekalo je v zelo razburkanem ozračju zavoljo egiptovskih in madžarskih dogodkov, vendar je OZN izšla iz te hude preizkušnje kot zmagovalka. S tem ni le preprečljivo utelela življenjsko nujnost te najvišje mednarodne organizacije, marveč je še okrepila upanje, da bo OZN slednjic le posrečilo najti primerna sredstva, ki bodo lahko uspešno zavarovala mir in mednarodno varnost. Posebno veliko zaupajo tej organizaciji male in srednje države, ki jim enakopravno sodelovanje v raznih njenih organih omogoča, da ustvarjajo sodočutje o glavnih mednarodnih vprašanjih, predvsem seveda o tistih, ki so bistvenega pomena za ohranitev mira. Ob rojstvu leta 1945 je OZN štela 51 članic, medtem ko jih ima danes že 81. To ne pomeni le matematičnega povečanja, marveč je sprejem novih članov tudi temeljito sprejetih notranjih razmerje političnih sil, saj priznane države nimajo več a priori privilegijev, temveč so v tlorisu in bojazni, da bi se OZN spremenila v navaden glasovni stroj, kar so ji pogostokrat očitali sovjetski, pa tudi drugi vzhodni predstavniki. Nove članice so v večini mlade azijske in afriške države, ki so si šele nedavno priborile neodvisnost (Maroko, Tunizija in predvsem najmlajši novembra afriška država Gana). Politika teh držav si predvsem (že zavoljo notranjega razvoja) prizadeva ohraniti mir in njihovi konstitutivni dejavnosti gre tudi v veliki meri zasluga, da se je OZN posrečilo pogostiti lokalna vojna žarišča naprej na tleh in v indokini. Zdal pa tudi na Bljuznem zvezdu.

Toda nedavno zasedanje Generalne skupščine ni imelo glede vseh vprašanj tako srečne roke kakor pri zastavitvi napadalec na Egipt. Zal so mnoga vprašanja, ki se vlečejo od zasedanja do zasedanja, še vedno odprta. Tako letos niso mogli dojeti pomembnejšega napredka na razorožitvenem področju, čeprav so se formalno vzelo stališča že tako zblžala, da se zdi stvarni napredek mogoč. Glede Cibra in Alžira sicer Generalna skupščina ni sprejela konkretnih sklepov, vendar pozitivna stališča, ki so prišla med razpravo nazorno do izraza, utegnejo olajševalno vplivati, da bi tudi ti dve vprašanji rešili v skladu s splošno veljavnimi mednarodnimi formami (resolucije jih tudi ustanovna listina OZN), in sicer, da ima sleherni narod pravico do samoodločbe.

Naš novi veleposlanik v Džakarti

Džakarta, 9. marca (Tanjug). V Džarkarto je sinoči prispel novi jugoslovanski veleposlanik v Indoneziji dr. Stane Pavlič. Sprejeli so ga šef protokola indonezijskega zunanjega ministrstva dr. Kusumo Utojo in člani jugoslovanskega veleposlaništva.

Z VSEH STRANI SVETA

MADŽARSKA
POMOČ IZ SOSEDNJIH
DEŽEL

Budimpešta, 9. marca. Tuje dežele so poslale Madžarski do 1. marca letos za 735 milijonov forintov pomoči. Največje pomoči je dala SZ, nato Poljska, ki je dobavila Madžarski nad 65 vagonov živil in blaga.

PROTEST PROTI
BRITANSKI PROPAGANDI

Budimpešta, 9. marca. Zunanje ministrstvo je protestiralo pri britanskem poslanstvu v Budimpešti proti oddajam britanskih radijskih postaj v madžarsčini, češ da brezobzirno izliva madžarsko vlado.

Naši diplomatski stiki z DR Vietnamom

Beograd, 9. marca (Tanjug). V državnem sekretariatu za zunanje zadeve je bilo nocoj objavljeno, da so bili med našo državo in Demokratično republiko Vietnamom upostavljeni redni diplomatski stiki. O tem je bilo izdano naslednje poročilo:

»Vladi FLR Jugoslavije in DR Vietnamu sta po pogajanjih, ki sta jih imeli v zadnjem času, sklenili upostaviti diplomatske odnose in izmenjati svoja predstavništva v rangi izrednih in polnomočenih veleposlanikov. Obe strani izražata globoko prepiranje, da bo vzpostavitev diplomatskih odnosov pripomogla k razvoju prijateljstva in sodelovanja med obema deželama v korist krepitve mira.«

Pogajanja za avtonomijo Singapura

London, 9. marca (AP). Sem je danes prispel predstavnik singapurske vlade Lim Ju Hok, ki se bo pogajal o singapurski samoupravi. Spremljajo ga predstavniki štirih glavnih političnih strank te britanske kolonije. V Singapuru terjajo vsestranske popolno notranjo samoupravo. V ta namen so se združile v »Fronti enotnosti«.

Na minulem zasedanju so tudi obširno razpravljali o madžarskem vprašanju, pri čemer velja zabeležiti pozitivno evolucijo v načinu razpravljanja. V prvem trenutku je prevladovalo blokavsko vrednotenje, ki je močno spominjalo na obrekovanje in propagandistično licitiranje ob najhujših zaostitvah hladne vojne, medtem ko je za drugi del razprave značilen treznejši in stvarnejši ton, ko se je večina držav sprijaznila z dejstvom, da nima smisla teh tragičnih dogodkov propagandistično napihovati, ker bi to samo poslabšalo že itak resni položaj.

Ce bi poizkušali zaokrožiti to splošno sliko, se zdi na mestu ugotovitev, da je bilo XI. zasedanje na splošno pozitivno, da je neposredna nevarnost za mir odstranjena, čeprav Generalna skupščina ni uspelo rešene omejitve činiteljev, ki so povzročili nedavne pretese. Ta ocena skoraj popolnoma velja tudi za splošni mednarodni položaj, ki se je sicer zboljšal, vendar bo nujno potrepeljivo, zavestno in vsakodnevno delo, da bi negativne činitelje čim bolj omejili in s tem omogočili razmah progresivnih težni v mednarodni politiki, katerih dokončna zmaga bi lahko šele zagotovila, da ne bi več prišlo do repriz pretresov minulega leta. J.

Naserjeva izjava

o politiki egiptovske vlade in arabskih dežel

Kairo, 9. marca (Reuters). — Predsednik egiptovske republike Naser je izjavil, da je Egipt pripravljen dovoliti prehod britanskim in francoskim ladjam skozi Sueski prekop pod pogojem, da bosta ti dve deželi plačevali takse egiptovski upravi. Hkrati je izjavil, da egiptovska vlada še ni sprejela dokončne odločitve o tem, če bo izraelskim ladjam dovolila prehod skozi Suez. Vlada ponovno zatrjuje svojo pripravljenost spoštovati carigaški konvencijo iz leta 1888, ki jamči svobodo plovlje, in poudarja željo po sodelovanju z uporabniki prekopa v taki meri, ki ne bi kršila suverenosti dežele.

PODPREDSEDNIK
VUKMANOVIČ POVABLJEN
V EGIPT

Beograd, 9. marca (Tanjug). Nocoj je bilo sporočeno, da bo na povabilo predsednika Naserje sredi tega meseca odpoval v Egipt podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović. Spremljali ga bodo Hasan Brkić, Borivoje Jelić in ing. Alojz Dular. Podpredsednik Vukmanović bo ostal v Egiptu teden dni.

Na Madžarskem so 1. marca praznovali dan Sovjetske armade. Ljudem so delili golaž iz vojaških kotlov, mladino pa so vozili z oklepnimi vozili na sprehod po Budimpešti.

BRITANSKI INTERESI

na razširitvi trgovinskih stikov s Kitajsko

London, 9. marca (Tanjug). — Predstavnik angleškega ministra za trgovino je danes v razgovoru z novinarji potrdil, da je odbor za trgovinske stike s Kitajsko poslal ministru za zunanjo trgovino siru Davidu Ecclesu pismo, v katerem zahteva, naj velike omejitve v trgovini s Kitajsko razveljavi, ali pa seznam izdelkov, ki pridejo v poštev za izvoz, vskladi s trgovino z ZSSR in deželami v Vzhodni Evropi. Odbor zastopa največje angleške trgovinske in industrijske organizacije, kakor so Zveza angleških industrijcev, Nacionalna zveza proizvajalcev, londonska Trgovinska zbornica in druge.

Odkar so v maju 1951 na podlagi resolucije Generalne skupščine OZN prepovedali izvoz stra-

teško važnega blaga in izdelkov na Kitajsko, se je angleška trgovina s to deželo močno skrčila, istočasno pa je izvoz iz Zahodne Nemčije in Švice, zlasti pa iz Sovjetske zveze na Kitajsko znatno narasel. Zato je angleška vlada lani v juniju dovolila angleškim tvežnikom, da lahko v nekaterih primerih izvažajo na Kitajsko blago, katerega izvoz v Sovjetsko zvezo ni prepovedan.

Vprašanje trgovine s Kitajsko so že večkrat obravnavali v posvetovalni skupini, v kateri so zastopane dežele Atlantike zveze, pa niso sprejeli nobenega sklepa. Posamezne dežele so začele dovoljevati izvoz vsega tistega blaga na Kitajsko, kar ga izvažajo tudi v Sovjetsko zvezo. Angleška vlada je pod pritiskom gospodarskih krogov, zainteresiranih na čim večjem izvozu iz Velike Britanije, sprožila to vprašanje v razgovorih, ki jih je imel Eden v Washingtonu v začetku lanskega leta in si prizadevala, da bi v sporazumu z vlado ZDA sestavili enoten seznam blaga, ki ga ne smejo izvažati na Kitajsko in v Sovjetsko zvezo. ZDA niso pokazale razumevanja za to angleško akcijo. Zahteva angleških industrijcev je posledica zaskrbljenosti gospodarskih krogov Velike Britanije sprči konkurence vodilnih evropskih industrijskih držav na kitajskem trgu.

Politični opazovalci pravijo, da je bilo pismo odbora za trgovino

s Kitajsko poslano pred razgovori na Bermudih, ki se bodo začeli v drugi polovici marca, v upanju, da bo predsednik Macmillan na sestanku s predsednikom Eisenhowerjem znova sprožil vprašanje trgovine s Kitajsko. Predstavnik ministrstva za zunanjo trgovino je izjavil, da bo ministrstvo skrbno proučilo vprašanje trgovine s Kitajsko in pismo angleških industrijcev.

Naša parlamentarna delegacija je med svojim bivanjem v Londonu obiskala tudi County Hall. Na sliki Helen Bentwich v razgovoru s Anko Berus (levo) in Mošo Pijadom

Naša parlamentarna delegacija je med svojim bivanjem v Londonu obiskala tudi County Hall. Na sliki Helen Bentwich v razgovoru s Anko Berus (levo) in Mošo Pijadom

Francija na razpotju med vojno v Alžiru in gospodarsko katastrofo

Pariz, 9. marca (Tanjug). —

Razcepjenost v glediščih o bistvenih problemih dežele deli ministre v vladi francoskih socialistov na pragu velike osemdesne debate v parlamentu, v kateri čaka po mnenju političnih krogov sedanjost in bodočo vladno notranjo in zunanjo politiko huda preizkušnja. Spričo težavnega stanja v državnih financah minister Ramadier odločno zahteva najstrožje ukrepe za varčevanje, predvsem znižanje vojaških kreditov za 300 milijard frankov.

V tej zvezi je minister zahteval, naj bi se vrnilo na svoja delovna mesta 50 do 100 tisoč vojakov. Minister za vojsko Bourges Manoury in guverner Alžira Lacoste pa sta se odločno uprta tej zahtevi. Minister Manoury je izjavil novinarjem, da bi pomenil umik toliko števila vojakov iz Alžira polom »politike pomiritve«. Lacoste pa je pripomnil, da z gotovostjo računa na »vojaški zlom upornikov najkasneje v treh mesecih in pol«.

Iz uradnih virov prihajajo vesti, da zaradi teh razlik vlada na zadnji seji ni mogla sprejeti nobenega sklepa. Zato je ministrski predsednik Guy Mollet sklenil sklicati še dve seji ministrskega sveta, preden se bo v četrtek dopoldne začela velika debata Molletu pripisujejo zdaj odločilno posredniško vlogo v iskanju kompromisa med posameznimi ministri.

Madžarski veleposlanik
Čezbi pri Vidiću

Beograd, 9. marca (Tanjug). — Državni podsekretar za zunanje zadeve Dobrivoje Vidić je danes dopoldne sprejel novega madžarskega veleposlanika v Jugoslaviji Lajosa Czeblja, ki mu je izročil prepise svojih pooblastilnih pism.

Kongres saragatovcev

naj se izreče o združitvi z Nennijevimi socialisti in o nadaljnji usodi sedanje Segnijeve koalicijske vlade

Rim, 9. marca (Tanjug). Vodstvo italijanske Socialnodemokratske stranke je sinoči, ob koncu zasedanja, sklenilo, da ne privoli v odstop sekretarja stranke Matteottija, da bodo socialni demokrati ostali v Segnijevi vladi in da bo kongres stranke od 12. do 16. junija. Delegacija stranke bo opozorila Segnija na nezadovoljstvo socialnih demokratov z nekaterimi ukrepi vlade, kakor so imenovanje Tognija za ministra za državno sodelovanje v gospodarstvu in politiko vlade v vprašanju agrarnih pogodb. Vodstvo bo tudi zahtevalo, naj vlada okrepi svojo akcijo na socialnem torišču.

Matteotti je po tem sklepu vodstva umaknil svoj odstop, češ da se zadovoljuje s sklicanjem kongresa, ki naj odloči, ali lahko stranka še nadalje sodeluje v vladni koaliciji ali ne. Izrazil je tudi mnenje, da se bo moral kon-

gres izreči o možnosti združitve s socialisti.

V političnih krogih so sprejeli odločitev vodstva Socialnodemokratske stranke kot možnost, da bi ostala Segnijeva vlada za zdaj še na krmlu v zvezi trenjem in krizi med koalicijskimi strankami. Na to odločitev vodstva Socialnodemokratske stranke je najbrž vplivala potreba, da ne bi sprožili krize vlade tik pred uveljavljenjem važnih ukrepov na področju zahodnoevropske gospodarske povezave. Politični krogi menijo, da se bo vlada do kongresa Socialnodemokratske stranke omejila predvsem na sklenitev pogodbe o skupnem zahodnoevropskem trgu in Evroatomu in da se bo ognila vsem političnim ukrepom, ki bi utegnili povzročiti, da bi prišli navzkriž konservativno stališče liberalcev in reformatorsko gledišče socialnih demokratov.

Naši parlamentarci
danes v Coventryju

London, 9. marca (Tanjug).

Jugoslovanska parlamentarna delegacija z Mošo Pijadom na čelu, ki se že štiri dni mudi na uradnem obisku v Veliki Britaniji kot gost obeh domov britanskega parlamenta, si je danes ogledala London. Nocoj so bili delegati v gledališču, kjer je bila uprizorjena Shakespearova drama »Antonij in Kleopatra«. Jutri bodo odpotovali v Coventry.

Načrt o evropskem trgu
utegnejo še znatno spremeniti

Bruselj, 9. marca (Reuters —

AFP). Predstavniki 6 zahodnoevropskih dežel so sinoči spoznavali o osnutkih pogodb o skupnem evropskem trgu in Evroatomu. Belgijski zunanji minister Spaak, ki je predsedoval sinočnjemu sestanku, je izjavil, da lahko zdaj vsaka članica izreče svoje pomisleke, dokler vlade in parlamenti osnutkov ne bodo sprejeli in ratificirali. Izrazil je upanje, da bodo obe pogodbi podpisane in ratificirane vse dežele. Na sinočnjem zadnjem sestanku so ustanovili začasni odbor, ki bo skrbel za ratifikacijo teh sporazumov. Za predsednika bo brzkone imenovan zahodnonemški veleposlanik v Bruslju Obhulus.

Rim, 9. marca (Tanjug). Kakor poudarjajo v palači Chigi, pomeni Spaakova zahteva, da je treba Belgijski Kongu izločiti iz skupnega evropskega trga, novo težavo na poti k ekonomski integraciji Evrope. Spaakova zahteva utegne napotiti tudi predstavnike drugih vlad, da pridejo na dan s svojimi pomisleki in zahtevajo revizijo besedila sporazuma

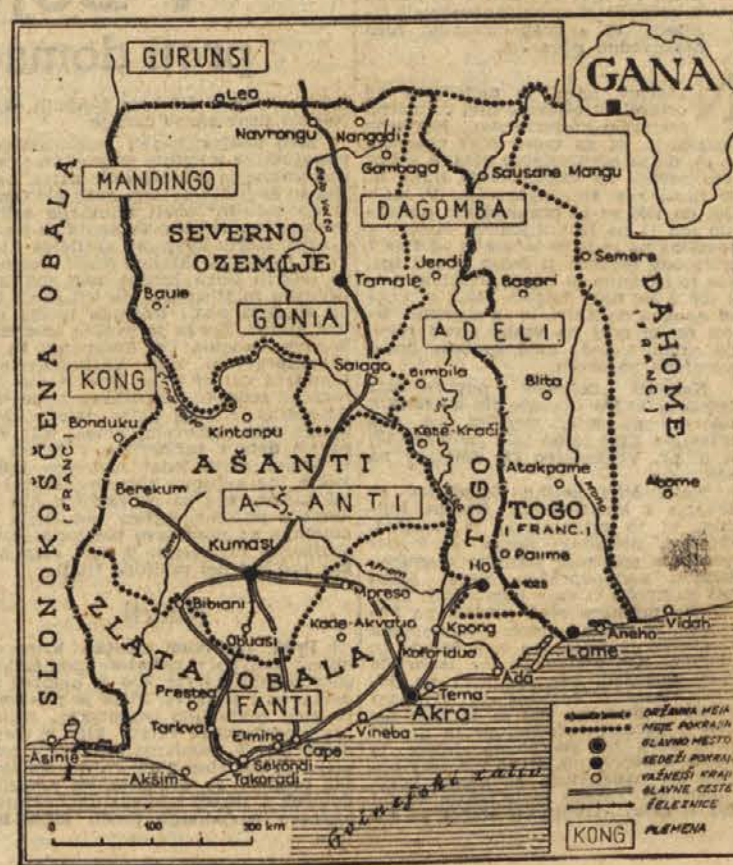
v vprašanjih, o katerih so v Parizu nedavno dosegli kompromis.

Tako je italijanski delegat na sinočnjem sestanku v Bruslju postavil vprašanje revizije carinskih taks, določenih za uvoz tujega blaga v francoske prekmorske posesti. Te carine Italiji ne ustrezajo, ker italijanska produkcija računa prav na to, da bo svoje proizvode prodajala v afriških deželah.

Uveljavljanje
Eisenhowerjeve doktrine

Washington, 9. marca (AP). —

Predsednik Eisenhower je danes podpisal skupno resolucijo obeh domov Kongresa o novi ameriški politiki na Bljuznem vzhodu. Kakor je ob tej priložnosti izjavil, pomeni ta dogodek »važen korak v razvoju prijateljskih odnosov med ZDA in deželami na Bljuznem vzhodu«. V tvek bo odpoval na Bljuzni vzhod poseben Eisenhowerjev odposlanec Richards, ki naj bi začel ondi uveljavljati Eisenhowerjevo doktrino.

S P O T I P O T U N I Z I J I

Francoska dediščina in kazba

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Pot od Tunisa do Sfaksa, dolgo 267 km, je prevozil Tahr ben Slimani v dobrih treh urah. Vozili smo se mimo oljčnih gajev. Kamor si pogledal, same oljke. Tri ure se je sukala ravnina okrog nas, vsa pokrita s krivencastimi drevesi v ravnih vrstah. Tu raste 12 milijonov oljk. In vsi ti gaji, mimo katerih smo se vozili 120 km na uro, so lastni ene same francoske družbe, ki je zgradila tu ob cesti med Tunisom in El Džemom sredi oljčnih gajev celo mestce: bele vile okrog skladišč in pisarn, blizu njih pa iz ilovice zgrajene kmečke bajte, pomešane z beduinskimi šotori, okrog katerih so stali osli in velodromi. Evropski del in orientalska revščina.

Ko smo se bližali Triagi, cilju naše poti, smo dohitevali peštre skupine kmetov, peš, na oslih in sem pa tja tudi na kolesih po prašni cesti proti Sfaksu, vasi, kjer so leta 1953 ubili tuniškega narodnega junaka, člana politbiroja Neodestura Hadi Sakerja. Po njem bo dobila Triaga ime. Kakor me je v Tuniziji presenčila množica alžirskih zastav in slik Ben Bele, tako je napravila name globok vtis solidarnost tuniških kmetov, felahov in beduinov z njihovimi alžirskimi brati. Otroci, ženske, fantje in starci, vsi so mahali z rdečo tuniško in zeleno-belo zastavico Fronte narodne osvoboditve Alžira.

Tu, na cesti, je bilo vse videti nenavadno, novo, ekotično. Pestro obličje ljudi, kolone oslov, ki so jih jahali dolgokraki Berberi, da so se jim noge vlekle po prahu. Sem pa tja kak avtobus, ki se tod vanj natlačil dvakrat več potnikov, kakor jih lahko sprejme. Vozovi z visokimi kolesi in vpreženimi velodromi, vmes kak beduin na konju s pozlačeno uzdo, za njim pa srđiti pogledi. V Triagi pa je bilo konec ekotičnosti. Osupnil sem, ko sem stopil iz avtomobila: prizor je bil še predobro znan.

Na križpotju

Na križpotju, okrog katerega se razprostira naselje beduinov, so bile postrojene čete kmečke mladine v uniformah, kakor da vidim mladinske brigade na progi Samac-Sarajevo. Sivkastomodre obleke in šajkače, gesla, razpeta med dvema letvama, kmečka godba s trubači, odred kmečke konjenice z zastavami in množica

ljudi, ki v pričakovanju dogodkov grizljajo kruh s sirom. Funkcionarji tekajo sem ter tja in kdo ve zakaj premeščajo godbo z ene strani na drugo. Njihovi obrazi so resni. Nad vsem pa triumfalna vrata, pokrita s preprogami, ki bi bile kaj lahko tudi pirote. Nad prečno gredo prekrizane zastave, pod njimi pa Burgibina in Hadi Sakerjeva slika. Iz Sfaksa prihajajo kamioni, polni mladincev in mladink, ki seveda skandirajo. Kaj skandirajo, ne vem. Vsekakor pa gre za dvojezlično besedo in čeprav vem, da ne vzklikajo »Tito«, je v tem, kar slišim, v prvem zlogu i, v drugem pa o. Zrak je poln vzklikov, soparice in prahu.

Med starim in novim

Tam daleč nekje je zatulila sirena. Množica je zategnil beduinskim pozdravom, z nekakšnim podaljšanim iiii kot jurišnim klicem navdušeno pozdravila prihod glavnega borca, predsednika Burgibe. Vse lepo postrojene čete so se hipoma pomešale v splošno gnečo. Okrog avtomobila so se zgrnili ljudje ko čreda ovac. Prejnil sem se iz gneče. Kraj mene je krepak fant s klubokom na glavi in v pestri halji držal z eno roko za uzdo teleta, z drugo pa oster nož, da bi s krivjo žrtve poškrbilo novo ime. Islam je uradna vera nove Tunizije. V Neodesturu vidijo ortodoksi muslimani v islamu stebel neodvisnosti. Mahgreba in vezi, ki vežejo arabski svet, drugi pa so preveč praktični, zavedajo se, da je islam v deželi močan in da ga je treba prilagoditi gibanju, gibanje pa vskladiš z orjekom, proti kateremu se ni moč boriti.

Kateri težnji je naklonjen Burgiba? Slišal sem nasprotujoča si mnenja o njegovem stališču do vere. V želji, da bi bili na njegovi strani, on pa na njihovi, so eni trdili, da je vnet pristaja islamu, drugi pa so iz enakih razlogov trdili nasprotno. Potem ko sem prebral njegova pisma, ki jih je pisal iz zapora in pregnanstva, ter njegove članke, zbrane v posebni knjigi, bi skoraj dejal, da se ta žilavi in inteligentni borec za preobrazbo Tunizije ne more podrediti fatalističnemu pojmovanju sveta, ki ga koran priporoča svojim vernikom.

Ni ni pomagalo prizadevanje policajev, ki so skušali utreti pot

do Burgibe. Množica je bila čvrsta in neizprosna. Zadostovalo pa je zamahniti z roko, da je nastal širok prehod. Stojčje sredi črede, ki se je še zmeraj gnetla okrog njega, je pastir pokazal

Habib Burgiba

črte ravnjanja ob cesti in že so se ljudje postavili v vrste. Funkcionarji v temnih uniformah so obkolili predsednika in odšli k žrtveniku. In čeprav sem vztrajno spremljal srepi pogled njegovih svetlomodrih oči, nisem videl, kdaj je vzdignil nož, prerezal žile in kdaj je kri brizgnila iz njih. Stisnjenih ustnic in s pogledom, uprtim naravnost v žrtvenik, je Burgiba dovolil tisto, česar ni mogel preprečiti. In ko je neka starka zgubanih lic pomočila roko v toplo kri žrtve in skušala z njo poškrbiti novo ime, je je Burgiba srepro pogledal, pa se je premagal in rekel malone proso: »Ni treba, mamica.«

Vse to je trajalo komaj pet minut. Potem je predsednik sedel v svoj avto. Sirene so zatulile. Beduini pa vzkliknili. Njih odred z vihrajočimi zastavami in golimi sabljami je zdrvel v galopu po cesti, za njim pa so se dvigali oblaki prahu.

Branko Pešić

Srečna dežela na arabskem Jugu
ko bi ne bilo letal in oklopnikov iz Adena

Na skrajnem jugozahodu Arabskega polotoka se razprostira ena najstarejših držav sveta Jemen. Iz stare zgodovine jo poznamo kot kraljestvo Sabe, čeprav niso nikoli našli nobenega zapiska ali spomenika, ki bi govoril o prijatelji Salomona kot vladarici tega velikega področja, na katero se kot na ustanoviteljico dinastije sklicuje etiopski kraljevski dom. Dežela nikoli ni imela več kakor 3 do 4 milijone prebivalcev. Vladarske hiše Jemena so bile poganske, židovske ali krščanske. Od 7. stoletja dalje pa sta docela prevladala islam in izrazit arabski pečat v narodnosti in kulturi. Po prihodu Arabcev je dobil ta del sveta srečno ugodnega podnebja in naravnih pogojev ime »Arabia felix« — srečna Arabija.

Turški osvajači so prišli na meje te dežele v 16. stoletju, nikoli pa je niso zavzeli, ker jo štiti narava sama. Gore so obzidale deželo, hrbnena ljudstva. Vzile prijateljevstvo s Carigradom in neumešavanju v arabske posle je ostal Jemen po prvi svetovni vojni neodvisna država. Njegovemu vladarju, verskemu in državnemu imamu Jehlu se ni zdelo potrebno, da bi posebej razglasil neodvisnost države, ker je je imel za prel. Kakor nek Turkum, se tudi nobeni imperijali in kolonialni sili v začetku našega stoletja ni posrečilo, da bi vsilila Jemenu svojo oblast. Če bi hotela to storiti, bi se morala boriti proti žilavim, odpornim in hrabrim borcem. Vendar pa so prišle angleške čete na mejo Jemena, se polastile pristanišč. Hodele in izredno arabskega zvezništva v vojni proti Turčiji, asirskemu kralju Sako Lohelo. Na to je imam odgovoril z vojno in prišli Angličje k umiku. Nekaj let pozneje se je polastil teh pristanišč in obale Crnega morja. Tako je dobil kontrolno nad najvažnejšimi cestami in križišči, kar je pomenilo škodljivo gospodarjem Adena, ki so računali s tem, da bodo iz te svoje kolonije neovirano vladali nad Arabijo ter imeli v rokah monopol nad stiki Jemena z ostalim svetom.

V teh dogodkih je treba iskati tudi začetek dolgotrajnih sporov Jemena z Veliko Britanijo, trvajajočih že iz leta 1919. Lahko rečemo, da so bile te razprile, spori in bitke z Veliko Britanijo tudi glavna glasila sila poznejše jemenske uamitve, ki je zmeraj iskala nasilne razrešitve politične nesprotnosti in tekmece Angležev v tem delu sveta. Tako je Jemen navezal tesnejše stike z italijanskimi kolonizatorji, ki so se vgnzdili v sosednji Eritriji.

Gospodarstvo Jemena je tesno povezano s podnebjem. Dežela zajema visoka planinska področja in dolino ob obali Rdečega morja. Bogata polja in pašniki so črpali svoje bogastvo iz izredno razvitega sistema umetnega namakanja. Prodori osvajačev, pustošenje in požiganje pa so povzročili že pred 2500 leti prvo veliko propadanje cvetočega kmetijstva in živinoreja. To je bilo najtesneje povezano s propadom velikega

jezu pri Maribu, s tem pa tudi vsega omrežja umetnega namakanja. To je bil vzrok, da je kakih 50.000 Židov zapustilo Jemen in se izselilo v Izrael.

Glavno izvozno blago Jemena je še zmeraj njegova sloveča kava »Moka«, ki je dobila ime po nekdanjem glavnem pristanišču, iz katerega so jo izvažali po svetu. Pridelujejo jo na planinskih področjih. Jemen je bil znan po svojih kovačih in njihovih slovečih mečih, s katerimi so se lahko merile samo damasčke, delo spretnih rok njihovih tekmecev iz Damaska. Zdaj je ta panoga obrti povsem zamrla, doma pa izdelujejo jemenski tekstilije in stroje kože. Nemci so pomagali Jemenu, da je dobil več radijskih postaj. Nemci so zgradili v tej deželi tudi prvo tovarno cementa in razvili rudnike soli. Jemen je še zmerom zelo zaostala dežela. Popotniki trdijo, da nobena dežela razen Tibeta do leta 1951 ni ostala tako osamljena in odmaknjena od zunanjega sveta kakor Jemen. Toda Jemen ima v svoji zemlji bogata ležišča črnege premoga, aluminija, petroleja in baje tudi urana. Zato ni čudno, da se svet čedalje bolj zanima za to deželo.

Hude notranje krize so dvakrat pretrgale Jemen v njegovi novejši zgodovini. Stari imam, vladar Jehla, ki je bil absolutni vladar vladal do dobrih 50 let, je bil tem večji avtokrat, čim bolj se je staral. Proti takini politiki je naraščal odpor mlajših rodov. Leta 1948 je prišlo do državnega prevrata, v katerem so izgubili življenje tudi 80-letni vladar, njegova dva sinova, predsednik vlade in še nekaj najzvestejših imamovih sledilcev. Oblast je prevzel Abdulah Ibn Ahmed el

Vsi trije ministrski predsedniki, ki so se v zadnjih dveh mesecih in pol izmenjali na čelu japonske vlade, izvirajo iz iste vladajoče konservativne liberalno-demokratske stranke. Čeprav so videti spriči tega spremembe v Tokiu na prvi pogled nepomembne, so vendar zelo važne. Vsaka zase in vse tri skupaj namreč dokaj zgovorno kažejo, koliko se je Japonska že dvignila iz premagane dežele na stopnjo polnopravnega in enakopravnega člana svetovne skupnosti in na kakšne probleme se zaveda na poti k svojemu nadaljnjemu mednarodnemu uveljavljanju.

Ta vprašanja so zelo tesno povezana z zgodovino zadnjih sprememb v vladi in to je povsem naravno. Notranje življenje malokatero druge dežele je tako zelo odvisno od njenega zunanjega položaja, kakor je odvisno življenje Japonske. Japonski manjkajo mnoge surovine, kot dežela z razvito predelovalno industrijo se je razvila tako, da je aktivno nasto-

pala na azijskem trgu. Kot prenaseljena država si mora zagotoviti obstoj svojega prebivalstva tako, da utrjuje in razširja svoje zunanjetrgovinske vezi in menjavo.

Prva sprememba, ki je nastala zadnje mesece na Japonskem, je bil umik starega in bolehnega predsednika vlade Hatojame Iani v decembru. To je bil konec ene najplodnejših etap v povojnem zunanjetrgovinskem razvoju Japonske. Med njegovim dviletim vladanjem je Japonska zmanjšala svojo odvisnost od Amerike, ne da bi opustila svoje prijateljstvo z njo, dosegla konec vojnega stanja s Sovjetsko zvezo, uredila z njo diplomatske stike in sklenila trgovinsko pogodbo, kar je olajšalo njen sprejem v OZN. Nadalje je Japonska razširila svoje trgovinske stike s Kitajsko in zmanjšala svojo blokovsko usmeritev ter se formalno oprijela bandunskih načel. Se bolj kakor prej je svojo politiko vskladila s novo azijsko stvarnostjo.

Novi ministrski predsednik Išibaši, ki je prevzel predsedniške posle od Hatojame, je hotel nadaljevati in poglobiti njegovo zunanjetrgovinsko smer. Najprej je izjavil, da bo pospeševal trgovinsko menjavo blaga s Kitajsko in si prizadeval odstraniti ovire v obliki prepovedi izvoza mnogih izdelkov na Kitajsko. Razen tega je napovedal, da bo sprožil spremembo pogodbe o medsebojni varnosti z ZDA, po kateri ima ameriška vojska vojaška oporišča na Japonskem. Ikrti je namignil, da načrtno o pospešeni oborožitvi Japonske ni posebno naklonjen.

Išibašijeva vlada pa ni bila dolgo na krmilu. Vladala je samo dva meseca. Vzrok, da je Išibaši odstopil, pa ni samo v njegovem omanjenem zdravju, marveč tudi v boju raznih težej in struj znotraj vladajoče liberalno-demokratske stranke. Po splošnem prepričanju se tudi Išibašijev naslednik, sedanjí predsednik japonske vlade Kiši, ne bo odrekal nadaljnji aktivizaciji japonske politike v Aziji, ne povečanju trgovine s Kitajsko, le da bo to politiko uveljavljal mnogo bolj zmerno. Čeprav imenujejo časniki na zahodu Kišija izmenoma seden najbistroumetnejših predstavnikov japonske desnice in odločen nasprotnik komunistov ter odkritosrčen prijatelj Zahoda, zlasti ZRČ, njegovo stališče kaže, da Japonska ni navdušena za nagle spremembe.

Kiši je n. pr. razglasil potrebo po tesnih stikih z ZDA, poudaril pa je tudi, da bo njegova vlada utrjevala mir med vzhodnimi in zahodnimi državami. Rekel je, da še ni napočil čas za ureditev diplomatskih stikov s Kitajsko, da pa želi, da bi se razvila trgovina z njo. Na japonsko politiko v sedanjih razmerah očitno vplivajo nekateri trajni činitelji. Prvi in najvažnejši bi bil zainteresiranost Japonske na ohranitvi miru. Ker so se razmere v Aziji temeljito spremenile, nobena količjak realnejša japonska politika ne more več računati s prejšnjo potjo zunanje ekspanzije. Samo ohranitev miru in odstranitev blokovskih pregrad lahko zagotovi Japonski nadaljnji narodni razvoj in tako zelo potrebno menjavo z vsem azijskim trgov. Razen tega so se spremenile tudi notranje razmere na Japonskem. Krepitev in strnitve Socialistične stranke Japonske kaže, da delujejo v njej močne sile v smeri napredne notranje ter miroлюбne in neodvisne zunanje politike.

J. Almuli

Imam Seif el Islam Ahmed

pred angleškimi sosedi iz Adena. Leti s svojimi letali in tanki čedalje pogostejše in vztrajnejše odhajajo na kazenske ekspedicije proti jemenskim plemenom, ki menijo, da pašniki, pod katerimi so skriti vrelci nafte, že stoletja pripadajo njim, ne pa Adenski koloniji in protektoratu. Zdaj ima Jemen razvite politične in gospodarske stike z mnogimi državami sveta in je pripravljen navezati še nove, da bi razširil krog svojih prijateljev. Jemen zdaj razbija spone svoje stoletne osamljenosti, ki je bila glavni krivec njegove zaostalosti in pogostih notranjih kriz.

Zdravko Pečar

Taiz, južna rezidenca jemenskega imama

Kadar razpravljamo o egiptskem gospodarstvu, je treba strogo ločiti obdobje razmeroma nemirnega razvoja od gospodarsko nemormalnih pretresov, ki so sledili suški krizi. Po njej so namreč na stanje v gospodarstvu močno vplivali činitelji, ki z gospodarstvom niso neposredno povezani.

Nasrjev Egipt je podedoval od ostarele kraljevine njej primerno zastarelo gospodarstvo. Največje vprašanje, ki ga mora zdaj reševati, je to, da se prebivalstvo države vsako leto poveča za kakih 300.000 ljudi, ki se nimajo s čim nahraniti. V letih 1967 do 1968 se je prebivalstvo podvojilo (od 11 na 22 milijonov), obdelana površina pa se je povečala le od 6 na 7 milijonov fedanov (1 fedan = 0,42 ha). Vse to ljudstvo se kopije v Nilovi delti ter v 500 milj dolgem pasu, ki sega od Asuana do Kaira in je mestoma širok do 10 milj na vsako stran reke. To ozemlje sodi med najbolj gosto naseljena na svetu.

Narodni dohodek povprečnega Egiptčana znaša okrog 100 ameriških dolarjev na leto, medtem ko ima državljani ZDA letno 1453, Britanci 733 in n. pr. Venezuelci 323 dolarjev na leto. Kake štiri petine Egiptčanov se ukvarja s kmetijstvom. Glavna kultura, ki jo pridelujejo, je bombaž, katerega hektarski donos je v nasprotju s splošnim stanjem. V letih 1967 do 1968 se je prebivalstvo podvojilo (od 11 na 22 milijonov), obdelana površina pa se je povečala le od 6 na 7 milijonov fedanov (1 fedan = 0,42 ha). Vse to ljudstvo se kopije v Nilovi delti ter v 500 milj dolgem pasu, ki sega od Asuana do Kaira in je mestoma širok do 10 milj na vsako stran reke. To ozemlje sodi med najbolj gosto naseljena na svetu.

Nasrjev Egipt je podedoval od ostarele kraljevine njej primerno zastarelo gospodarstvo. Največje vprašanje, ki ga mora zdaj reševati, je to, da se prebivalstvo države vsako leto poveča za kakih 300.000 ljudi, ki se nimajo s čim nahraniti. V letih 1967 do 1968 se je prebivalstvo podvojilo (od 11 na 22 milijonov), obdelana površina pa se je povečala le od 6 na 7 milijonov fedanov (1 fedan = 0,42 ha). Vse to ljudstvo se kopije v Nilovi delti ter v 500 milj dolgem pasu, ki sega od Asuana do Kaira in je mestoma širok do 10 milj na vsako stran reke. To ozemlje sodi med najbolj gosto naseljena na svetu.

GOSPODARSKI POLOŽAJ DEŽELE OB NILU

V boju na dveh frontah:
proti domači zaostalosti in tujim interesom

ločali, da bodo felahom razdelili okoli 700-800 tisoč akrov zemlje. Med nekmetijskimi gospodarstvi panogami je v Egiptu prav gotovo najpomembnejše pridobivanje nafte. Leta 1908 so angleški geologi našli pri Gerni ob zahodni obali Sueškega zaliva prva naftna ležišča. Polastila se jih je družba Anglo-Egyptian Oilfields Ltd., ki jo finansira skupina Shell. Pozneje so odkrili nova ležišča tudi pri Ras Gharibu in Hurghadi ob isti obali ter na sinajski obali Rdečega morja pri Ras Sudru. Tja se je vrnila ameriška Socony Vacuum Oil Company, ki je pravzaprav le veja Rockefellerjeve Standard Oil of New York, tesne sorodnice saudsko-ameriškega koncerna ARAMCO. Naftna polja dajejo kruh kakim 3000 delavcem, komaj kaj več pa jih dela v rafinerijah v Suezu in v Nilovi delti. Zdal načrtujejo letno kakih 17,5 milijona barvelov (barrel = 159 litrov), kar pa ne zadostuje niti za domače potrebe. Ostala industrija je omejena na predelavo bombaža in na sladkorne rafinerije. V njej dela nekaj več kot pol milijona ljudi.

Načrti

Pred začetkom suške krize je oblast razvijala nekatere pomembne gospodarske načrte. Šlo je namreč za namakanje puščave, ki se je pokazalo za zelo rentabilno investicijo, zakusne v provinci El Tahrir, kjer je vlada ustvarjala v nekdanji puščavi s tehnične in socialne plati vzorne kmetijske predele, so dokazale, da omogoči dobiček s 100.000 namakanih hektarov puščave namakanje novih 100.000 ha.

Gre torej le za zadosti velik prvi investicijski obrok in za dobro organizacijo dela. V zvezi s tem si je država mislila obetala od asuanskega načrta. Jez v Asuanu bi namreč omogočil, da bi izgrajili puščavi okrog 20 milijonov hektarov, kar bi bil zadostni začetni impulz za nadaljnje širjenje v penek. Razen tega so si obetali, da bi se letna proizvodnja energije zvišala s 578 milijonov kWh v leto 1952 na kakih 1500 milijonov. Sicer pa proračun za finančno leto 1953-54 najlpeše kaže, kam so se usmerila gospodarska prizadevanja vlade. Proračunske izdatke 54,2 milijona egiptovskih funtov so razdelili takole (v milijonih funtov): namakanje puščave 18,3; izdelavo 2,7; suške rafinerije nafte 4,3; ostalo kmetijstvo 2,6; prometne zveze 11,9; asuanski načrt 2,6; proizvodnja umetnih gnojil 2,0; državna kmetijska posestva 0,8; žitni silosi 0,5; industrijske novogradnje 1,2; »pokrajinske svobode« El Tahrir 4,0; nadaljevanje agrarne reforme 1,3; gradnja naftnih tankerjev 0,7 in ostali načrti 0,7. Nekateri gospodarstveniki so kariki vladni načrti, da ni izdelala jamega orientacijskega načrta za razvoj gospodarstva. Res je videti, da se oblast ni dovolj krepko poglubi v osnovne gospodarske probleme dežele, vendar je treba upoštevati, da sta jo ovirali dve dejavili: prvo, da v Egiptu na vseh koncih in krajih primanjkuje kapitala za investicije, in drugo, da vlada zaradi splošne zaostalosti nima dovolj trdne opore v ljudstvu, da bi se lahko temeljitje lotila globljih družbenih reform. V luči teh dejstev je spomnjanje »orientacije« precej drugačno kot prej.

Po suški krizi

Tudi obdobje od konca lanskega julija dalje je treba ločiti v dva dela: od umika anglo-ameriške ponudbe za Asuan do izbruha vojne in od vojne dalje. Prvem obdobju sta vtisnila pečat dva težka udara: odpoved asuanskih ponudb in blokiranje terjatev v funtih, dolarjih in frankih, ki je sledilo nacionalizaciji suške družbe. Egiptska vlada si je nameravala s to nacionalizacijo zagotoviti sredstva za Asuan. Ze zgolj o čisto gospodarski rentabilnosti tega ukrepa so strokovnjaki prelivali potoke črnila, pa pri tem niso upoštevali političnih posledic, ki jih je sprožil. Sueška družba je namreč nameravala začeti nujno potrebno poglabljanje in razširjanje predkopa, ki bi veljalo kakih 30 milijonov funtov. O investicijah za Asuan pa se je skušal Egipt pogajati tudi z ZSSR, ki je oktobra 1955 ponudila posojilo 300 milijonov dolarjev in donosje te ponudbe še ni umaknila. Pogajanja so se končala brez rezultata.

Bolj neposredno je delovala blokada terjatev v zahodnih valutah. Šlo je za znesek kakih 150 do 160 milijonov funtov, od tega 25,5 milijonov v ameriških dolarjih. Egipt je ublažil pritisk tako, da je usmeril svojo zunanjo trgovino na Vzhod še bolj kot prej, ko jo je iz političnih ozirjev že začel preusmerjati z Zahoda. To konverzijo si je vredno malo natančneje ogledati.

Leta 1948 je Egipt sklenil z ZSSR sporazum o menjavi bombaža za pšenico in koruzo. V obdobju 1951-1953

se je ta pogodba razširila na več vzhodnoevropskih držav. Avgusta 1953 je prišlo do egiptsko-sovjetskega sporazuma o kitirinskem obratovanju terjatev. marca 1954 pa do trgovinske pogodbe. Deleža egiptске zunanje trgovine, ki sta ju imela Vzhod (ZSSR, Vzhodna Nemčija, Poljska, CSR, Bolgarija, Rumunija, Madžarska, Kitajska) in Zahod (ZDA, Velika Britanija, Zahodna Nemčija, Francija, Italija) sta se spreminjala takole:

	1952	1953	1954	1955
Vzhod	7,3 %	7,7 %	5,0 %	6,9 %
Zahod	47,5 %	52,1 %	52,9 %	52,3 %
	Izvoz			
Vzhod	17,7 %	12,4 %	15,0 %	27,0 %
Zahod	47,8 %	42,4 %	42,3 %	32,0 %

K nesorazmerju med podatkom za uvoz in izvoz na Vzhod za leto 1955 je treba pripomniti, da je bila Vzhodna Evropa v zaostanku z dobavami, na katere so jo vezale pogodbe z Egiptom. Več kot na mirnodobno trgovino pa odpade na dobavo orožja iz Vzhodne Evrope, ki o njih ne objavljajo podatkov. V finančnem letu 1955/56 je proračun delali vojaških potrebam Egipta 28 % skupnih izdatkov. Praktično pa prihaja vse orožje za egiptsko armado zdaj z Vzhoda. Ta preusmeritev na Vzhod je postala po suški krizi še bolj očitna.

Kakšno škodo je vojna prizadejala egiptskemu gospodarstvu, je zdaj še težko ugotoviti. Nedvomno so že čisto fizične posledice napada kaj hude. Letalsko napadalec je čisto načrtno razbilo industrijo, prometne vozile in ostale važnejše gospodarske objekte. Posledice, katerih težo pa nosi gospodarstvo šele posredno, so najbrž še hujše.

V Egiptu je pred kratkim začel veljati zakon, po katerem bodo vse francoske in angleške bankečasoma prešle v egiptске roke. Zdal je v Egiptu registriranih 23 banke, od teh 3 britanske in 2 francoski. Podobno

se bo zgodilo z redkimi industrijskimi podjetji, ki so britanska ali francoska last. Ni dvoma, da se egiptska vlada pri tej postopni nacionalizaciji poslužuje prerogativ svoje suverenosti. Vendar nastajata pri takih ukrepih dve ne najmanj pomembni vprašanji: prvi, ali ima Egipt ljudi, ki bodo znali brez škode prevzeti te gospodarske organizacije (podobno vprašanje je nastopilo ob nacionalizaciji suškega prekopa), in drugič, ali ne bo »arabizacija« tujih posesti zajela tudi ostalega neegiptskega živlaja? Treba je namreč upoštevati, da je v Egiptu mnogo Grkov, Turkov, Sirijcev, Egipčanov in drugih narodnostnih skupin, ki sestavljajo gospodarsko najbolj aktivni del prebivalstva.

Korenita reforma, popoln prevzem tujih posesti namreč za sedaj ni mogoč. Gre za že zgoraj omenjeno vprašanje, s čim nadomestiti kvalificirane tujce, v marsikaterem primeru pa bi ni jasno niti to, kdo je sploh Egiptčan (egiptski državljani) in kdo ni. Tu bi moral egiptska vlada najbrž pokazati dobro mero zmernosti in potrpežljivosti, če ne bo hotela škodovati lastnemu gospodarstvu.

Zunanjetrgovinski primanjkljaj, ki je dolezel značilno povprečno po 30 milijonov funtov na leto, in notranja neurejenost kličeta po pomoči od zunaj. Tu postavljata precej vabljive, čeprav za sedaj manjše ponudbe za pomoč Nemčija in Japonska; ZDA, ki nastopile s Eisenhowerjevo doktrino. Značilno je, da Egipt te doktrine kljub grenkim izkušnjam z ZDA ne upošteva še ni zavrnil, je šel jo ostro napada. Tudi nova tiparka ARAMCO: Egyptian-American Oil Company, pripravlja baje »velike načrte«, kjer se imel svoj delež tudi Egipt. Tako se skuša egiptsko gospodarstvo postaviti na noge ob ponudbah za »pomoc« z različnih strani, ki pa vsaka zasleduje svoj namen.

Egipt pa potrebuje kruha in no »namenov«.

Dušan Dolinar

V ŠENTJURJU UTRIPA NOVO ŽIVLJENJE

Počasi se obrača na boljše

Razvlečeno naselje, ki ga človek zagleda na levi strani, ko se pelje z vlakom iz Celja proti Mariboru, bi po pravici lahko imenovali dolga vas. Del hiš je v dolini, del pa na položnem pobočju. To je trg Sentjur, središče šentjurske komunice.

Zgodovinski viri poročajo, da je trg dobil zgodaj trške pravice; prikratk ga omenjajo v zgodovini leta 1440. V svoji zgodovini je dvakrat pogorel in dvakrat so ga oplenili in oropali Turki. Leta 1845 je bila zgrajena Južna železnica, ki je pospešila razvoj trgovine v tem kraju, ki je ležal ob važni prometni cesti Ptuj—Laško—Ljubljana. Tako je ugodna zemljepisna lega ob železnici in važnih cestah vplivala, da so začeli Gornji trg zapostavljati, kajti vse važnejše kulturne in gospodarske ustanove so se pozneje preselile v Spodnji trg. Dobre prometne zveze so približale Sentjur Celju in Storam, kjer je razvila dobra industrija; trg pa se je razvil v tržno in obrtno središče, katerega okolica pa je izrazito kmetijska.

Sentjur je znan po lepi okolici. Na vse strani peljejo ceste: proti Rogški Slatini, Kozjanskemu, Celju, Dramljam, Vojniku in drugam. Izletniki imajo mnogo možnosti za lepe izlete in izprehode. Pozvzpajo se lahko na mogočno Reševno, v okrilje njenih temnih gozdov, ki so bili marsikdaj varno zavetje naših partizanov. Tu je Planinsko društvo Sentjur zgradilo lep stolp, od koder je prostran razgled na trg Sentjur in njegovo okolico. Zavijejo lahko na starodavni Rifnik, kjer se že kažejo sledovi naše preteklosti: razvaline starega gradu pričajo o tlačenih, pa tudi o bogastvu, ki ga je tuja gospoda črpala v tem kraju. Izletniki bi se lahko razšli po šentjurski okolici: tja proti Dramljam z lepimi vinogradi, ali proti znanim partizanskim krajem Kozjanskega, ali proti Ponikvi in Smarju. Povsod okoli Sentjura je doma kmetijstvo, kjer so živinoreja, sadjarstvo in poljedelstvo glavni dohodek teh prebivalcev. Le-ti se trudijo na svojih kmetijah, ki jim še zdaj ne dajejo tistega, kar bi morale. Ljudje so pridni, vztrajni, po svojem srcu pošteni. Počasi se tod opuščajo stare navade in običaji.

Sentjur je po osvoboditvi napredoval, ljudje so pridno zavijali rokave in kot mraavlje brisali sledove vojnih dni. Saj je tudi Sentjur veliko žrtvoval v NOB. Povsod občutimo, da je semkaj zavil duh novega časa. Sentjur je razen Tovarne poljedelskih strojev in Lesnoindustrijskega podjetja pridobil še nekatere ustanove, kakor lekarno, zobno ambulanto, nižjo gimnazijo in zadržni dom z lepo prosvetno dvorano in kino aparatur. Otroci iz zaostalih partizanskih krajev stanujejo v lepo urejenem dijaškem internatu. To pa še ni vse. K napredku Sentjura in njegove okolice moramo šteti še elektrifikacijo okoliških vasi, poživitev veterinarske službe, napredok v kmetijski proizvodnji, ki se kaže zlasti pri živinoreji ipd.

Sentjur se počasi razvija iz svoje zaostalosti. Povsod se čuti utrip novega življenja, ki kipi okrog političnega, gospodarskega, kulturnega in prometnega središča nove komunice.

Sentjurska občina obsega nekdanje občine: Sentjur, Ponikva, Dramlje, Slivnica. Zusem in Prevorje. Meri 19.000 ha in ima 15.000 prebivalcev. Le-ti so večinoma poljedelci, le približno 1500 je delavcev in uslužbencev. Po socialnem sestavu je občina predvsem kmetijska, delno industrijska, po narodnem dohodku pa kmetijsko-industrijska. K večjim po narodnem obratom sodita le Tovarna poljedelskih strojev in Lesnoindustrijsko podjetje, razen tega pa je v občini še več manjših obrtnih obratov.

Razgovor s predsednikom občine Z RAZUMEVANJEM IN ZANIMANJEM sodelujejo občani v družbenem upravljanju

Tov. Peter Hlastec, predsednik šentjurske občine, je na vprašanje, katere so letos poglavitne naloge občine, takole odgovoril: »Povsod in na vseh področjih bomo uveljavljali družbeno upravljanje, veliko pozornost bomo posvetili dvigu storilnosti dela in

skrbeli, da se zvišajo hektarski donosi. Prav tako bomo rešili nekatera pereča komunalna in sanitarna vprašanja. Ta bomo dosegli le ob najširši podpori prebivalstva.«

Na vprašanje, kako si zamišlja izboljšanje življenjske ravni prebivalstva v šentjurski občini, je tov. predsednik poudaril, da vidi rešitev v glavnem v večji proizvodnji. Ker je šentjurska občina izrazito kmetijska, je najvažnejše, da se poveča kmetijska proizvodnja.

Zdravstvena služba dela — tako je rekel tov. Hlastec — občini velike težave. Šentjurski zdravstveni postaji manjka še stalni zdravnik, tudi prostori postaje so pretesni. Zato bo občina preuredila gornje prostore Zadrugnega doma v zdravstveno postajo. Na novo bodo ustanovili materske posvetovalnice na Prevorju, Žusmu in v Dramljah; Slivnica in Ponikva bosta pa dobili ambulantno.

V šentjurski občini je 9 osnovnih šol, nižja gimnazija in štiri kmetijsko-gospodarske šole, ki so zajele mladino celotne občine. Na osnovnih šolah je 2070, na gimnaziji pa 388 otrok. Občini manjka osem prosvetnih delavcev. Šolski odbori uspešno rešujejo materialno in vzgojno plat šol.

Na vprašanje: »Ali sodelujejo vaši ljudje s prizadevanostjo v organih družbenega upravljanja?«

Kmetijski zavod

Kmetijski šola v Sentjurju, v kateri sta Splošna kmetijska in Kmetijsko-gospodarska šola, je bila ustanovljena leta 1952 in je pred praznovanjem 50-letnice. Kapaciteta obeh šol je po 30 učencev, ki stanujejo v lepo urejenih internatih. 1956. leta je šola postala občinska ustanova in je spet dobila svojo posestvo, ki ji je glavno učilo. Gojenci so v glavnem študenti iz mariborskega in domačega okraja.

Strokovni pouk stoni na treh panogah — na živinoreji, poljedelstvu in sadjarstvu. Razen posestva ima šola še moderen odprt blev z električno molno napravo, vinograd in nove plantažne nasade. Pri poljedelstvu ji manjka predvsem drobna mehanizacija (škoplinice, osipalniki idr.).

Sentjurska občina je izrazito kmetijska, zato je njen glavni dohodek iz kmetijske proizvodnje. Razen živinoreje, ki prevladuje,

še nezaupljivi in mu nasprotujejo. V šentjurski občini je umetno osemenje razširjeno v Sentjurju, v Dramljah in na Po-

sadno drevje negovati. Kmetijska šola v Sentjurju oskrbuje kmetovalce z dobrimi sadnimi drevesci, ki jih goji v veliki, dobro urejeni

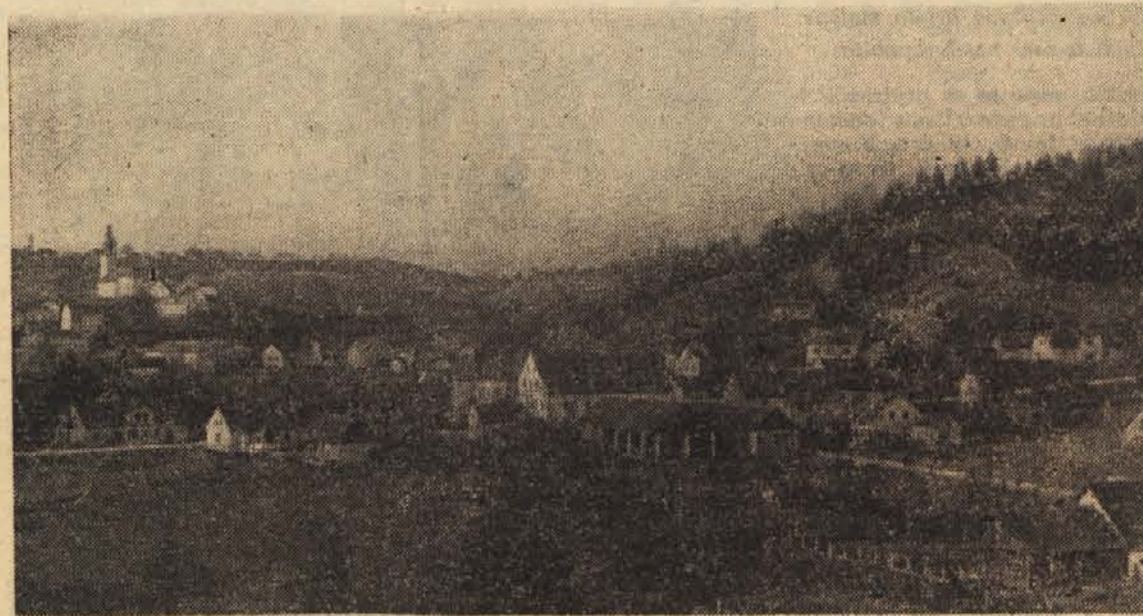
MANJ VREDNE KULTURE JE NADOMESTIL CRNI RIBEZELJ

S povečanjem krmnih rastlin na poljih se je tudi poljedelstvo v splošnem precej spremenilo. Pred leti je bilo v njem zapopadenih veliko vrst donosnih in nedonosnih kultur, zato se o kakšni smotni obdelavi polj ni moglo govoriti. Zdaj se že kaže napredek, ne samo zaradi naprednejše obdelave njivskih površin, pač pa zaradi uvajanja večletnih plodoredov. Nekateri poljedelci pa so začeli gojiti rastline, za katere je več povpraševanja. Posamezne, manj vredne kulture izpodriva grmičevje: črni ribezelj in maline.

USPEHI PRI PRIDELOVANJU SEMEN

Ne samo Kmetijska šola, tudi nekateri kmetovalci dosegajo v pridelovanju semen visoke hektarske donose. Zlasti velike uspehe so imele pri tem področje kmetijske zadruge, ki so praktično pokazale pomen sejanja priznanih semen, hkrati pa so opozarjale na njihovo razkuževanje, česar v minulih letih ni bilo moč zaslediti.

Sentjurska občina misli pospešiti kmetijsko proizvodnjo z večjo uporabo mehanizacije, umetnih gnojil in sortnih reprodukcijskih sredstev, s pravilno nego posevkov in nasadov, z rednim kolobarjenjem in z večjo strokovno sposobnostjo kmetijskih proizvajalcev. Kmetijski proizvajalci naj bi gojili kulture, ki so donosne.

Trg Sentjur in njegova bližnja okolica

sta tudi sadjarstvo in poljedelstvo važni kmetijski panogi.

Živinoreja je bila v zadnjem desetletju tako pasemsko kot proizvodno na nizki stopnji. (V letu 1948 je bila povprečna molznost krav približno 800—900 l.) Z uvajanjem boljše in rentabilnejše silovirjave pasme, z boljšim gnojenjem krmnih rastlin in s povečanjem krmne baze pa se je povečala mlečnost rodovniških in kontroliranih krav povprečno na 2500 l. Ta uspeh ne dosega samo Kmetijska šola, ki je središče živinoreje v šentjurski občini, marveč tudi nekateri dobri živinorejci, ki jih ni malo.

Pri vsem tem je treba poudariti pomembnost umetnega osemenjanja, ki uspešno preprečuje spolne in kužne bolezni ter jalovost. Nekateri živinorejci so do umetnega osemenjanja

nikvi. V načrtu pa so še osemenjevalnice v Slivnici, v Blagovni in na Prevorju.

KAKO IZBOLJŠATI ŽIVINOREJO?

To si na občini zamišljajo tako, da bi osušili kislila in zamočvirjena zemljišča, da bi uporabili več umetnih in hlevskih gnojil. Razen tega pa naj bi prej kosili, krmo pravilno sušili in znižali jezove na Voglajni in drugih rekah. To zadnje pa je povezano s precejšnjimi finančnimi stroški.

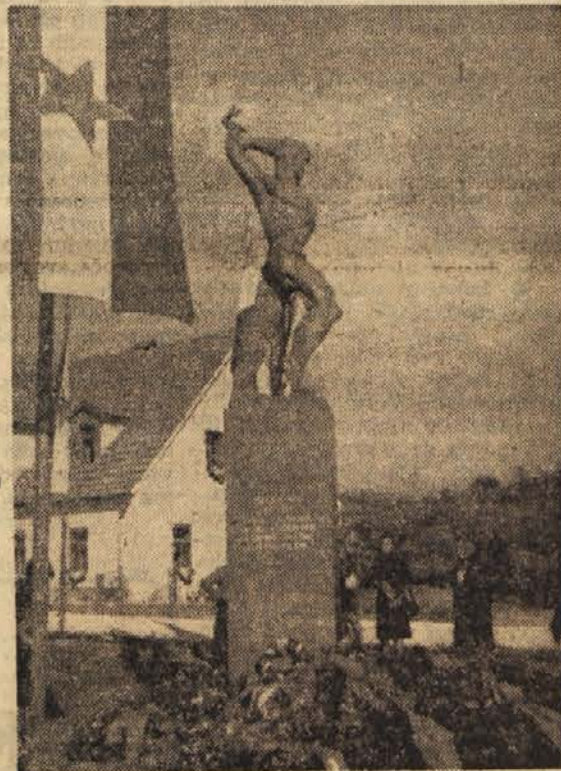
Krimska baza ni na taki stopnji, kakor bi lahko bila. Kljub prizadevanju kmetijskih strokovnjakov nočejo nekateri kmetje negovati opustošenih travnikov, ki jih tudi slabo gnojijo, in posledica tega so nizki hektarski donosi. Kmetje bi morali bolj obdelovati svoje travnike — brnati in čistiti — bolj bi morali skrbeti za krmsko osnovo, več pozornosti bi morali posvečati tudi tehniki krmljenja.

PLANTAŽNI NASADI SE UVELJAVLJAJO

V zadnjih desetih letih je sadjarstvo precej nazadovalo. Vzroke je iskati v raznih boleznih, v neurejenosti nasadov, v raztresenosti dreves in v tem, da so starejši nasadi že izčrpani. Marsikdaj pa je bil pridelek slab, ker sadjarji niso čistili in škropili sadnih dreves. V zadnjih letih pa se je kakovost in rodovitnost sadnih dreves povečala, ker so sadjarji spoznali, da je le treba

drevesnici. V zadnjih dveh letih so se v šentjurski občini precej uveljavili plantažni nasadi, predvsem tam, kjer ostale kulture niso bile donosne. Občina bo poskrbela, da bodo kmetovalci obnovili sadovnjake, da jih bodo redno škropili in gnojili, predvsem pa bo kmetovalce usmerjala k urejanju plantažnih nasadov.

Spomenik padlim borcem NOV v Sentjurju.

Ceste, kanalizacija, stanovanja...

Za vzdrževanje cest so lani porabili v šentjurski občini več kot tri milijone dinarjev. V ta znesek pa niso všteli prostovoljni prispevki in prostovoljna dela pristojnikov. Tako bi se vsota povečala na več kot pet milijonov dinarjev. Toda vzlic temu so gozdne in občinske ceste še marsikje ne in ponekod neuporabne za prevoz. Zato bo v bodoče občina prispevala več sredstev, seveda pa bodo morali tudi koristniki cest pomagati z delom in s prispevki, da bi popravili vse gozdne in občinske ceste. Nameravajo tudi preložiti okrajno cesto na

Ponikvi od železniške postaje do naselja.

Vodovodno omrežje je napeljavljeno samo v Sentjurju, na Ponikvi in delno tudi na Slivnici. Ker je le-to staro, imajo v načrtu postopno obnovo starega omrežja, potrebna pa bo tudi razširitev na druge kraje, ki vodovoda še nimajo. Tudi kanalizacija ima le trg, vendar le-ta ne zadostja čedalje večjim potrebam, zato jo bo nujno postopoma razširiti, zlasti še, ko se bo pričela obsežnejša gradbena dejavnost na predvidenih zazidalnih območjih.

Upravičena je trditev, da so stanovanja razen cest eno najbolj perečih vprašanj šentjurske občine. Ne samo v Sentjurju, tudi drugod, kakor v Slivnici, v Dramljah in na Ponikvi, stanovanjsko vprašanje ni rožnato. Res je, da so sezidali nekaj stanovanjskih hiš — največ so jih postavili privatniki sami — toda to še daleč ne krije obstoječih potreb. Da bi omilili stanovanjsko stisko, ki je v Sentjurju največja — saj čaka na stanovanje več kot štirideset prisilcev — je začela občina graditi šeststanovanjski blok, prihodnje leto pa bo zgradila še enega v Sentjurju, na Ponikvi pa nekoliko manjšega.

Lani so elektrificirali nekatero vasi na Prevorju in na Blagovni, letos pa namerava Oblo elektrificirati nekatero kraje v Kalobju, Slivnici, v Loki pri Žusmu, v Dramljah in na Po-

nikvi. Priprave za elektrifikacijo teh vasi so že v teku.

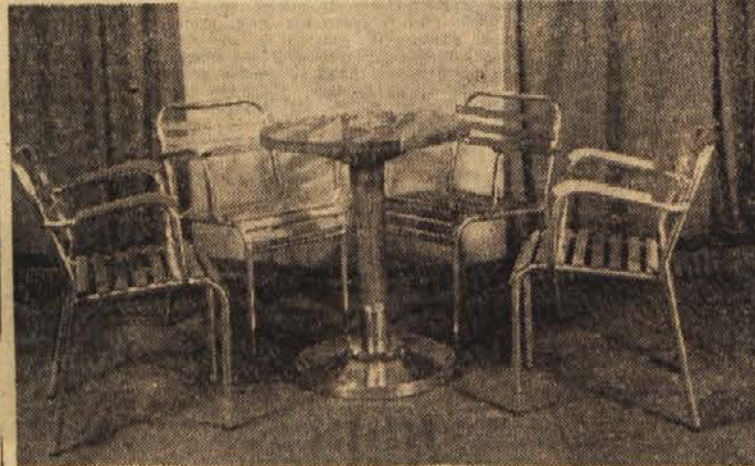
NEKATERIH OBRTI PRIMANJKUJE

Medtem ko je zadržna obrt maloštevilna, so pa v šentjurski občini najštevilnejši privatni obrtniki. Struktura po strokah ni uravnotežena s potrebami tržišča; tako so v nekaterih strokah zmogljivosti proste, primanjkuje pa nekaterih obrtnikov: mehanikov, ključavničarjev in obrtnikov gradbene stroke (zidarjev in slikarjev). Med delavnicami družbenega sektorja prednjačijo Mlin Vrbo, Krojaštvo in Mizarstvo v Sentjurju.

Ena najvažnejših nalog v obrtniški dejavnosti bo postavitve nove moderne pekarnice v Sentjurju. Le-ta naj bi imela tako zmogljivost, da bo krila potrebe trga in njegove okolice. V Sentjurju bo potrebna tudi nova klavnica z vsemi potrebnimi napravami.

Razen naštetih gradenj je v načrtu še gradnja nove osemletne šole v Gorici pri Slivnici in razširitev osnovne šole na Ponikvi z novimi prostori za osemletko.

● Vse organizacije ZB v šentjurski občini so imele že občne zbornice. Le-ti so bili najboljše izvedeni v Sentjurju, v Loki in v Dramljah, medtem ko so bili občni zbori na Ponikvi, Prevorju in v Slivnici slabo obiskani. Zelo malo članov ima organizacija ZB na Ponikvi, kjer je v to organizacijo vključenih komaj 40 članov. Dramljaska organizacija ZB bo postavila spomenik 32 padlim borcem.

Izdelki tovarne poljedelskih strojev v Sentjurju

MAVROVO pred glavno preizkušnjo

Prvi agregat velikega hidroenergetskega sistema bo začel v kratkem za poskušnjo obratovati

Začetek obratovanja novih elektrarn nikoli ni samo praznik graditeljev in prebivalcev bližnjih krajev. To je praznik nas oseh. Kakor smo n. pr. lani pozimi vsi sočustvovali v bolesi ob poročilih o mavrovi katastrofi, o snežnih plazovih, ki so terjali toliko žrti, tako vsi sodelujemo tudi v radosti, ko začenja obratovati velika hidrocentrala v Mavrovu. Saj je prav na tem gradbišču neutrudljivo delalo malone 10 let na deset tisoče delovnih ljudi iz oseh naših republik.

PRVE LOPATE JE ZASADILA MLADINA
Zanimiva je tudi tehnična stran sistema mavrovskih hidrocentral, med katerimi je največja »Vrutok«, ki bo začela te dni obratovati. Spomladi 1947 je nekaj makedonskih inženirjev sprožilo misel, da bi zgradili to elektrarno. Prve lopate je zasadila v zemljo makedonska mladina skupaj z mnogimi mladinskimi delovnimi brigadami iz Hrvatske, Slovenije, Črne gore, Srbije ter Bosne in Hercegovine. Moči mladinskih mašč se pridružile še delovne brigade članov odnotne ljudske fronte. Iz drugih republik, zlasti iz Slovenije, pa so prispeli strokovnjaki, inženirji in tehniki. V nadmorski višini kakih 1400 m je nastalo umetno jezero. V jezero se je spremenilo bivše Mavrovsko polje, ko so zgradili 56 metrov visok jez, v katerem je 900.000 kubikov prsti, kamna in betona. Reke Radika, Mavrovska, Vrbenska ter Belička in Jelovska reka se zdaj ne izlivajo več v Crni Drim, marveč napajajo tur-

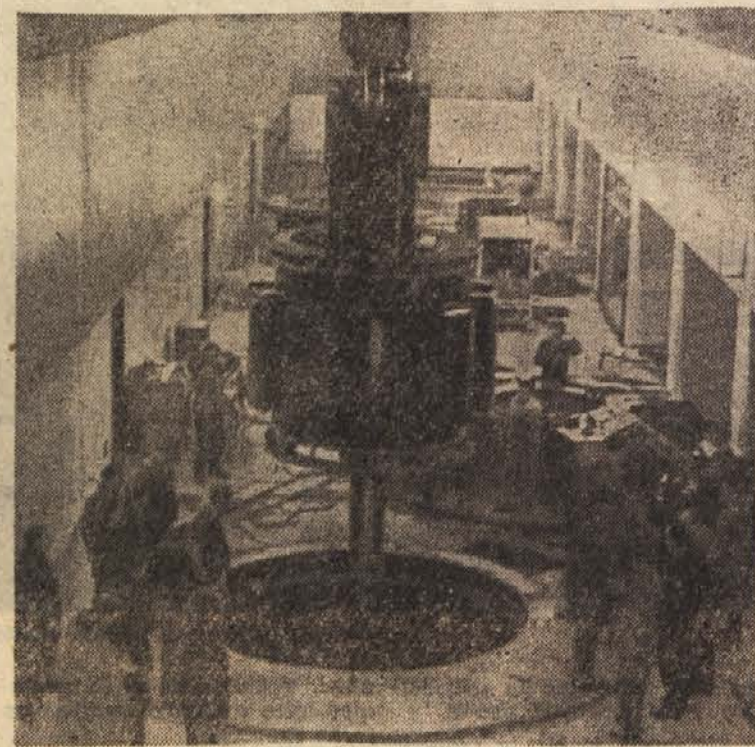
bine in se z Vardarom izlivajo v Crno morje.

NAD 30 KILOMETROV PREDOROV

Mnogo naporega dela je bilo treba opraviti, preden so žilave človeške roke ukrotile naravne

bom, visoka približno tako kakor petnadstropna hiša z 80 udobnimi stanovanji.

Na dnu dvorane, kraj agregata, ki bo začel te dni obratovati, bodo montirali še dva enako močna agregata po 37,5 mgw ali 35.000 KS. Skupaj z ravensko in

Montiranje agregata

sile. Vsi predori Mavrova so dolgi nad 30 kilometrov, daljši od običajnih železniških. Nova elektrarna in njene naprave so zgrajene na prostoru, ki obsega kakih 450 kvadratnih kilometrov. Da bi lahko tekla voda iz umetnega jezera na turbine, so morali zgraditi dolg odtočni predor pod planino Vajnico. Predor je dolg 6,5 km in se v kotu 45 stopinj spušča 355 m globoko v sotesko pod koritom Dufske reke. Na drugi strani soteske, kjer se začne Vrutoksko brdo, pa se spet vzdigne na prvotno višino. Tu so zgradili glavno strojno dvorano, imenovano »Kaverna«. Od tod, iz višine kakih 600 m, teče voda po tlačni cevi neposredno na turbine. Dvorana je velika kot nogometno igrišče, obložena z bleščečimi modrikastimi marmornatimi ploščami. Človek kar strmi, ko stopi vanjo. Iz te dvorane bo človeška roka upravljala moč orjaške elektrarne, ki bo dajala 427 milijonov kilovatih ur letno. Dvorana je zgrajena več sto metrov pod hri-

vrbenko hidrocentralo bo imel sistem mavrovskih hidroelektrarn kakih 300.000 KS. Na to silno energijo že komaj čakajo mnoge nove industrijske naprave in prve žarnice v makedonskih vaseh, ki še niso elektrificirane. Z. St.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR NOVI SISTEM delitve dohodka

Novi sistem v delitvi dohodka pomeni doslej največji prelom v samostojnosti podjetij vseh tistih panog, kjer prehajamo na nov, za podjetja mnogo samostojnejši način delitve dohodka. To pa so v bistvu vsa področja gospodarstva, razen industrije. Tudi v industriji prehajamo sicer na nekatere korekture, ki naj pripomorejo do večje stimulacije. Gre v glavnem za to, da lahko podjetja v večji pripravljenosti pri večjem gospodarskem uspehu pridejo do večjih dohodkov za plačni sklad. To je za sedanje razmere sicer precejšen napredek, ne pomeni pa še v bistvu novega sistema, ker ostane vse ostalo več ali manj pri dosedanjem načinu. Zlasti nimajo podjetja v industriji enakopravnega položaja s trgovino kar tiče prilagajanja zahtevam trga in polne komercializacije svojega poslovanja.

MANJŠE MOŽNOSTI ZA INDUSTRIJO

Če vzamemo iz tako imenovane druge skupne podjetij, kjer pomeni novi sistem dejansko spremembo, samo trgovino, kjer so te spremembe najbolj značilne, bomo ugotovili, da so možnosti industrije naravnost manjše v primerjavi s trgovino. Še več, trgovina lahko v bistvu svobodno razpolaga z dohodkom, potem ko je plačala družbene obveznosti in iz dohodka pokrila nekatere fonde, za kar je vezano po obstoječih predpisih. To ji daje možnost, da se bori za čim večjo razliko v cenah in da si neomejeno vzbuja svoje dohodke. Meja njenim dohodkom bosta predvsem trg in kupna moč prebivalstva.

NEENAKOPRAVNA PARTNERJA

Če trgovini to pravice ne damo, potem izka trgovina ni več trgovina, ampak je v največji meri le distributer blaga, ki ga stavi na razpolago industriji. Na tem principu pa mora sloneti tudi industrija in sploh vsak gospo-

darski činitelj. Mi pa industrije v tem pogledu nismo izravnali s trgovino. V industriji velja še vedno cela vrsta omejitev, več ali manj administrativni principi pri določanju elementov strukture cene njenim proizvodom, administrativni principi pri ugotavljanju in razdeljevanju ustvarjenega celotnega dohodka itd. Zlasti ne smemo pozabiti, da ima industrija veliko omejitev in v tem, da je cela vrsta cen osnovnih surovin administrativno določena. V takih pogojih pa se kaj lahko zgodi, in tudi dejansko je tako, da se bosta na trgu srečavala dva neenakopravna partnerja v borbi, ki ne upoštevata različnih pogojev. Industrija na trgu ne bo mogla svojega komercialnega poslovanja prilagajati potrebam z ustreznim učinkom na notranje razdelitve dohodka v podjetju. In lahko se bo dogajalo, da bo trgovina vlekla veliko večje dobičke, kot bi jih sicer mogla v normalnih pogojih in do katerih bi bila gospodarsko upravičena, prav na račun industrije. To bo dajalo trgovini tudi možnost, da bo dosegala večje plače na račun tistega, kar bi pravzaprav morala pripasti industriji.

ODPRAVITI ANOMALIJO

Dva tako različna sistema v gospodarstvu, kot bosta sedaj pri nas v trgovini in industriji, predstavljata gospodarsko anomalijo. To anomalijo je treba odpraviti na ta način, da se oba panogi izravnata v načinu gospodarjenja. Seveda pa je popolnoma jasno, da more biti to izravnanje samo v smeri, da tudi industriji damo tisto svobodo v gospodarjenju, ki ji pripada glede na sam način proizvodnje in ki je na drugih področjih že v veliki meri izpeljana z novim sistemom. S tem se industriji daje možnost, da izkoristi vse svoje potencialne možnosti dobrega gospodarjenja, razen tega pa se jo tudi izravna z njenimi partnerji na trgu. S.

TEKSTILNA IN KONFEKCIJSKA INDUSTRIJA NOČETA ZAOSTAJAJATI

Podjetja se pripravljajo na II. sejem mode in usnjarstva

Konec tega meseca bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli prvo letošnje prireditve — II. sejem mode in usnjarstva z mednarodno udeležbo. Po uspehu prve tekstilne razstave lani in usnjarske razstave v letu 1955 bosta letos obe razstavi združeni.

Podjetja, ki so se prijavila za udeležbo na sejm — in teh ni malo — tekmujejo med seboj, katero bo s svojimi vzorci in modeli bolj ustreglo željam potrošnikov.

ki bodo na razstavi imeli priložnost videti tudi vzorce inozemskih podjetij iz tekstilne stroke. Pri tem se naša podjetja tudi dobro zavedajo, da so potrošniki postali mnogo bolj izbirčni. Iz tega vidika bo prireditev na Gospodarskem razstavišču nedvomno pripomogla k kvalitetnemu dvigu naše domače proizvodnje in bo dala novo spodbudo tudi tistim podjetjem, ki še zaostajajo in kjer še niso spoznali, da so za nami časi, ko so lahko vse prodali.

DOBRA IN VENDAR POCENI KONFEKCIJA

V drugih gospodarsko razvitih državah so v zadnjih desetletjih prav s kvalitetnimi konfekcijskimi izdelki dosegli izreden napredek. Tudi pri nas bi lahko prodali mnogo več konfekcijskih oblačil, če bi naša industrija izkoristila izkušnje v tujini, kjer podjetja nudijo kvalitetno izdelana oblačila, izdelana tudi iz boljše materiala, ki pa so navzlic temu bistveno cenejša v primerjavi z oblačili, izdelanimi po meri iz enakega materiala. Razvila se je tudi izdelava na pol izdelane konfekcije, ki jo je treba le dovršiti po meri kupca. Navzlic temu pa je tudi taka obleka še precej cenejša.

V naši konfekcijski industriji čedalje bolj prodira spoznanje, da je treba kreniti po novi poti. Zdi se, da bodo na bližnjem sejmu prav ta prizadevanja pršla medone do izraza. Na razstavi bodo dnevno dopolnile in popoldne prikazovali okrog 160 raznih modelov modne konfekcije — obleke, perila, obutve in usnjene galanterije, obiskovalci pa bodo imeli priložnost izreči svojo sodbo in kdor bo izpolnil anketni list, bo deležen tudi žrebanja za nagrado. Hkrati bodo podjetja v okviru Združenja tekstilne industrije predila široko posvetovanje o tem, kako kvalitetno izboljšati konfekcijske izdelke. V dvorani kina Union pa bodo organizirali veliko elitno modno revijo. S.

Devizni tečaj

Na rednem sestanku so bili dne 8. marca 1957 zaključki po naslednjih tečajih:

US dolar 4,350, —, 4,350, 1,350; Lira —, 10,000, 10,000,33, 1,100,39; DM 191,500, —, 159,663,84, 2,099,09; Ffrs —, 1,211,29, 1,513,28; Sfrs 66,000, 67,000, 66,705,64; 875,15; Lit —, 750, 750, 1,482,50; Lit 62,000, 512, —, 512, 968,66; Hfl —, 57,500, 60,303,88, 603,84; Sv. kr. —, —, 57,500, 891,52; o. dol. Avstr. 3,980, 4,010, 3,980,78; 1,208,95; o. dol. Dan. —, —, 2,655, 700; o. dol. Norv. 1,610, 1,560, 1,609,22; 456,40; o. dol. Izr. —, —, 1,619,50, 438,50; o. dol. Arg. 1,720, 1,850, 1,835, 445; o. dol. Parag. —, —, 1,310, 336,88; o. dol. ZSSR 1,600, 1,620, 1,626,40, 442,60; o. dol. Vzh. Nemc. —, —, 1,560, 420.

Opomba: številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. sedanj tečaj FLRJ, 4. azio v %.

DELAJSKO-DRUŽBENO UPRAVLJANJE

PRED KONGRESOM DELAVSKIH SVETOV

Kako izboljšati delavsko upravljanje V ELEKTROGOSPODARSTVU?

Predlogi in mnenja iz ankete Republiškega odbora sindikata kovinskih delavcev Slovenije

KAKO IZBOLJŠATI DELAVSKO UPRAVLJANJE

Delovni kolektivi Elektrogospodarske skupnosti Slovenije so že večkrat izrazili kritiko na račun pilih možnosti za razpravljanje in odločanje o ekonomskem poslovanju. Ta ponikalnica glasov in mnenj je dobila sedaj svoj odsev v anketi Republiškega odbora sindikata kovinskih delavcev Slovenije. Deljanske pomanjkljivosti v delavskem upravljanju, ki jih je ugotovila anketa, imajo svoj izvor v obdobju okrog ustanovitve elektrogospodarskih skupnosti. Uredba o ustanovitvi elektrogospodarskih skupnosti, Uredba o razpolaganju teh skupnosti, objavljena v Uradnem listu FLRJ (4-54), je prenesla na skupnosti le odločanje o investicijah. Nadaljnja pooblastila naj bi skupnosti dobile iz statuta. Tako so se pri ELES na kopčala mnoga važna pooblastila v njenem upravnem odboru. Ta centralizacija v upravljanju prav na vrhu Skupnosti je povzročila bistvene spremembe v delavskem upravljanju pa neposrednih proizvajalcev v proizvodnih in prenosnih podjetjih. Kako je bilo to sploh mogoče?

Statut je bil namreč prilagojen dosedanjim uredbi o delitvi dohodka, ni bil pa izpolnjen z instrumenti oziroma pravilniki, ki bi jim sledile službenice podjetij in uprave. Kakor je pokazala anketa, pa si podjetja in obrati žele, da bi trenutno odvečna sredstva iz amortizacije oddajali drugim sestavnim enotam ELES samo po predhodni privolitvi svojih organov delavskega upravljanja.

PREMIJE NE MOREJO SLUŽITI SPOŠTNEMU POVEČEVANJU ZASLUŽKA

Delitev premij za pogonsko pripravljenost ureja sedaj enotni pravilnik za ELES kot celoto. Pravico do premije na pogonsko pripravljenost imajo vsi člani kolektivne Skupnosti — tudi administrativni službenici in drugi. Pravilnik ima razen tega še to pomanjkljivost, da ne upošteva možnosti za stimulacijo prihrankov pri lastni uporabi energije, surovin, maziv ter instalacijskega materiala ter ne računa s stimulacijo za kvaliteto del.

Anketa je pokazala, da si obrati in podjetja žele podobnejše pravilnike, ki bi jim boljše dodeljevanje ter premije v okviru njihovih pogojev obratovanja in poslovanja. Od obstoječih možnosti za povečanje zaslužka vsem zaposlenim, ki je prav gotovo preveč široka in pregledna, naj bi prešli k delitvi tega sklada le za neposredno zaposlene v proizvodnji. Pri delitvi tega sklada naj bi bilo udeleženo svedo še naprej tehnično osebje. Tako bi te premije neprimerno bolj služile avtomatizaciji namenu.

Pravilnik o teh premijah pozna tudi penale. Kolektivni posamezniki podjetij in obratov dobijo nižjo premijo, če je imel posameznik slab odnos do pogonske pripravljenosti. Toda za uslužbenice uprave ELES na vrha penale. Iz odgovorov na anketo je razvidno, da nekateri sestavni deli skupnosti niti niso vedeli, da njena uprava redno dobiva premije za pogonsko pripravljenost.

Uprava ELES nedvomno lahko vpliva na pogonsko pripravljenost v sestavnih podjetjih in obratih. To nam pove naslednji primer. Lani je upravni odbor TE Velenje opozoril upravo, da so kotlovske cevi slabe. Opozorila so ostala brez učinka. Cevi niso zamenjali, dokler ni prišlo dejansko do eksplozije. Zato je bilo potrebno nujno, izredno naročilo v Švici. Bilo je nedvomno dražje, kakor bi bilo pravočasno popravilo. Ta dopadek pove, da bi moral penale veljati tudi za upravo ELES.

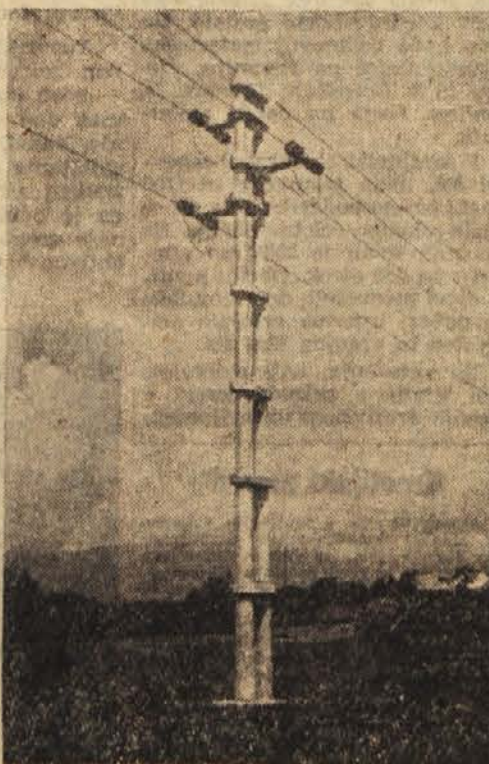
DECENTRALIZACIJA SREDSTEV — RAZŠIRITEV UPRAVLJANJA

O delitvi amortizacijskega sklada odločajo za sedaj pogodbena, ki jih sledijo uslužbenice podjetij in uprave. Kakor je pokazala anketa, pa si podjetja in obrati žele, da bi trenutno odvečna sredstva iz amortizacije oddajali drugim sestavnim enotam ELES samo po predhodni privolitvi svojih organov delavskega upravljanja.

Za udritev in izpolnitev delavskega upravljanja pri ELES bo gotovo najbolj spodbudna večja ekonomska samostojnost posameznih podjetij in obratov in njihovih organov upravljanja. Prevelika koncentracija pooblastil v upravnem odboru ELES je namreč povzročila, da se je upravljanje na vrhu Skupnosti začelo krčiti na vodenje, kar se čedalje bolj škodljivo kaže tudi v organih upravljanja v podjetjih in obratih. Zato ni presenetljivo, da se predlogi in mnenja ankete z veliko večino — v kolikor gre za upravljanje sredstev in ekonomsko vodenje — zavzemajo za decentralizacijo teh sredstev.

Po podjetjih in obratih mnenja, da bi bilo treba zavezati strukture zaposlenih razširiti organ upravljanja pri upravi ELES vsaj za polovico. Od sedanjega upravnega odbora naj bi prešli k zboru proizvajalcev ELES. Ta zbor proizvajalcev naj bi imel svoje odbore, n. pr. za hidroelektrarne, termoelektrarne, prenosno mrežo in investicije. Zbor proizvajalcev naj bi imel razen tega še upravni odbor, ki bi opravljal v poslovanju določene naloge med zasedanjih zbora proizvajalcev. V sedanjem upravnem odboru so podjetja in obrati zastopani s po enim članom. To je minimalno število, ki ga predvideva uredba o ustanovitvi skupnosti. Med 31 člani je le pet delavcev, vsi ostali so na vodilnih položajih. Predsednik upravnega odbora je hrati predsednik predsedstva upravnega odbora. Ta dvostrnost zmanjšuje objektivnost ter demokratičnost odločanja in razpravljanja pri vodilnih organih upravljanja v okviru ELES.

To je le nekaj problemov s področja upravljanja v našem elektrogospodarstvu. O njih teče zdaj razprava, ki bo nedvomno pripomogla k boljšim oblikam delavskega upravljanja. Za zdaj pa je jasno, da bo treba delavskemu upravljanju v elektrogospodarstvu spričo njegovih organizacijskih posebnosti in še neresenih problemov posvetiti na bližnjem kongresu delavskih svetov Jugoslavije posebno poročilo. J. K.

Električni daljnovid Maribor—Slovenska Bistrica

Zabeleženo

Krvne skupine

Ze več let je pri nas uspešno v teku velika akcija prostovoljnega krvodajalstva. Pri tem človekoljubnem in naporom delu pa smo zasledili pomnjkljivost, na katero krvodajalec pogosto opozarja, a bi jo bilo verjetno mogoče odpraviti.

Vanega krvodajalca pred odvzemanjem krvi klinični izvid, pa je vpisovanje krvne skupine v zdravstveno knjižico. Vse te podatke sicer vpišejo v karton, ki ostane v Zavodu za transfuzije krvi. Koristno bi bilo, da bi vse te podatke vpisali tudi v zdravstveno knjižico krvodajalca, saj gre tu za sistematični pregled in preiskave, ki jih ni mogoče opraviti v vsaki ambulanti in bi ti podatki zelo koristili zdravnikom po ambulantah. Vpis te podatkov v zdravstveno knjižico ne bi vzel osebi Zavoda preveč časa.

Se kažejo kot klinični izvid, pa je vpisovanje krvne skupine v zdravstveno knjižico. Tega podatka takoj sicer ne bi bilo mogoče vpisati, ker je točen rezultat znan šele potem, ko krvodajalec zapusti zavod. To bi se dalo morda urediti z večjo povezavo s sektorskim ambulantnim. S tem bi ustregli krvodajalcem, še posebej pa zdravnikom, saj morajo določiti krvne skupine pred transfuzijo po manj zanesljivi metodi na ploščicah. S tem bi prihranili na času, ki je dragocen in odloča včasih o življenju bolnika. Če pa bi imela vsaka oseba že v knjižici označeno krvno skupino, določeno od Zavoda za transfuzije krvi, tak postopek ne bi bil potreben. B. S.

ČUT ODGOVORNOSTI

privzgojimo mlademu človeku

Na seji smo. Topli žarki pomladanskega sonca prebegavajo napete obraze navzočih. Pregledujejo delo posameznikov in nekdo glasno vzdihne: »Vse bi bilo, če bi le imeli nekateri malo več čuta odgovornosti.«

Obrazi so se zresnili in vsi so molče prikimali govorniku. Da, načeli so vprašanje, ki ga

zen trenutno nekoliko izmodrila — toda ali bo zanje kazen pomenila prelomnico v življenju? Dvomim!

Problem človekove odgovornosti za delo pred družbo je treba reševati že mnogo prej.

Ze predšolska doba je tista, v kateri bomo otroka navajali, da se bo za vse, kar bo na-

nost, s katero mati kaže ljubezen do otroka. Danes eno igrarico, jutri spet eno, in še in še. Več igraric otrok dobi, hitreje vsako zanemari ter tudi odvrže.

Otrok raste! Navajamo ga, da nam bo za vsako dejanje, ki ga je opravi, tudi povedal. Tako bomo lahko stalno spremljali njegov umski razvoj in se bo hkrati učil govoriti.

Najhuje pa je, če otrokovo predšolsko dobo popolnoma zanemarimo. Sami veste, kako otrok situira, če hodi neprestano za vami. Dajte ga raje zaposliti! Igrarice v roke, papir, da bo risal, sedaj, ko bo toplo, pa na pesek, da se bo v prijetnem delu notranje izživljal in se bo tako navadil delati.

Kajti delo je otroku igra in še kako koristna!

Prepričan sem, da je otrokovo dobro izrabljen čas, prvi pogoj, da bo otrok postal delavec.

Na nešteti primerih bi trditelj lahko dokazal. Otroci, ki žive prepuščeni sami sebi, brez pametne usmeritve, niso nikoli pozneje dobri in vestni delavci.

To v predšolski dobi. Isti proces vzgoje za delo, kar je tako tesno povezano s čutom odgovornosti, se nadaljuje tudi v šoli.

Na tej stopnji se delo za otroka spremeni v resno delo. Igrarice povečini zamenjajo knjige in zvezki. Starši pa so še bolj kot doslej dolžni, da usmerjajo otrokovo delo doma in ga vskladijo z delom v šoli.

Kaj bi še začelo čut odgovornosti pri mladem človeku? Neki pedagog je na to večkrat opozarjal. Nič ne mislimo na to, kako koristno je, prepustiti že predšolskemu otroku in pozneje kako dnevno opravilo. Če bo otrokovo življenje prežeto z zdravim dnevnim redom, ki ne do dopušča sanjave lenobnosti, potem bomo dosegli, da bo otrok, tudi, ko bo zapustil obvezno šolo, človek z visoko razvitim čutom za odgovornost.

Kako bodo veseli mojstri, če bodo dobili take vajence! Kako bodo veseli delodavci, ko bodo videli, če je njihov delavec pravi človek, ki se zaveda, kaj je dolžan kot delavec družbi. Kako veseli bi bili tudi profesorji, ker bi njihovi študentje veliko bolj resno študirali!

Čut odgovornosti mora biti povezan z zavestnim delom vsakega člana naše družbe. Zato ga moramo razvijati v vsakem člo-

veku. Da, potem se ne bo dogajalo, da vajenec presliči mojstrov naročilo. Ne bo se dogajalo, da bo delavec na nekem delovnem mestu zato, ker je zanj plačan. Odpadli bodo »plavci«, odpadli bodo namišljeni bolniki.

Čut odgovornosti je pomembna črta celotne vzgoje in dolžnost vse družbe: od otroškega vrta, šole, doma, do delavnice in tovarne. Je problem, ki ga moramo reševati, saj je z njim tesno povezana storilnost dela.

»Tovariš doktor, moj sin se pritožuje, da je premajhen. Kdaj srloh lahko trdimo, da je otrok premajhen?«

»Težko je določiti matematični kriterij. V splošnem sodijo za premajhne tiste otroke, ki po višini nekako za dve leti zaostajajo za povprečjem.«

»Kakšno pa je to povprečje?«

»Oglejte si najnovejšo tabelo rasti, pripravljeno po proučevanju šolske mladine:

9 let — 1,30 m	15 let — 1,58 m
10 let — 1,35 m	16 let — 1,61 m
11 let — 1,40 m	17 let — 1,66 m
12 let — 1,45 m	18 let — 1,69 m
13 let — 1,49 m	19 let — 1,70 m
14 let — 1,54 m	20 let — 1,72 m
	ali 1,73 m.

»Ali mi lahko naštete čimtelje, ki vplivajo na rast?«

»Najprej dednost: dedovanje majhne rasti ali dedovanje kasnega razvoja; najdemo jo pri več kot polovici vseh primerov.«

Motnje v zlezah: slabo delovanje ščitne žleze (tiroide), hipofize in spolnih žlez zavira rast. V resnici te motnje niso pogoste, mnogo manj jih je, kot so mislili zadnja leta.

Med zunanjimi čimtelji ima prehrana zelo važno vlogo: otroci in pubertetni, katerih prehrana je revna na »gradbenih hranilih«, so manjši od ostalih. Gradbenih hranil so predvsem živalske beljakovine (proteini): meso, ribe (ki jih jemo s kostmi, n. pr. sardine), sir, mleko jajca itd. Med vojno je pomanjkanje mesa imelo hude posledice za rast. V ZDA živeči Japonci, ki uživajo ameriško mesnato hrano, rastejo hitreje kot njihovi rojaki, ki so ostali na japonskem. Otroci gmočno dobro situiranih družin so v splošnem večji od otrok iz revnejših slojev. 12 let star otrok mora jesti dnevno vsaj 180 gramov mesa in popiti četrto do pol litra mleka dnevno. Minerali (kalcij in fosfor) in vitamini so neobhodno potrebni za uspešno rast otroka.

Včasih pa rast ovirajo še motnje v dihalih in prebavilih; nekateri otroci se zelo nenadno razvijejo, če jim vzamejo bezgavke v grlu (mandeljne) ali pa slepič.

Pri tretjih primerov pa kljub vsemu ne znamo razložiti zakasnitve v rasti: niti z dednostjo niti z motnjami žlez ali tkiv.

»Kako naj se prepričam, ali bo premajhen otrok še nadoknadil zamujeno?«

»Nobenega znaka ni, ki bi vam to povedal. Vemo samo, da spontana rast doseže povprečno velikost približno le v enem od treh primerov manjše rasti.«

»Vendar nekateri pravijo, da precej otrok zraste kar naenkrat?«

»Da, toda še več premajhnih otrok pri trinajstem in štirinajstem letu tudi kasneje ne zraste, če so prepuščeni sami sebi!«

Tudi pri delu se razvedriva

Moj sinko je premajhen

»Pri kateri starosti pa je treba na rast posebej paziti?«

»Čimprej, najbolje je pred štirinajstim letom, zakaj čim starejši je otrok tem težje bo nadoknadil zamujeno; po drugi strani pa je vplivanje mnogo učinkovitejše pri otroku, ki ima rastni hrustanec še dozveten. (Otrok raste na koncu dolgih ko-

»Plavanje je odlično, ker zadržuje iztežalne gibe nog in rok; vpliva tudi na držo telesa. Sabljanje, ples za dekleta, odbojka in košarka so enako priporočljivi.«

Skratka, vaši premajhni otroci (in ostali) naj kar največ živijo na prostem in vdihavajo čist zrak, ki vsebuje mnogo kisika (kisik je dragoceno hranilo). Čimveč naj telovadijo na prostem. Vaje se v naravi spreminjajo v igro: skakanje čez jarke, hoja z velikanskimi koraki, nabiranje cvetic, stegovanje za zapeljivim sadjem in plezanje po drevmu, vse to vsebuje naravne gibe.

Fizične vaje nudijo v prvi vrsti le pripomoček. Vaši otroci pa imajo srečo, ker živijo v letu 1957, zato jim nudite dragocene androgene.«

Kompleta za spomlad

sti, kjer je hrustančni del. Tu se neprestano tvorijo novi sloji hrustanca, ki se spreminjajo v kostno tkivo; vendar pa dejavnost tega »mehanizma« pojava, ko otrok napreduje v starosti in kostno tkivo napade hrustančni teritorij: zakasnevale točke se spoje med seboj; vsak poskus, da bi potem podaljšali kost se sprevrže v iluzijo.) Najboljša starost, pri kateri dobimo dobre rezultate, je med osmim in trinajstim letom, lahko pa začnemo že pri otroku štirih ali petih let in vse do sedemnajstega oziroma osemnajstega leta. Preprost rentgenski pregled kosti bo pokazal ali hrustanec še raste ali pa je rast že zaključena.«

»Kako torej vplivamo na rast?«

»Običajno uporabljamo male doze moških hormonov (androgenov), tako pri deklicah kot pri dečkih.«

»Ali pri tem ne tvegamo, da bi pospešili nastop pubertete?«

»Ne, minimalne doze, ki jih uporabljamo, nikakor ne vplivajo na spolno dozorevanje.«

»Ali so rezultati resnično pričljivi?«

»Da, najnovejša uporaba moških hormonov je zelo uspešna. Pri dve sto poskusnih primerih so dobili prvo leto povprečno povečanje višine za 8 cm (maksimum 12, minimum 5) in drugo leto povprečno povečanje tudi za 8 cm (maksimum 14, minimum 6).«

»Če slaba prehrana torej ovira rast, jo pa lahko obilna prehrana pospeši?«

»Na proteinih bogata prehrana, ki je v pravih mejah, nepretrudljivo življenje, dobri materialni pogoji pospešujejo rast, vendar pa ne zadoščajo, da bi vzpostavili normalno v primerih rastne zakasnitve.«

»In šport?«

Zbiramo za vas

ZBIRAJTE ZA NAS

Majhnih koščkov mesa, ki jih nameravate pečiti, nikar ne solite prehitro, ker se sicer preveč napeljejo vode in se v tej vodi bolj kuhajo kot pečejo. Jetrta je treba posoliti šele, ko so že pečena, sicer postanejo preveč trda.

Gumijastih čevljev ne amote mazati s kremo za čevlje, treba jih je le zbristati z mrzlo vodo, jih drgniti do suhega in nato vrziti vanje kapljico olja.

Ce postane kis moten, je treba vanj po kapljicah viliti malo mleka (na liter kis približno dve žlici mleka) in pustiti stati v hladnem na dan. Tako se goščena vsoda na dno steklenice in kis je spet čist.

Dva modela za letošnje pomladanske plašče

Testo za rezance boste lažje razvlekli, če boste beljak, ki ga zanj uporabljate, stople v sneg.

Zamašek ne obiti v steklenici z lepilom, če ga namažemo z oljem.

Belo perilo kakšno uro pred likanjem navlažite z vodo, v kateri smo raztopili nekaj žlic škroba, nato pa posamezne kose trdno izvijemo. Tako škrobljeno perilo z lahkoto likamo.

Majhne luknjice v pohištvu, ki jih pustijo žebelji ali vijaki, zakrijemo, če jih zamažemo s mešanico žagovine in lepila, ki zmešamo v gosto kavo. Premazane luknjice potem še premažemo s pohištvno polituro.

Oblečila, primerna za službo

vseposvods rešujejo — vprašanje človeka in njegovega odnosa do dela.

Ali naj naštevamo vse tiste namisljene bolnike? Ali naj govorimo o tistih ljudeh, ki delajo le tako dolgo, dokler jih opazuje delovodja ali pa pregleduje njihovo delo inšpektor?!

Ne vem, koliko je učinkovita kazen za take ljudi, ki se za svoje delo pred družbo ne čuti odgovorne! Mogoče jih bo ka-

pravil, čutil odgovornega pred starši.

Navajanje otroka na red je prva naloga staršev. Otroci se igra. Toda nikdar ne pospravi igraric, konjičev, avtomobilov in kock — vse leži križem kračem. Ti dobra mama pa le pospravi! Menim, da je mama napravila s takim ravnanjem veliko napako.

Drug tak vzrok, ki lahko odmakne otroka od reda, povezanega z odgovornostjo, je razsip-

KAJ BOMO DAROVALI

Poročno darilo naj razveseli oba zakonca. S tem je dosežen glavni namen. To pa se še ne pravi, da moramo kupiti tak poročni dar, ki ga moreta porabiti samo oba zakonca. Narobe! Brez skrbi lahko ponudimo tudi dar, ki je namenjen samo enemu izmed njih. Najbolj običajna so poročna darila iz stekla, kristala, porcelana itd. Človek nehoti misli, da so te reči najbolj prikladne. A dandanes ne kaže, da bi se oklepali te navade. Majhna stanovanja nimajo zmeraj dovolj prostora za velike zbirke predmetov, kakršne po navadi vsi darujejo. Zelo priporočljivo je, da se prej sporazumemo z nevestino materjo ali nevesto samo; tako se ognemo dvojnemu daru. Seznanimo se nekoliko z bodočim gospodinjstvom, pa bomo morda lahko

poklonili povsem praktičen poročni dar, ne da bi bil zaradi tega kdo užaljen. Dandanes pomagamo izpolniti gospodinjstvo s tem, da poklonimo kakšne lahke zavese za kuhinjo, namizno perilo, brisalke, kuhinjske potrebščine. Praktični predmeti, ki v gospodinjstvu manjkajo, se z veseljem sprejemajo. Cesto sta jih obdarovanca bolj vesela kakor nastavka za sadije, ki se ne sklada s skromnim okvirom bodočega gospodinjstva. Pri nabavljanju poročnih daril se najprej ozirimo na domačo in umetno obrt. Tu najdemo neverjetno mnogostranska, nova in lična darila. Pazimo na to, da ne bomo podarjali imitacij. Seveda morata imeti obdarovanca nekaj smisla za domačo, narodno umetnost. Darila morajo biti pristna v slogu in pristna v tvorivu. Darila, ki bi jim bilo že na oko poznati, da so kupljena brez razumevanja za poseben svet ljudi, ki naj jih prejmejo, je bolje opustiti. Nepremišljeni poročenci lahko tudi po več sorodnikov in znancev skupno pokloni kako reč, ki bo storila novi dom prijetnejši in bogatejši.

M. L.

Za naši šolarki

Nagradni natečaj

15. prispevek

JEDILNIK ZA TRI DNI

SOBOTA

Kosilo: Ječmenčkova juha, prekajeno svinjsko meso, zabeljen krompir, kisa repa. Večerja: Ječmenčkova juha: Zvečer namočimo četrto litra ječmenčka, ki ga drugi dan pustimo da zavre, potem pa takoj odcedimo. Nato ječmenček zalijemo z 2 litri vode, v kateri smo kuhali svinjsko meso (30 dkg). Ko je sopol kuhano, dodamo 2 na koščke narezana krompirja, strok sesekljane česna, malo popra in nasekljane zelenega peteršilja. Juho osolimo in kuhamo do mehkega.

Kisla repe skuhamo tričetrt kg in olupimo, narežemo na koščke ter skuhamo 1 kg krompirja.

Večerja: Testenine in mrzla jabolčna čežana.

Testenine (pol kg) skuhamo v vreli, slani vodi, jih odcedimo, polijemo z mrzlo vodo in stresemo v kozico, v kateri smo na masi zarumenili drobtinice.

Jabolčna čežana: Zavremo približno pol litra vode, malo sladkorja in limonovine. Lupimo ter malo vina. V soku potem dušimo 4 debela olupljena in očiščena jabolka in ko so le-ta mehka, jih pretlačimo skozi sito. Čežano ohladimo in serviramo k testenini.

Kosilo stane 220 din, večerja pa 90 din.

NEDELJA

Kosilo: Goveja juha s fritati, obložena govejo pečenko, rezki iz osvenih kosmičev, mrežasta torta.

Goveja juha skuhamo iz pol kg govejega mesa.

Fritate naredimo iz 1 jajca, malo moka in malo mleka.

Goveja pečenko: Pol kg govejega mesa od hrbta pretaknemo s slanino, jo nasolimo in pustimo stati. Medtem narežemo na drobne koščke čebulo, korenček, peteršilj, zeleno in denemo v kozico, na zelenjavo položimo meso in ga polijemo z vročo mastjo. Med počenjem pečenko polivamo z mastjo. Pečenko razrežemo na kose in jo obložimo s kislimi gobicami in kumaricami. Zelenjavo zapražimo z moko, prilijemo nekaj žlic juhe, pustimo zavreti in omako precedimo v skodelico za omako.

Rezki iz osvenih kosmičev: Olupimo 7 debelih surovih krompirjev, jih na strgalki nastrgamo, ožemo, posolimo. Dodamo 1 jajce ter toliko osvenih kosmičev, da je zmes primerno gosta. Nato z moko oblikujemo majhne hlebčke in jih na masi rumeno zapечemo.

Mrežasta torta: Na desko presejemo 30 dkg bele moka, polovico zavrtka pečilnega praška, dodamo 20 dkg sladkorja, 10 dkg surovega masla, 10 dkg zmletih orehov, 5 dkg čokolade, 6 žlic smetane, 2 jajci in malo cimeta. Naredimo testo in ga gnetemo četrto ure. Testo razvaljamo, s tortnim obodom izrežemo kolobar in ga položimo v dobro namazan tortni model. Iz ostankov naredimo mrežico, mod njo pa polagamo kupčke dobre marmelade. Torto pečemo v ne prevročni pečici približno tričetrt ure in pečeno posipamo s sladkorjem.

Večerja: Kuhana govedina v solati, mrežasta torta, čaj.

Kosilo in večerja staneta skupaj 560 din.

PONEDELJEK

Kosilo: Krompirjeva juha s korenjem, cmoki in kompot iz suhega sadja.

Juha: 6 debelih krompirjev olupimo, zrežemo na kocke in ga skuhamo v 2 litrih slane vode. Dodamo narezan korenček in nazadnje še svetlo prežgane. Juho izboljšamo z žlico smetane.

Cmok: 10 krompirjev skuhamo in pretlačimo dodamo četrto kg moka, konico pečilnega praška, malo soli in 1 jajce. Naredimo testo, razvaljamo, razrežemo na krpice in na vasko položimo silvo, polovico marelle ali košček trde marmelade. Cmok kuhamo približno 10 minut v nepokriti posodi. Kuhane polijemo z mrzlo vodo in denemo v kozico z na masi zarumenili drobtinici. Preden cmoke serviramo, jih sladkamo.

Večerja: Štajerski žganec z mlekom.

Žganec: V poln litr slane vode stresemo pol litra polente ali zmešan moka. Ko voda še nekaj minut vre, vlijemo v sredino moka kuhalnico. Tako naj vre še 10 do 15 minut. Nato odlijemo vodo odlijemo in zmešamo žganec, vodo pa po potrebi še prilivamo. Žganec nadrobimo v skledo in ji zabelimo, po okusu tudi z occvirki. Žraven serviramo vroče mleko.

Kosilo stane 220 din, večerja 90 din.

R. S.

Crtasta obleka za spomlad

100 pletenih vzorcev

Pod tem naslovom je Centralni zavod za napredek gospodinjstva pravkar ponatisnil brošuro z enobarvnimi in večbarvnimi pletalnimi vzorci za razne kose obleke. Avtorica Markonova je prvotna splošna navodila obogatila z nasveti za pletenje gumbov, gumbic, čopkov, res itd., dodala prvotnim vzorcem 31 novih in nekaj nadrobniš napotkov za pletenje otroških vrhnjih in spodnjih oblačil. Kakor v prvi izdaji, so tudi tokrat vsi vzorci in kroji ponazorjeni s slikami.

DRUGI DAN PLANIŠKIH POLETOV

Planica ima nov rekord

Včeraj ga je dosegel Recknagel (Vzhodna Nemčija)

124 m

Planica, 9. marca. V Planici je bil danes lep in velik dan. Devetnajstletni Nemec Helmuth Recknagel je na njeni veliki skakalnici poletel s številni 124 m in tako dosegel nov rekord. Prejšnjega — 120 m — je imel devet let Švicar Tachauer. To daljavo je Recknagel dosegel včeraj pri poskusnih poletih, danes pa je bil začetek dvodnevnega tekmovanja v poletih. Startalo je 32 tekmovalcev, izmed teh po štirje skakalci iz Vzhodne in Zahodne Nemčije, trije Finci, pet Avstrijcev, trije Poljaki, trije Čehi, en Francoz in devet Jugoslovancev, med njimi tudi Zidar. Na današnji tekmi je zmagal Recknagel, kot je bilo pričakovati, Jugoslovancem pa je dosegel šesto mesto. To je v konkurenci elitnih skakalcev zelo lep uspeh, ki pa bi bil lahko še večji, če ne bi bilo majhnega nesporazuma.

Langus je danes spet skočil prvi, čeprav je imel startno številko 28. Vsi so mislili, da je to otvorilni skok, ki ga je opravil tudi včeraj. »Tudi jaz sem bil o tem prepričan,« je po tekmovalcu v Domu Janeza Porenč izjavil Langus, potem ko smo ga vprašali, zakaj je bil med tekmovalcem tako razburjen. »Tik pred tekmo so me poklicali, naj izvedem prvi skok. Ubojal sem, čeprav se mi ni zdelo prav, da me o tem niso obvestili prej. Htela sem na vzletišče in se spustiti. Tako sem skočil, ne da bi se naprezal. In ko je gledel na startno številko, prišla vrsta name, so me, ko sem se hotel spustiti, zadržali, češ da sem že skočil. To me je zelo prizadelo, ker bi prav gotovo skočil čez 100 m. Včeraj sem bil po dolžini skokov v prvi seriji na drugem, danes pa šele

na 11. mestu. Res je, da je pet skokov precej, toda zakaj si potem niso izbrali za predskakalca koga drugega, je očitno pojasnil Langus. Prvi, ki je danes skočil 100 m, je bil Avstrijec Müller, za njim Leodolter 102,5, Lesser 106,3, Glass 102,5, Egger 108,3, Fincc Tirkkonen v zelo lepem slogu 100, Poljak Anderzej Gascienica je presenetil s 107,5 m, Fincc Kirjonen je v najlepšem poletu dneva pristal na 109,5 m. Nemec Bleier je dal s 104,5 m dolgim skokom vedeti, da bo treba nanj resno računati. Dile kot včeraj Langus v prvi seriji pa sta skočila tudi Avstrijca Steinegger in Habersatter, potem Poljak Tajner, ki pa je padel (101,5 m). Kot predzadnji je skočil Recknagel.

Očitno se je spustil po vzletišču. Plateni zastori, ki ga varujejo pred soncem, zlasti pa pred vetrom, so mirno viseli. Sonce je bilo za oblaki, kot večidel tekme, Recknagel se je pognal pod nogo z naprej izstreljenimi rokami, smuč je imel nagnjeno močno navzgor. Mislimi smo, da bo pristal pri okrog 110 m, toda fenomenalni skakalec je roke še malo iztegnil, se močno sprožil naprej, kot da bi hotel zagrabiti nekaj težke dosegljivega — in tako je poletel še nekoliko dlje. Sedemdesetoglavna množica je kriknila kot iz enega grla. Ne zaman, izmerili so 124 m — nov rekord skakalnice.

Skočil je še Zidar, ki zaradi poškodbe na prstih ves teden ni mogel skakati. Tudi danes ga je motila močno odrgnjena koža. Navzile temu je z dokaj lepim 98 m dolgim skokom navdušil občinstvo.

Tik pred zaključkom redakcije smo prejeli iz Planice vest, da je sodniška komisija podaljšala dolžino skokov v drugi, tretji in četrti seriji za pol metra (ker je bila skrajšana miza), prav tako pa se tudi uradni rezultati razlikujejo od neuradnih. Vrstni red po prvem dnevu je torej takle: Recknagel 230 točk, Tirkkonen 223, Kirjonen 216,6, Bleier 209,2, Glass 209,1, Langus 205,1, Lesser 204,3, Teiner 198, Egger 197,9, Zidar in Steinegger 187 itd.

PRVENSTVO MLADINCEV ALPSKIH DRŽAV NA JAHORINI

Številna presenečenja

Jahorina, 9. marca. Danes se je na Jahorini začelo III. prvenstvo mladincev alpskih držav v smučanju. Sodelujejo mladi tekmovalci iz Francije, Italije, Avstrije, Zahodne Nemčije, Poljske, Romunije in Jugoslavije.

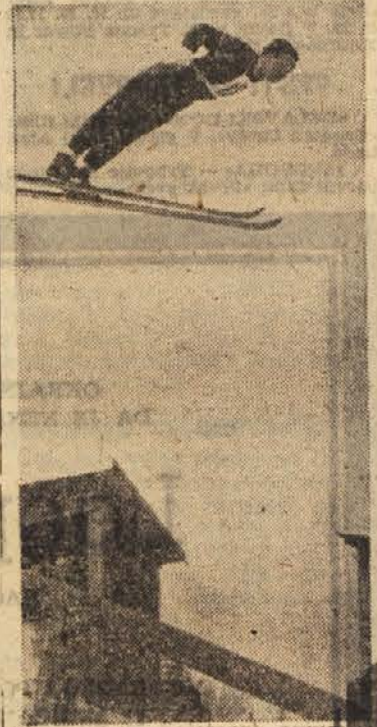
Danes so v zelo lepem vremenu in pri odličnih snežnih pogojih starejši mladinci (od 16 do 18 let) vozili smuk, mlajši (od 14 do 16 let) pa veleslalom. Proga za smuk je bila dolga 1800 m z višinsko razliko 450 m, za veleslalom pa 2100 m, višinska razlika 450 m in 54 vrata.

Presenečenje predstavljajo današnji zmagovalci, ker so vsi računalni, da si bodo Avstrijci zanesljivo med seboj razdelili prva mesta. Avstrijci pa so tekmovali le v smuku in je njihov najboljši predstavnik zasedel šele četrto mesto.

Prva serija skokov je bila končana. Sodnik in ostali funkcionarji so se posvetovali: po pravilih FIS na tej skakalnici glede na njeno kritično točko niso dovoljeni skoki čez 120 m. Napovedalec je javil, da bodo skakali v naslednjih serijah z dva metra krajšim zaletom. V prvi seriji so startali z najnižjim zaletom. Potem so se odločili, da bodo raje skrajšali mizo za pol metra. Videli smo ing. Bloudka, hudo se je jezil. Toda Janez Poldak, sediškoščišča, je še imel lopato v rokah in odmetaval z mlze velike grude snega. Most je bil krajši in temu ustrezno tudi skoki.

Med skakalci verjetno ni bilo nobenega, ki bi se tega veselil. Po končani tekmi nam je na poti domov odlični vzhodnonemški skakalec Harry Glass dejal: »Močno sem želel skočiti 120 m. Iz drugega zaleta bi se menil in še marsikomu to posrečilo. Tako pa iz tega ne bo nič. Recknagel, ta skakalni fenomen, ki je 10 kg težji od mene (ima 70 kg), pa bi se z drugega zaleta pognal čez 130 m. Tekmovanje bi bilo še zanimivejše, če bi mi ostali skakalci skakali z drugega. Recknagel pa s prvega zaleta. Tako bi se številu poletov okrog 120 m povečalo.«

Medtem ko je v prvi seriji skočil 14 skakalcev čez 100 m, pa jih je v drugi le osem, v tretji šest, v četrti pa,

Miro Oman hitro napreduje

DOLAR, DOLAR, DOLAR, DOLAR

trto mesto. V smuku je zmagal Francoz Georges Duvalard, brat znanega smučarja Duvalarda. Odlično so se uvrstili tudi Italijanski mladinci, medtem ko sta jugoslovanska predstavnik zasedla šele 14. oziroma 18. mesto med 30 tekmovalci.

V veleslalomu sta prijetno presenečila mlada Romuna, ki sta osvojila prva mesta, vendar se njun plasma ne bo računal za pokal, ker sta skupaj s poljskimi mladinci na prvenstvu le kot gosti.

Rezultati — smuk: Duvalard (F) 1:22,3, Ghedina (I) 2:22,9, Gartner (I) 1:23,6, Nennig (A) 1:25,0. Najboljši Poljak Plesch je bil 10. Romun Hanich 18. Jugoslovani par: Lebe 14. (1:31,7), Gorjan 21. (Ivartnik 22. in Modrič 23. Veleslalomi: Clinici (R) 2:23,7, Tarabas (R) 2:25,1, Senoner (I) 2:26,4, Bogner (Z.N.) 2:28,1. Jugoslovani Dečiček, Lebe in Zajc so se uvrstili na deveto, deseto oziroma enajsto mesto. Startalo je skupaj 12 tekmovalcev. Jutri zjutraj se bo tekmovaljeval veleslalom.

Danes se bo nadaljevalo prvenstvo nogometnih enajstoric v I. konjski ligi.

Odred in »Ljubljana« igra v prvem kolu s Turbino, oziroma z Grafičarjem, ki sta jima v jesenskem delu tekmovalja odvzela skupaj 5 točk od 8 možnih. Ali se bosta Odred in »Ljubljana« oddolžila za izgubljene točke, bomo zvedeli že danes zvečer.

V zvezi s pripravami za start v pomladanskem delu prvenstva smo obiskali Odred in »Ljubljano« ter zastavili nekaj vprašanj pristojnim odbornikom, ki so odgovorili takole:

Prof. Kompare, tehnični vodja Odreda: »Zaradi ugodnega vremena smo šli iz dvorane na igrišče pravčasno. Presenetili nas je tudi predčasen začetek prvenstva, ki je bil prvotno določen za 17. marec. V teku priprav smo odigrali tudi nekaj prijateljskih tekem, ki pa so nas stale nekaj resnih poškodb igralcev, tako da nismo na nobeni tekmi nastopili v popolni postavi. Pri nekaterih igralcih je tudi nezadostna kondicija, ker so bili neresni na treningih. Zabeležili smo tudi nekaj primerov nediscipliniranih med igralci. Edina novost, ki smo jo uvažali v igro naših igralcev, je večja ostrina in borbenost v teku tekme. Koliko pa smo v tem uspešni, bodo pokazale prve prvenstvene tekme. Upamo, da bomo imeli več uspeha kot v jesenskem delu.«

Verjetno nezadovoljen s potekom priprav, ki se zaradi objektivnih in subjektivnih težav niso uresničevale po določenem načrtu, trener Brozović ni hotel dati nobene izjave.

Jakše, tehnični vodja »Ljubljane«: »Moštvo smo začeli pravčasno pripravljati. Vadbne se so stopnjevale po intenzivnosti. Odigrali smo skusni lajstih in težjih prijateljskih tekem. V teku

ko so se skakalci že nekoliko privadili krajšega mostu, spet devet. Tudi naploj so bili skoki v četrti seriji spet daljši kot v drugi in tretji seriji. Prav iz tega, da je Langus v teh serijah skočil dlje kot s prvotnega mostu v prvi seriji, je razvidno da so ga pri tem skoku oškodovali. Tudi Recknagel je bil v drugi in tretji seriji za devet metrov krajši, v četrti pa se je spet pognal čez 120 m, in sicer je to znamko prekorajši za 1,5 metra.

REZULTATI PRVEGA DNE POLETOV

Recknagel (VN) 229,7 (skoka 124 in 121,5 m), Tirkkonen (F) 221,2 (108,5 in 112,5), Kirjonen (F) 213,6 (109,5 in 107), Bleier (Z.N) 205,9 (107,5 in 106,5), Glass (VN) 204,4 (103 in 104), Langus (J) 203,3 (101,5 in 101,5), Lesser (VN) 202,0 (106,5 in 101,5), Steinegger (A) 197,3 (100 in 105), Habersatter (A) 196,6 (101,5 in 97), Egger (A) 196,3 (103,5 in 98), Tajner (F) 196,2 (101,5 in 102,5), Gascienica (F) 195,6 (107,5 in 102,5), Bolkart (Z.N) 194,7 (102,5 in 97,5), Müller (A) 192,0 (100 in 100), Zidar (J) 191,6 (98 in 98) itd.

Najboljši skoki ostalih naših skakalcev: Oman 67,5 m, Franko 69, Korenčan 66,5, Rojina 66,5, Goršek 60,5, Rogelj 66, Krznarič 66.

RAZVOJ REKORDA V PLANICI

92 m Ruud leta 1934.
85 m Andersen leta 1935.
101 m Bradl leta 1936.
107 m Bradl leta 1938.
118 m Göring leta 1941.
120 m Tachauer leta 1948.
120 m Recknagel leta 1957.
124 m Recknagel leta 1957.

SVETOVNO NAMIZNOTENISKO PRVENSTVO V STOCKHOLMU

Z Madžari smo izgubili

Stockholm, 9. marca. (Od našega posebnega dopisa.) Nad 4000 gledalcev je z velikim zanimanjem gledalo srečanje angleške in jugoslovanske reprezentance. Jugoslovanska reprezentanca, v kateri so igrali Vogrinec, Harangozo in Dolinar, je včeraj dosegla eno svojih najlepših zmag. Angleži (Bergman, Leach, Kennedy) so morali kloniti z 2:5. Zmagali so našim namiznoteniškimi igralci, ki niso bili tako rekoč niti za tretjino tako ožročni.

V prvem srečanju je Vogrinec premagal bivšega svetovnega prvaka Bergmana z 2:1 (9:21, 20:19 in 11:8 na čas). V drugem srečanju je »Ljubljana« premagala Vilma Harangozo, premagali buriljivi igrači Vilma Harangozo premagali Leacha z 2:1 (21:18, 16:21, 22:20). Kako ostra in zanimiva je bila borba, je moč videti tudi iz tega, da je Harangozo vodil v drugem nizu, ki ga je Leach dobil z 21:16, s 16:10. V zadnjem nizu pa je bil Leach stalno v vodstvu do 20:18. Tedaj je Harangozo z izredno obrambo in protinapadi najprej izenačil, nato pa se zmagal z 22:20.

Takoj nato so Angleži izenačili. Dolinar je izgubil s Kennedyjem v dveh nizu, nato pa Leach z izvirno igro utrujenega Vogrinec prav tako z 2:0.

Danes

»Ljubljana« : Grafičar

Danes popoldne ob 15.30 uri bo na stadionu »Ljubljane« v šolski prvenstveno nogometna tekma 1. cone med zagrebškim Grafičarjem in »Ljubljano«. Predtekma ob 14.45: Rudar (Kočevje) : »Ljubljana« B.

V četrtek pa bo na stadionu »Ljubljane« prvenstvena tekma za pokal železničarjev med »Bobitiskim Spartakom« in »Ljubljano«.

Obkraj bo vožni od 14. ure dalje avtobus od Evrope do Stadiona.

Naši portreti

JOŽETA ZIDAR in LANGUS

Čudno naključje je hotelo, da imata najboljša jugoslovanska skakalca, Zidar in Langus, zelo podobne življenjske podatke. Oba sta Jožeta, oba z Jesenic, oba strugarja, oba stara 30 let, oba poročena in oba odlična tekmovalca ter prijatelja.

Poiskali smo ju v Porenčevem domu, kjer stanujeta oba v sobi 14. Trenutno boljši Langus ni bil razpoložen. Opeharili so ga za skok v konkurenci, ker so mu šteli skok, ki pa je napravl kot predvzorec. »Začel sem skakati 19 let star. Prej sem igral nogomet. Moj največji uspeh je drugo mesto v Garmisch-Partenkirchenu leta 1951. Najdlje sem skočil 113 m.« »Smo nam povprečje kakor zanimivega iz svojega življenja.« »Kaj naj bi vam govoril. Jeseni sem se z avtomobilom in ženo zvrnil v graben.« »In jutri.« Zadovoljen bom, če se bom obdržal na današnjem šestem mestu.«

Tudi drugi Jože — Zidar — je imel svoje skrbi. Nedavno je bil poškodovan in je danes šele prvič skakal na veliki skakalnici. Pokazal nam je, prasko na prstih in na desni nogi. Noga je bila otekla. »Smo muren se sprostiti. Kadar se stegnem, me zaboli. Steer pa ni nič nuda. Jutri hočem skočiti dlje.« »Kako si dosegel, da si dvakrat osvojil državno prvenstvo?« »Začel sem skakati že kot otrok. Med vojno sem bil v majni, potem pa sem se vrnil na skakalnico leta 1950. Tisto leto sem v Planici skočil 100 m. Svoj rekord sem izboljšal v Oberstdorfu na 113 m. Dobro mi je šlo tudi na olimpiadi v Cortini, ne toliko zato, ker sem bil 22, ampak zato, ker nisem mnogo zaostal za prvimi.«

- Poslovili smo se od naših najboljših skakalcev in fu pu stili, da se v miru pripravljata na finale poletov v Planici.
- Nič rekorderskega nismo odkrili. Presenetila sta nas s skromnostjo, prijaznostjo in pristrčnostjo. Zato smo jima še bolj od srca želeli, da bi dosegla čimboljši uspeh na letošnjem tekmovalcu.

Naša moška reprezentanca igra danes popoldne z Madžarsko. Jugoslovija: Harangozo, Dolinar, Vogrinec.

Madžarska: Berczik, Sido, Gyetvay. Naša ženska reprezentanca je premagala Finsko s 3:0. S tem so se ji precej zviskali upi za vstop med 10 najboljših ženskih namiznoteniških reprezentanc na svetu.

B. Popović

Brzobjavke

Madžarska — Jugoslovija 5:3 (Sido — Dolinar 2:0, Berczik — Vogrinec 2:0, Gyetvay — Harangozo 1:2, Berczik — Dolinar 2:0, Sido — Harangozo 0:2, Gyetvay — Vogrinec 0:2, Berczik — Harangozo 2:1 — 15:9, 10:14 na čas, 21:13, Gyetvay — Dolinar 2:0).

sko reprezentance. Le-to čaka še težko srečanje z Madžarsko. V kolikor bodo naši igralci zmagali tudi proti Madžarom, bodo kot zmagovalci četrte skupine prišli v finale. Trenutno v tej skupini vodi Madžarska s štirimi dobitimi dvoboji pred Jugoslovijo z istim številom točk, vendar nekaj slabšo razliko v igrah. Madžari imajo še težka dvoboja, in sicer s namiti ter s Angleži.

Večina švedskih jutranjčkov v svojih porokih z svetovnega prvenstva podarila prepičljivo zmago Jugoslovancem nad Angleži. »Jugoslovani so bili pravi virtuozji za zeleno mizo,« piše »Stockholms Tidningen«. »Navdušili so s svojo borbenostjo in preciznostjo ter imajo po sinotnih zmagi lepe obete za finale.« Švedski časniki prav tako poudarjajo, da so bili vsi trije jugoslovanski reprezentanti junaki večera.

● CHAMONIX, 9. marca. (DPA) — Na mednarodnem smučarskem tekmovalcu za Alberg-Kandahar pokal je prvo mesto v smuku osvojil Avstrijec Schranz, ki je 3250 metrov prevozil v času 2:36,2. Drugi je bil Francoz Bozon 2:37,8, tretji Avstrijec Leitner 2:38,0 itd. Proga je bila zelo težka. Startalo je 81 smučarjev, na cilj pa jih je privzelo le 48.

● KARTUM, 9. marca. (AP) — V kvalifikacijski tekmi za svetovno nogometno prvenstvo je Sudan premagal Sirijo z 1:0 (0:0).

● KINGSTON, 9. marca. (AP) V finalu teniškega prvenstva v Kingstonu je zmagal Avstrijec Mervyn Rose, ki je v finalu premagal Dela Candyja z 2:6, 9:7, 6:2.

● MELBOURNE, 9. marca. (DPA) — Mladi avstralski atlet Herb Elliot je pretekel v Melbourne eno miljo v času 4:00,4 minute. Za Elliotta, ki ima le 19 let, sodijo strokovnjaki, da bo kmalu lahko pretekel miljo boljše kot njegov rojak Johnny Landy, ki drži z rezultatom 3:58,0 minute svetovni rekord.

● SARAJEVO, 9. marca. Tehrida Čerimović je dosegla nov republiški in državni rekord v skoku s padalom na določen cilj iz višine 600 m. Čerimovićeva je uspešna skokiti povprečno 4,16 m od določenega cilja.

»SATURNUS«

TOVARNA KOVINSKE EMBLAŽE

LJUBLJANA — Ob železnici 16

razpisuje naslednja delovna mesta za:

1. strojnega inženirja

za vodstvo konstrukcijskega oddelka in pripravo proizvodnje

2. dva strojna tehnika

ALI ELEKTROTEHNIKA — absolventa srednje tehnične šole ali z ustrežno podobno strokovno izobrazbo za delovni mesti normirca in zaščitnega tehnika

Reflektanti na gornja delovna mesta naj pošljejo pismene ponudbe z navedbo strokovne izobrazbe, dosežanje prakse in osebnih podatkov na upravo podjetja.

3. obratnega električarja

absolventa delovodske šole

4. izučenega avtoličarja

za vodstvo oddelka za brizgano barvanje

Reflektanti za delovni mesti pod 3. in 4. naj se osebno javijo na upravo podjetja.

Nastop za vsa navedena delovna mesta je možen takoj. Plača po tarifnem pravilniku.

679

ZACETEK POMLADANSKEGA DELA I. CONE

»Ljubljana« doma, Odred v Karlovcu

Danes se bo nadaljevalo prvenstvo nogometnih enajstoric v I. konjski ligi. Odred in »Ljubljana« igra v prvem kolu s Turbino, oziroma z Grafičarjem, ki sta jima v jesenskem delu tekmovalja odvzela skupaj 5 točk od 8 možnih. Ali se bosta Odred in »Ljubljana« oddolžila za izgubljene točke, bomo zvedeli že danes zvečer.

V zvezi s pripravami za start v pomladanskem delu prvenstva smo obiskali Odred in »Ljubljano« ter zastavili nekaj vprašanj pristojnim odbornikom, ki so odgovorili takole:

Prof. Kompare, tehnični vodja Odreda: »Zaradi ugodnega vremena smo šli iz dvorane na igrišče pravčasno. Presenetili nas je tudi predčasen začetek prvenstva, ki je bil prvotno določen za 17. marec. V teku priprav smo odigrali tudi nekaj prijateljskih tekem, ki pa so nas stale nekaj resnih poškodb igralcev, tako da nismo na nobeni tekmi nastopili v popolni postavi. Pri nekaterih igralcih je tudi nezadostna kondicija, ker so bili neresni na treningih. Zabeležili smo tudi nekaj primerov nediscipliniranih med igralci. Edina novost, ki smo jo uvažali v igro naših igralcev, je večja ostrina in borbenost v teku tekme. Koliko pa smo v tem uspešni, bodo pokazale prve prvenstvene tekme. Upamo, da bomo imeli več uspeha kot v jesenskem delu.«

Verjetno nezadovoljen s potekom priprav, ki se zaradi objektivnih in subjektivnih težav niso uresničevale po določenem načrtu, trener Brozović ni hotel dati nobene izjave.

Jakše, tehnični vodja »Ljubljane«: »Moštvo smo začeli pravčasno pripravljati. Vadbne se so stopnjevale po intenzivnosti. Odigrali smo skusni lajstih in težjih prijateljskih tekem. V teku

Uprava podjetja »INDUPLATI« — JARŠE p. DOMZALE

razpisuje delovno mesto za

varnostnega tehnika

V pošte pridejo strojni ali tudi tekstilni tehniki, ki imajo veselje do varnostne službe.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku (do 20.000 din).

Ponudbe pošljite na upravo podjetja »INDUPLATI«, JARŠE, p. Domžale.

697

Odrežite in nam pošljite

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2
Poštni predal 42Štamta
za
10 din

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO "UNION"

Italijanski barvni film

Giuseppe Verdi

Tednik: »Po vsem svetu«. Predstave ob 18, 18.30 in 21. — Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi: Pierre Cressoy in Anna Maria Ferrero. Pojo Tito Gobbi, Mario del Monaco in Irene Genna. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO "KOMUNA"

Ameriški film

»Na razpotju«

Tednik: Filmske novosti št. 10. Predstave ob 18, 18.30 in 21. — V glavni vlogi Bette Davis in Paul Henreid. Ob 10 matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO "SLOGA"

Amer. barvni film:

»Človek s puško«. Tednik. Predstave ob 18, 19 in 21. — Ob 10 matineja amer. barvnega filma: »Kleopatra«. Danes zadnjikrat.

KINO "VIC": Amer. barvni film: »Kleopatra«. Predstave ob 18, 19 in 21.

KINO "SOCA": Ital. film: »Kruh, ljubezen in fantazija«. Predstave ob 18, 19 in 20.

Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9-11 in od 14 dalje.

KINO "TRIGLAV"

Ameriški barvni film

»ŠKANDAL V SCURIJU«

Tednik. V glavni vlogi: Greer Garson in Walter Pidgeon. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje. Danes zadnjikrat. — Sestavljen program IV.

KINO "SISKA"

Ameriški barvni film

»Ukročena trmoglavka«

V glavni vlogi Kathryn Grayson in Howard Keel. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat.

NA RAZPOLAGO JE

lokal v strogem centru Zagreba

7 m širine in globine 13 m, primeren za uveljavljanje vsake tovarne izdelkov za široko potrošnjo ali za stalno industrijsko razstavo. Pismene ponudbe pošljite na OZEHA, ZAGREB, TRG REPUBLIKE 5, pod št. 13126

236

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V KOPRU

razpisuje mesto računovodje

Prednost imajo kandidati s fakultetno ali popolno srednješolsko izobrazbo. Stanovanje na razpolago. Plača po uredbi z dopolnilno plačo in položajnim dodatkom. Ponudbe je treba poslati na upravo zavoda do 20. marca 1957.

UPRAVA

678

POZOR!

Injekcijska brizgalka 6 cilindrov

znamke BOSCH

(ali kakršnekoli druge izdelave)

z naslednjimi tehničnimi podatki tvrdke »Bosch«:

»Bosch« — Germany import — D'Allemagne, št. ser. RVV. 175/375 ZV 687 — nosi elemente 12 mm, leve.

Ta brizgalka mora ustrezati motorju znamke »Skoda« s šestimi cilindri, premer cilindra 160 mm a 750 obrati v minuti.

Interesenti naj se s ponudbami javijo Industriji precizne mehanike Beograd — Bulevar revolucije 312 ali na telefon 42-090.

824

DROBNI OGLASI

ZAPOSILITEV

GOSPODINSKO POMOČNICO, srednjih let, popolnoma zanesljivo, išče mlad zdravniški par z enim otrokom. Naslov v upravi LP. 702 z

KLEPARSKA VAJENCA sprejemamo. Interesenti mora stanovati v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku LP. 2511 z

NATAKAR, starejši, zanesljiv in spreten, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Natakara«. 2512 z

ADMINISTRATORKA, z večletno prakso, vsega vseh administrativnih del in stopenjske, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk LP pod geslom »Samostojna«. 2513 z

KNJIGOVODJO-inventarista iščemo. Služba je v Slovenskem Primorju. Interesenti z dovršenim ekonomsko srednjo šolo naj pošljejo pismene ponudbe na oglasni oddelk LP pod geslom »Knjigovodje«. 2514 z

MIZARSKA DELOVODJO iščemo. Interesenti, ki so mizararski mojstri, naj pošljejo ponudbe na ogl. odd. LP pod »Mizararski del. št. 2515 z

SKLADIŠČNIKA iščemo. Interesenti naj pošljejo ponudbe na ogl. odd. LP pod »Skladiščnik«. 2519 z

TEHNIČNEGA VODJO iščemo. V postavi pridejo tehniki lesne stroje ali mizararski mojstri z delovodsko šolo in prakso na vodilnem mestu. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Teh. vodja«. 2522 z

ZDRAVNIKA, sekundarija, iščemo. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk LP pod »Zdrav. Sek.«. 2528 z

FAKTURISTINJO, tudi začetnico, sprejme v službo Trg. podjetje »Kmetijski magazin«, Ljubljana, Parmova 33. Prošnje vložite na navedeni naslov do 20. marca 1957

695 z

RAZPIS. Personalna komisija Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana razpisuje mesto hišnika v zgradbi »Magistrat«, Mestni trg 1. Zaposlitev je z polnim delovnim časom. Stanovanje v hiši. Kolikove prošnje z življenjepisom vložite do 20. marca 1957 v Uradu tajnika, Mačkova ulica 1, soba št. 13-L. 693 z

RAZPIS

Upravni odbor podjetja za snemanje filmov »TRIGLAV-FILM« v Ljubljani, Zrinjskega 9, razpisuje 2 delovni mesti vodilnih uslužbencev podjetja, in sicer mesto za

glavnega računovodjo

Pogoji: Višja strokovna izobrazba in najmanj tri leta prakse v računovodstvu ali srednja strokovna izobrazba in najmanj pet let prakse v računovodstvu, lahko tudi diplomirani ekonomist z nekaj prakse

in mesto za proizvodnega direktorja

Pogoji: Višja strokovna izobrazba in najmanj pet let prakse na vodilnih položajih v gospodarstvu ali srednja strokovna izobrazba in deset let prakse na vodilnih položajih v gospodarstvu, lahko tudi diplomirani ekonomist z nekaj prakse

Obširne pismene ponudbe pošljite na Generalno direkcijo podjetja do 20. marca 1957. Nastop takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku.

690

EKSPORT »VOČAR« IMPORT

BEOGRAD — BIRČANINOVA 37

obvešča vse svoje poslovne prijatelje, da sta dosedanja telefonski številki 33-405 in 33-419 zamenjani z novima

26-664 in 26-271

847

GEOLOŠKI ZAVOD, LJUBLJANA, razpisuje v smislu št. 143-155 uredbe o izvrševanju proračunov in o računovodstvenem poslovanju državnih organov in zavodov (Uradni list FLRJ 35-55)

javno licitacijo

za prodajo teh-le rabljenih osnovnih sredstev:

DIESEL MOTOR izvedbe MOLOTOV, znamke A-22, z žarečo glavo, učinka 22 PS, 4-taktni, 500 o/min

BENCINSKI MOTOR znamke HERCULES. Ser. I XB/5, učinka 22 PS, štiri cilindrski, 4-taktni, 1500 o/min

ELEKTROMOTOR izvedbe SIEMENS-SCHUCKERT, tipa Mot N trikot, 120 V, učinka 2,8 kW, 1400 o/min, tov. št. 99936, trifazni, 4-polni, 50 Hz

CRPALK izvedbe TRAUTZL, dvobatna, stoječa, učinka 160 l/m, pmax. 25 atm

Nadalje motorje in stroje v nerabnem stanju:

2 Diesel-motorja Jenbach, 1 Diesel-motor Deutz Otto, 3 Diesel-motorja Deutz Mah, 2 Diesel-motorja Uniporn, 1 Diesel-motor Vorn Benz, 2 bencinska motorja Hercules, 2 bencinska motorja Mineapole-Moline, 1 črpalko (novo) z bencinskim motorjem, vrtni stroj Rapid I.

Licitacija bo v skladišču Geološkega zavoda v Ljubljani, Dalmatinova ulica 4, dne 15. marca 1957 ob 9. uri dopoldne. Prednost ima družbeni sektor, zatem pa pridejo v poštev tudi privatni kupci.

677

CUVAJ, pošten in vesten, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk LP pod geslom »Cuvaj«. 2510 z

RACUNOVODJO PODJETJA iščemo. Interesenti z daljšo prakso v samostojnem knjigovodstvu in lesni stroki naj pošljejo ponudbe na oglasni oddelk Ljudske pravice pod geslom »Računovodja«. 2523 z

SOBOSLIKARSKA vajenca sprejemamo. Interesenti mora imeti stanovanje v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. LP. 2527 z

MIZARJA iščemo. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk Ljudske pravice pod geslom »Mizar«. 2538 z

RAZPIS. Kmetijska delovna zadruga Zepovel, p. Apače, razpisuje mesto samostojnega knjigovodje. Zazeleno nekajletna praksa kmetijskega knjigovodstva. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na naš naslov

649 z

STAREJŠO ŽENSKO sprejemam k dveletnemu otroku v dopoldanskim urah. Prednost imajo upokojenke. Zglašiti se: Na jami št. 8 (Šiška). stanovanje 7

698 z

FRIZERSKO POMOČNICO in brivskega pomočnika sprejme brivsko-frizerski salon Sezana

680 z

VEČ POHISTVENIH MIZARJEV, kvalificiranih sprejme Splošno mizarstvo Zoran Dobrava, državni obrtni mojster, Ljubljana, Ulica Vile Prigaračeve 8a (ob zadnji tramvajski postaji v Mostah)

687 z

RAZPIS. Zdravstveni dom Litija razpisuje mesto stomatologa oziroma dentista z nastopom službe 1. junija 1957. Pravilno kolikove prošnje naslovite na upravni odbor Zdravstvenega doma, Litija

686 z

RAZPIS. Uprava za ceste LRS Ljubljana, Beethovnova ulica 10, razpisuje mesto perfektnega daktilografije, po možnosti z znanjem stenografije, na sedežu uprave v Ljubljani. Pismene ponudbe dostavite Upravi za ceste LRS, Ljubljana, Beethovnova ulica 10. Ponudbi priložite kratak opis dosedanjega dela

688 z

SPREJEMAMO perfektno strojevisko mladega, zdravega, inteligentnega fanta za pomoč v ekspeditu. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Naslov v upravi LP

711 z

SLUŽBO SKLADIŠČNIKA ali »nabavnega išče trg. naobrazben. Ponudbe v upravo LP pod »Agilena«. 840

MIZARSKA VAJENCA iščemo. V postavi pridejo intereseanti, ki stanujejo v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku LP. 2523 z

MESARJA-PREKARJEVALCA in dobrega sekača sprejme takoj podjetje »Roga«, Trbovlje

T 38

STROJEPIŠKO sprejme Muzej narodne osvoboditve. — Zazeleno znanje nemškega in italijanskega jezika.

PRODAM

ADLER JUNIOR, cabriolet, v brezhibnem stanju, s rezervnim blokom, menjalnikom itd, ugodno na prodaj Dr Matko. Št. Vid nad Ljubljano št. 89

888

OTROŠKI VOZICEK, kombiniran, črne barve, dobro ohranjen, poceni prodam. Naslov v upravi LP

889

ENOSTANOVANJSKO HIŠO z lepim vrtom, takoj vseljivo prodam. Maribor, Sokolska 107. Cena 800.000 din

890

OTROŠKI VOZICEK, globok, modre barve, lep, prodam po zelo ugodni ceni. Hvastja-Dovič, Mala vas 38, jezica, poleg Ruskega carja.

891

KOMBINIRAN globok in športni otroški voziček, poceni prodam. Ogled popoldne od 18-20. Mlakar, Šiška, Novi blok XII-1

899 p

SPALNICO IN JEDILNICO poceni prodam. Ogled od ponedeljka dalje od 18-17. — Zupančičeva 11-III, levo

700 p

POSESTVO S HIŠO in gospodarskim poslopjem, hlapčadi v štirih pri Sežani. Pojasilja: Viktor Volk, Sežana 55

701 p

SIVALNI STROJ, v dobrem stanju, ugodno prodam. Naslov v podružnici LP Jesenice

J 38 p

NOV STROJČEK za pobiranje zank, novejšega tipa »Virtus« prodam. — Naslov v upravi LP

C 81 p

ZARADI BOLEZNI ugodno prodam enodružniško podkleteno hišo z vrtom in njivo v Radečah. Naslov v podružnici LP v Hrastniku, H 7 p

KUPIM

DVOSOBNO STANOVANJE v Ljubljani kupim. Ponudbe z navedbo cene in podatki pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Kupim«

484 k

ANGLEŠKO VADNICO, drugi del, kupim. Ponudnik naj pošlje svoj naslov na ogl. odd. LP pod geslom »Dobro ohranjena«. 483 k

KORENINE KRIZANTEM, velikih in vseh barv, kupim. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk LP pod geslom »Krizanteme«. 485 k

VODOVODNE CEVI in drug inštalacijski material, rabljen, kupim. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Hišni vodovodi«. 486 k

BOROVE DESKE, povsem suhe, sušene vsaj tri leta, za izdelavo oken, kupim. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Suhe deske«. 488 k

SEJANČEK, kranjski (rdeč), kupim. Ponudbe z navedbo cene pošljite na oglasni oddelk LP pod geslom »Sejanček«. 489 k

RAZNO

MANJŠO HIŠO v bližnji ljubljanski okolici vzamem v najem. Za protiuslugo bi obdeloval vrt. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk LP pod geslom »Hiša«. 870 r

LOCENKA, stara 55 let, materialno preskrbljena, z lastnim lepo opremljenim stanovanjem, zdrava in simpatična, išče poznanstva z zamejnim in svobodnim moškim. Šiška, zazeleno. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Diskrecija«. 871 r

STANOVANJE v ljubljanski okolici, sestojalo iz sobe in kuhinje, ter lepe, velike sobe v I. nadstropju vile v eredišču Ljubljane, zamenjam za dvosobno stanovanje v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Zamenjavaj«. 872 r

VDOVEC, star 50 let, z dobrimi dohodki, išče poznanstva s solidno žensko, primerne zunanosti, staro do 40 let. Ponudbe z opisom in osebnimi podatki pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Zrelost in značaj«. 873 r

DEKLE, vedrega značaja, svetlolasa, stara 26 let, išče sebi primernega moškega. Prednost imajo inteligentni. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Pomladna harmonija«. 874 r

KLAVIR vzamem v najem. Dnevno bo v rabi do 2 uri. Ponudba z navedbo višine odškodnine pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Klavir«. 875 r

DRŽAVNA USLUŽBENKA, prijetne zunanosti, z lastnim domom v prijaznem mestecu, želi poznanstva z dobrostnim državnim uslužbencem med 35 do 40 let starosti. Naslov v podružnici LP v Celju pod »Iskrelost«. C 80 r

UVOZNO IN TRGOVSKO PODJETJE »SLOVENIJA AVTO«, LJUBLJANA

PRESERNOVA CESTA ŠT. 40

nudi

kompletne avtomobilske motorje

znamke »FAMOS« (FAP)

z ali brez menjalnika, in to

6 cyl, 130 KS, maksimalno število obratov 2000 o/min.

4 cyl, 90 KS, maksimalno število obratov 2200 o/min.

PO LICENCI SAURER

PO ŽELJI LAHKO DOBAVIMO KOMPLETNE MOTORJE Z MENJALNIKOM ZA AVTOBUSE

Priporočamo vgradnjo teh motorjev tudi v druga podobna vozila

ZAHTEVAJTE PONUDBE PISMENO ALI NA TELEFON 31-239

681

»Zdravstveni dom« Trbovlje

razpisuje naslednja delovna mesta za:

pomočnika upravnika

Pogoj: pravna ali ekonomska izobrazba

zdravnika splošne prakse

starejšo bolničarko

šoferja za rešilni avtomobil

Plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku o plačah Zdravstvenega doma, Trbovlje.

Ponudbe pošljite upravi Zdravstvenega doma, Trbovlje.

T-36

LESN0 NDUSTRIJSKO PODJETJE — BELIŠČE

razpisuje natečaj za sprejem v službo, in sicer:

1. strojnega inženirja

za delovno mesto glavnega inženirja

2. tri strojne tehnike

za delo v tovarni strojev

3. tri tehnike-kemike

za delo v kemičnih tovarnah kombinata

POGOJI:

Pod 1: fakultetna izobrazba, 10- do 15-letna praksa, Plača in nastop službe po dogovoru, komfortno stanovanje zagotovljeno.

Pod 2 in 3: srednja strokovna izobrazba z daljšo prakso. Nastop po dogovoru, plača po tarifnem pravilniku.

Pismene ponudbe sprejemamo do 31. marca 1957.

761

Telefoni po svetu

Po najnovejših statističnih podatkih, ki jih je objavila »Ameriška telefonska in telegrafsko družba«, je po vsem svetu nekaj nad 101 milijon telefonov. Samo lani se je število telefonskih aparatov zvišalo za 6,5 milijona. V to pa niso všteti priključki in telefonski aparati v majhnih telefonskih centralah ustanov in podjetij.

»Če ste trudni in bi se radi sprehajali sedé ali pa želite dati svojim otrokom primerno darilce, pišite naši upravi,« je londonski živalski vrt delal reklamo za svoje ponije, ki jih ima preveč. Takoj se je javilo nekaj kupcev. Naš posnetek pa kaže novega »konjskega posestnika« z materjo.

ZEMLJEVIDI SKOZI STOLETJA

Vzhod na severu

Pošasti in zmagi na robu štirikotnega sveta

2500 let stara rokavica

V nekem močvirju na jugu Norveške so našli rokavico, ki je po mnenju strokovnjakov stara okoli 2500 let. Rokavica je pletena iz čiste ovčje volne, izdelana pa je kakor današnje otroške rokavice brez prstov. Z mikroskopskim proučevanjem so ugotovili, da so tedanji ljudje pomešali med ovčjo volno tudi zajčjo dlako, da so bile rokavice toplejše. Ker je rokavica ležala v vodi in ni prišla v stik z zrakom, se je dobro ohranila, čeprav je bila spletena že pred poltretjim tisočletjem.

Potovanja, vojne, znanstvene in pustolovske odprave so se in se še vedno začeljo s pregledom zemljevidov. Za sanjača je zemljevid tista čarobna skrinjica, ki ga v trenutku prenese v domišljijo na najbolj oddaljeni konec sveta. Zdaž lahko dobite zemljevid v trgovini ali hkrati z voznim listkom celo zastopaj na železniški postaji, na ladji ali v letalu, nekoč pa so zemljevide skrbno varovali, saj so tatove kaznovali s smrtjo.

Bi kdo dejal, da so prvi izdelovali zemljevide Grki, vendar to ne drži, saj so Babilonci že mnogo stoletij pred njimi zaznamovali polkrožno podobo sveta. Čeprav se je njihovo zvezdoslovje povzpelo že na stopnjo eksaktne vede, so bile njihove risbe sveta, sredi katerega so živeli, neverjetno naivne. Grški matematik in zvezdoslovec Ptolemej je »razširil zemljo« tja do Danske, na jugu je začrtal dele Severne Afrike, na vzhodu pa velike površine neraziskane zemlje, ki jo je imenoval Indija. Ko so kasneje prihajale od vzhoda in z južnih strani karavane, ki so prinašale svilu in druge dragocene predmete, so Grki začeli verjeti v obstoj neznanih dežel in celin, ki so jih nekako dodajali k svojim zemljepisnim predstavam sredozemske kotline.

in seveda tudi zlato, so znatno prispevali k razširitvi dotlej neznanega sveta.

Prvi zemljevid »Zahodne Indije« — tako so takrat imenovali Ameriko — je nastal okoli leta 1500. Narisal ga je na pergament častnik Kolumbovega ladjevja. Prvi in edini zemljevid Novega sveta iz leta 1506 hrani britanski muzej, ki ima sploh najbogatejšo tovrstno zbirko. Zemljevidi, ki sta jih uporabljala Kolumb in Magellan na svojih znamenitih potovanjih, so izginili, čeprav so jih skrbno čuvali v sevilskem arhivu.

V 17. stoletju je sredozemska

družba za Vzhodno Indijo tiskala 180 izvodov »tajnega zemljevida« z oznakami plovnih smeri v Indijo ter mimo Sumatre dalje na Kitajsko in Japonsko. Med tiskanjem ni smel nihče v tiskarno. Sploh so takrat Nizozemci izdelovali najlepše zemljevide, saj so nekateri njihovi izdelki prave umetnine. Zraven kita na modrem oceanu so narisali strašno morsko kačo, nad gozdnatimi otoki s palmami in pisanim tropiskim cvetjem pa jate prevlečnih ptic.

Zdaž izdelujejo zemljevide v mednarodnem sodelovanju in znamenji, ki so skupna vsem narodom sveta. Leta 1891 so se sporazumeli o izdelavi velikega globusa s premerom 11 m vsaka država naj bi prispevala svoj del. Ta načrt še vedno ni uresničen, čeprav imajo že malone vse dežele politične, fizikalne, šolske, pomorske, letalske, arheološke, raziskovalne in druge zemljevide.

Z nafto še ni konec

Atomi se bodo razvili v mogočen energetski vir še preden bodo usahnili naftni vrelci

V enem samem tednu potrošijo zdaž po svetu toliko nafte, kot so je v začetku tega stoletja v letu dni. Za letos napovedujejo v svetovnem merilu proizvodnjo 800 milijonov ton.

Ce upoštevamo, da znašajo zaloge nafte na doslej znanih ležiščih 23 milijard ton, pridemo na prvi pogled do ugotovitve, da bo vsa nafta porabljena najkasneje v treh desetletjih, zaradi naglo naraščajoče potrošnje pa bi

se to obdobje še skrajšalo za tretjino. Ali bo torej že v bližnji bodočnosti zmanjkalo nafte? Ali bo človeštvo izčrpalo vse zaloge zemeljskega olja že v dobri četrtini stoletja?

Preden bi poskusili odgovoriti na to vprašanje, naj postržemo z nekaj podatki iz preteklosti. Leta 1905, torej tako rekoč v začetku širše uporabe nafte kot motornega pogonskega sredstva, so cenili naftna ležišča v svetovnem merilu na milijardo ton, polagoma pa so številke naraščale in so lani dosegle 23 milijard ton. Ali z drugimi besedami: bolj ko trošimo nafto, večja so njena ležišča.

Naftne zaloge je treba razdeliti na več kategorij, in sicer na zanesljive, dokazane in morebitne rezerve. Kot je znano, načrpajo na določenem naftnem polju večinoma le tretjino in v najboljšem primeru samo polovico količin, ki se na tistem mestu skrivajo pod zemeljsko površino. Preostale nafte se ob dosedanjih tehničnih sredstvih še ne izplača izkoriščati, razen tega pa ni mogoče natanko v številkah naznačiti količin nafte, ker imajo strokovnjaki pri ocenjevanju različna merila — nekateri upoštevajo možnost izkoriščanja pri sedanjih tehničnih sredstvih, drugi se že naslanjajo na pripomočke, ki jih bo dala bližnja bodočnost, nekateri posredujejo absolutne številke ne glede na možnost izkoriščanja itd. — navsezadnje pa tudi zato ne, ker poročajo petrolejske družbe iz dneva v dan o odkritjih novih ležišč.

Tistih 23 milijard ton nafte pomeni, da je mogoče načrtati tolikšne količine že z današnjimi tehničnimi sredstvi na ležiščih, katerih bogastvo je dokaj natančno raziskano. Strokovnjaki napovedujejo tudi verjetna ležišča, ki jih cenijo na 70 milijard ton, vendar vse kaže, da niti ta številka še ne zajema vseh zalog nafte na svetu, ker bodo ljudje v bodočnosti prodirali čedalje globlje v zemeljsko notranjost in bodo torej med drugim našli tudi več nafte kot doslej.

Na našem planetu je še precej neraziskanih ali le delno proučenih področij. Tako so na primer našli nedavno v Kanadi in v sovjetski Sibiriji precejšnja ležišča nafte, pa tudi Sahara, Argentina, Indija in Kitajsko še mnogo obetajo. Če po domnevah in grobih podatkih sestavimo nekakšno bilanco približno ugotovljenih naftnih ležišč, dobimo presenetljivo številko: v zemeljski skorji je še okoli 300 milijard ton nafte, kar bi celo ob nekoliko povečani proizvodnji zadoščalo skoraj za 300 let.

Ceprav bi se potrošnja nafte po svetu podvojila, bi je bilo po približnih ocenah dovolj za dobrih sto let, najkasneje v desetih letih pa bo uporaba atomske energije kot pogonskega sredstva že tako napredovala, da bo ta novi energetski vir na mnogih področjih uspešno nadomestil nafto. V nekaterih deželah že obratujejo atomske električne centrale, ki bodo v bližnji bodočnosti ponekod, na primer na Švedskem, ogrevale tudi stanovanja v večjih mestih. Dotlej pa bo človeštvo izčrpalo tudi ob naraščajoči potrošnji komaj dobre tri odstotke zanesljivo znanih naftnih ležišč.

V srednjem veku so utrpeli zemljevidi vrsto škodljivih sprememb. Fratri, ki so za samostanskimi zidovi nadaljevali to delo, so risali podobe krščanskega sveta po svojem pobožnem prepričanju. Tako so ponavadi zaznamovali Jeruzalem kot središče sveta; zgoraj je bil namesto sedaj običajnega severa vzhod kot naravni položaj nebeskega raja. Ker je biblija omenjala »štiri strani sveta«, je marsikateri prizadevni kartograf obdal svojo predstavo sveta s štirimi črtami, na rob pa je narisal pošasti, ki naj bi po njegovem mnenju živlele onstran teh meja. Pustolovci in trgovci, križarji, potniki in pomorščaki, ki so iskali nove poti

MARK TWAIN IN KLAVIR

»Očeta sem spremljal na klavirju.« je pripovedoval pisatelj Mark Twain o neki družbi nepozabni dogodek iz mladih let.

»Dajte, povejte nam, kako je bilo,« so ga prosili zbrani gostje. »Veste, živeli smo na obali reke Mississippi. Naša hiša je bila komaj nekaj metrov od brega. Spomladi je voda tako močno narasla, da smo morali splezati na streho, sicer bi utonili. Oče se je napolil po pomoč: sedel je na posteljo in se odrlil po reki, jaz kot dober sin pa sem ga spremljal na starem klavirju, ki sem ga našel na podstrešju.«

»Tale pa je mislil, da sem že izstrelil zadnjo kroglo.«

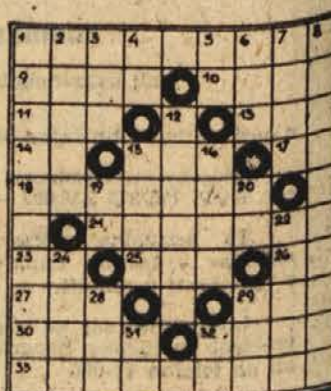

»Oh, Joe, ko bi me mogel zasuti z diamanti!« — »Prav gotovo se dobi kaj cenejšega.«

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. okamenela praživalca, 2. zelenica v puščavi, 10. prebivalec Nove Zelandije, 11. poslanci, 13. barvilo za las, 14. tebe, 15. mesteca v Severni Italiji, 17. vasa pri Ljubljani, 18. izločki, 21. spletna riba, 23. števniki, 25. mletov, 26. okrajava za neznan oseb, 27. ljubljanska tovarna zdravil, 29. števniki, 30. velika nerodna jed, 32. naravnost, 33. spietkar.

Navpično: 1. domačini, 2. oren, 3. skandinavski božanstva, 4. veznik, 5. električna mera za upor, 6. loščilo, 7. elektrificirano mesto, 8. pretesljivost, 12. preslek, 16. prava, 18. vrsta otoka, 19. isti črki, 20. akrajsano vzhajanje, 22. možko ime, 24. svetilni plin, 28. žival, ki živi pod zemljo, 29. oblika pomožnega glagola, 31. površinska mera, 32. začetnici nordijskega skiadatelja (»Peer Gynt«).

REŠITEV KRIŽANKA Z DNE 24. FEBRUARJA

Vodoravno: 1. pedestal, 9. Amon, 16. sodo, 11. Ren, p. 13. Pau, 14. at, 15. Arh, 12. ml. 18. divjina, s. t. 21. odrezav, 23. del, 25. AOK, 26. rt, 27. Nis, d. 29. ru, 30. itak, 32. Kjel, 33. Ldoniale.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ
MILAN MAVER

337 Strojnica je ropotala v kratkih presledkih in kmalu utihnila. »Je to veljalo nama?« je vprašal Janez. Črt je namrščil obrvi: »Najbrž ne. Vidiš tisto vas pred nama? Na vzhodni strani vasi imajo bunker. Od tam so streljali. Izognila se jih bova.« Počakala sta kakšne pol ure in Črt je vmes pokadil cigareto. Potem sta se dvignila in se po ozarh med visoko koruznico v velikem loku ognila vasi.

338 Kmalu sta prišla do prvih, z gostim lesom poraščenih obronkov, potem pa v gozd, zaraščen z visokimi, vitkimi smrekami. »Tri leta nisem videl pravega gozda,« je tiho rekel Janez. Črt je molče priklimal. Proti večeru, ko je sonce zahajalo, sta se ustavila na obronku nad vasico, ki je štela vsega pet hiš. »Poglej,« je šepnil Črt, »Belogardisti! Rekvirirajo! O, če bi naši to vedeli, ali bi zaplesali!«

339 Belogardisti so naložili polne vozove vreč in sodov ter zgnali vso živino iz vasi na kup. »To je naša vas, partizanska. Zaigali jo bodo, hudič!« Je siknil Črt. Res: iz velikega skednja se je dvignil dim in kmalu je gorela vsa vas. Belogardisti so v skupini odgnali ljudi, vozove in živino. Ampak še niso vsi do zadnjega zapustili vasi, ko je iz gozda zaropotalo po njih, kot da se podira nebo.

Drobne ZANIMIVOSTI

NAJSTAREJSE MESTO

Vse do nedavnega je veljala vas Jarno v severnem delu Iraka za najstarejše stalno naselbino. Pravi jo, da je nastala okoli leta 4700 pred našim štetjem. To nedavno izkopaninan v mestu Jericho blizu j. liva Jordana v Mrtvo morje pa sklepajo, da je to mesto še starejša stalna naselbina človeškega rodu. Zogleneli predmeti, ki so jih našli skoraj 200 m globoko, kažejo, da so Jericho začeli graditi že leta 7000 pred našim štetjem.

SRCE NA DESNI STRANI

Neki francoski vojak, ki je bil ranjen v spopadu s alžirskimi borci za svobodo, je v veliko presenečenje zdravnikov ostal živ, čeprav mu je drobce granate hudo ranil levo stran prsnega koša in so zdravniki menili, da bo vsak čas umrl. Ker je vojak živel, so ga dali na rentgenski pregled in ugotovili, da ima srce na desni strani.

AVTO ZA 99 CENTOV

Na rojstni dan nekdanjega ameriškega predsednika Washingtona prodajajo vsako leto v mestu njegovega imena na dražbi meka, ta kega, česar nihče ne mara. Letos so prodajali avtomobile znamke Ford po 26 dolarjev, znamke Buick po 40, navsezadnje pa so prodali avto znamke Chevrolet iz leta 1946 za 99 centov. Razen tega je bil na dražbi tudi pisalni stroj, ki je dosegel ceno 98 centov.

SUŠMAR V NOVI NEMŠKI VOJSKI

V Bonnu so aretirali vojaškega zdravnika dr. Johanna Schneiderja, ki je bil član sanitetnega štaba nove zahodnonemške armade. Schneider naj bi izbral kandidate za vojaške zdravnike in psihološke pregledal 500 novih oficirjev. Pa je prišlo na dan, da Schneider sploh ni zdravnik, da nima niti srednje šole in da je bil kot avstrijski državljani že prej večkrat zaprt zaradi sleparij.

NOVI REŠEVALNI ČOLNI

Neka tovarna v nemškem Wiesbadenu je izdelala reševalni čoln za letalske pornike, ki se jim pri peti nesreči nad morjem. Čoln je za enega samega človeka dolg je 1,5 širok pa 1 m. Na njem je na preva, ki ga napolni z zrakom v nekaj sekundah. Skupno a to napravo tehtata čoln 3 kg, nositi pa ga je mogoče v kofču, ki je komaj za spoznanje večja od one za čevlje.

JUŽNI TEČAJ ZNANSTVENO ZAVZET?

Američani so zaključili priprave na Mednarodno geofizikalno leto. Njihove vojaške enote so zgradile na Antarktiki šest znanstvenih opazovalnih postaj in letalsko oporišče. Ena teh postaj je menda prav na tečaju, predilo pa jo je štiri mesece 3500 vojakov, ki jih je pripeljalo 12 ladij in 40 letal.